

Dit tijdschrift wordt als objectieve documentatie uitgegeven.
De artikels geven de opvatting van de schrijvers weer, onafhankelijk van de meening der Bank.

Vier jaar lang is de uiting van elke opinie die niet met de doelstellingen van de nazipropaganda overeenstemde in ons land onmogelijk geweest. De lezer zal het ons dan ook niet ten kwade duiden dat wij bij de bezetting van het grondgebied de publicatie van ons Tijdschrift hebben geschorst.

Sedert het bestaan van dit Tijdschrift werd steeds aan het hoofd van elk nummer vermeld dat de schrijvers van de bijdragen alleen aansprakelijk zijn voor de ideeën die ze ontwikkelen. Die waarschuwing is niet louter formeel. Op grond van het beginsel dat alleen een onpartijdige en objectieve beoordeeling der theorieën en der feiten tot een waardevolle kennis van de conjunctuurverschijnselen en van de economische

structuur kan leiden, heeft de Directie der Bank aan de medewerkers van haar Studiedienst steeds de ruimste wetenschappelijke vrijheid gelaten.

Omwille van de aldus groeiende gewoonte om onafhankelijk te denken en vrij hun gedachten mede te deelen, konden tijdens de oorlogsjaren de opstellers van het Tijdschrift hun taak onmogelijk in het openbaar voortzetten. Die taak nemen zij thans openlijk en even onafhankelijk als voorheen, buiten alle verantwoordelijkheid van de Bank weer op, in de hoop dat het publiceeren van een deel hunner studiën nuttig zal bijdragen tot 's lands wederopbouw die thans alle Belgen na aan het hart ligt.

INHOUD : De Financieele Politiek der Regeering. — De Economische Toestand van België, begin September 1944. — Economische Wetgeving. — Statistieken.

DE FINANCIEELE POLITIEK DER REGEERING

Het Kabinet van den Eersten Minister publiceert, in het *Staatsblad* van 7 October 1944, een verklaring van de Regeering betreffende haar financieele politiek, waarvan de tekst luidt als volgt :

VERKLARING VAN DE REGEERING.

De financieele politiek van de Regeering moet worden beschouwd, niet alleen in haar bestanddeelen doch ook in haar kader. Zij is te gelijk een resultante en een vertrekpunt. Zij werd noodig gemaakt door den aanval van gisteren. Zij moet de economische en sociale politiek van morgen mogelijk maken.

Het is dus van belang in kort bestek het verleden aan te halen waaraan zij verbonden is en vervolgens de grondslagen nader toe te lichten waarop zij is gesteund, en ten slotte de plaats te kenschetsen welke zij, op het kruispunt van de wegen die naar de toekomst leiden, bekleedt.

* * *

Reeds vóór den oorlog nam de Nationale Bank van België — in overleg met de regeering — de noodige maatregelen om de 23.248 miljoen goudfrank, bedrag van haar metalen kasvoorraad, in veiligheid te brengen. In Mei 1940 waren in bewaring gegeven:

In de Vereenigde-Staten, bij de
Federal Reserve Bank ..... 5.500 miljoen frank.

In het Britsche Keizerrijk, bij
de Bank van Engeland en de
South African Reserve Bank ... 10,500 — —

In Frankrijk, bij de Banque de
France ..... 7.300 — —

* * *

Reeds begin Augustus 1940, was de regeering erom bezorgd de Thesaurie te stijven. De eigenlijke administratieve uitgaven, te dien tijde zeer beperkt (dienst der buitenlandsche schuld, noodzakelijk voor het herstel van ons zeer laag gevallen financieel krediet — de Belgische leeningen noteerden in Engeland 28 pCt. en in de Vereenigde-Staten 30 pCt. — onderhoud van onze diplomatieke en consulaire ambten, uitkeering van pensioenen aan de over de wereld verspreide Belgen, steun aan de vluchtelingen), stegen spoedig door de toenemende kosten van onderhoud der Belgische troepen in Engeland, het zenden van levensmiddelen naar België, het sturen van kleederen en voedingsmiddelen aan de krijgsgevangenen.

Moest, om die kosten te dekken, beroep worden gedaan op het goud van de Nationale Bank, gewoonweg « de oorlogsschat van België » geheeten? De regeering dacht van neen. Zij had vóór oogen, over den oorlog heen, den heropbouw van het land, waarvoor zij alle mogelijke middelen wenschte te bewaren. Zij keerde haar blikken naar de Kolonie die, van de gruwelen der invasie gevrijwaard, met fierheid erop kon bogen haar totale medewerking aan het bevrijdingswerk te verleenen. Bij haar kwamen de vreemde deviezen toegevloed, welke tot betaling dienden van de door haar geproduceerde en naar Groot-Brittannië of de Vereenigde Staten uitgevoerde grondstoffen.

Krachtens een akkoord, op 7 Februari 1941 te Londen getroffen door de Belgische en Britsche regeering, werd overeengekomen dat de Kolonie, mits tegenwaarde in ponden, aan Groot-Brittannië het door haar geproduceerde goud zou afstaan, zoomede de vreemde deviezen welke het actief saldo van de balans harer betalingen uitmaken.

Het akkoord sloot één enkel voorbehoud in: recht van voorafneming voor de behoeften van de Kolonie zelf en die van de Belgische regeering. Feitelijk werd

de Schatkist van 15 November 1940 af gestijfd door leeningen, welke, onder waarborg van de Kolonie, bij de Banque du Congo belge werden aangegaan. Opeenvolgende akkoorden bepaalden de modaliteiten van deze leeningen.

Aldus stelde de Kolonie eenerzijds ter beschikking van den Staat het goud harer productie en de door haar uitvoeren verkregen vreemde deviezen, het gansche deel dezer waarden dat voor de Kongoleesche of Belgische economie niet noodig was, werd aan de geallieerde oorlogsinspanning besteed; anderzijds, zonder dat deze verrichtingen risico voor haar opleveren, verzekerde zij zich voor het einde van den oorlog, benevens de noodige middelen in vreemde munt, een praktisch onbeperkte dekking in Belgische frank waarvan de wisselcontrôles in het buitenland het aanleggen hadden kunnen beletten of vertragen, zoo dit aanleggen te dien tijde door overdracht van opgehoopte vreemde munt had moeten geschieden.

Wat den Staat betreft, deze ging een belangrijke schuld aan die evenwel voor haar grootste deel in haar nationale munt kon worden terugbetaald, daar de kolonie op het einde van den oorlog, ingevolge de herstelling van de economische en financieele stroomingen tusschen haar en het moederland, hoofdzakelijk Belgische franken zal noodig hebben: doch aldus werd het hen mogelijk den kasvoorraad van de Bank, welke hij voor vijandelijke beslaglegging had behoed, terug naar België te voeren onaangeroerd en gereed om voor den wederopbouw te dienen.

* * *

Zoo heeft de regeering het gansche gedeelte van het Belgisch actief dat door haar kon worden gevrijwaard, buiten bereik gesteld.

Daarentegen was zij niet bij machte de bezetting ertoe te beletten den financieelen en economischen toestand van het land grondig en zeer ernstig te beïnvloeden, hetgeen tusschen 31 December 1939 en 31 Augustus 1944 leidde tot een verhooging van geldomloop van 27.898 miljoen tot 113.330 miljoen, een verhooging van deposito's en rekeningen-courant in banken van 12.684 miljoen tot 44 milliard, een verhooging van de Rijks-schuld van 59.608 miljoen tot 156.190 miljoen.

Het Belgisch crediet in de zoogezegde Duitsch-Belgische clearing-rekening bedroeg op 30 Juni 1944, 60.838 miljoen; op 31 Augustus was het gestegen tot 62.413 miljoen.

Deze omkeering van den financieelen toestand wordt in menige afdeeling van het bedrijfsleven weerspiegeld. De officieele prijzen blijven door de bezettende overheid gencontroleerd, naar de prijzen die voor voedingswaren,

onroerende goederen en effecten op de zwarte markt gelden, zijn gestegen in een verhouding van 250 pCt. tot 1.700 pCt.

De organisatie van de voedselvoorziening zal tot doel hebben aan dezen toestand een einde te maken, doch de bezetting zal 's lands bedrijfsleven diep hebben geschokt: het komt er op aan te beginnen met het herstel van 's lands evenwicht, waarborg van maatschappelijke vrede.

Het zal een overgangsevenwicht zijn tusschen een oorlogs- en een nieuwe vredeseconomie.

Gedurende min of méér langen tijd zal de handelsbalans met een zeer nadeelig saldo sluiten. Dit deficit, dat een tekort van de betalingsbalans ten gevolge zal hebben, zal worden goedge maakt door inhoudingen op de beschikbare betaalmiddelen in goud en vreemde deviezen.

Slechts na eenigen tijd, als de handelsbalans weer normaal zal zijn geworden, zal het evenwicht der betalingsbalans, zonder inhoudingen op 's lands reserves weer worden hersteld.

Gewis zal het noodig zijn, gedurende de gansche eerste periode en waarschijnlijk gedurende het begin van de tweede periode, in het kader van een politiek van economische heropbeuring, een contrôle op het goederenverkeer in te stellen, zoowel bij in- als uitvoer, zoomede een kredietcontrôle welke de wissel- en prijzencontrôle doeltreffend zal maken en aldus de stabiliteit van den frank zal verzekeren.

* * *

Op welk bedrag diende de frank gestabiliseerd?

Op het bedrag dat met den prijs van de zwarte markt overeenstemt? Zeker niet.

Op het bedrag der « gecontrôleerde » prijzen door de bezettende macht zonder economische verantwoording opgelegd? Dat heeft de regeering ook niet gedacht. Zij heeft geoordeeld dat een wisselvoet van den Belgischen frank in verhouding tot het pond en den dollar, die aan de nieuwe bezoldigingen een koopkracht zou bezorgen ten minste gelijk aan die van vóór den oorlog, de pariteit vertegenwoordigt, op welker grondslag onze munt uit financieel, economisch en moreel oogpunt, op de meest rechtvaardige wijze zou kunnen worden gestabiliseerd.

Met het oog hierop werden een reeks van besluitwetten voorbereid waarvan de voornaamste bepalingen zijn samengevat in het verslag dat de besluit-wet betreffende de biljetten van de Nationale Bank alsmede de gelddeposito's in landsmunt vergezelt.

Wij zullen er ons toe beperken hier de hoofdideën uiteen te zetten welke bij het opmaken dezer besluiten tot leidraad hebben gediend:

De vernielende werking van de bezetting heeft het land ontrederd. De zichtbare en rechtstreeksche verwoestingen zijn bekend, de indirecte verwoestingen wegen niet minder zwaar en komen heden tot uiting.

Weliswaar leggen de maatregelen, die wij hierna uiteenzetten, België geen nieuwe offers op: het offer is volbracht. Het is het gevolg van de bezettingsjaren, van de vermenigvuldiging van de betaalmiddelen die ermede gepaard ging en door middel waarvan onze economie stelselmatig werd uitgemergeld. Het komt erop aan er nu paal en perk aan te stellen om nog zwaarder offers te vermijden en haar in billijkheid over al de Staatsburgers te verdeelen.

Ziehier de methode welke de regeering zich voorneemt daartoe te gebruiken:

Een deel van de in omloop zijnde betaalmiddelen zal definitief worden vastgelegd. Een ander zal het voor een tijd worden, met dien verstande dat de vrijmaking ervan zal geschieden naar mate het land opnieuw van voorraden zal zijn voorzien: dit zijn de twee hoofdzakelijke raderwerken van de noodzakelijke contrôle op den geldomloop.

Hoe te werk gaan om een deel der betalingsmiddelen definitief vast te leggen?

Voreerst, door dit deel te blokkeeren. Later door het op te slorpen door belasting of leening en inzonderheid door een belasting op de gedurende den oorlog behaalde winsten en gemaakte fortuinen.

* * *

Wederopbouw, rente en aflossing van de Staatsschuld, weder in gang brengen van 's lands bedrijfsleven zullen aanzienlijke sommen vergen. In dit opzicht zullen de vastgestelde maatregelen het den Staat mogelijk maken de van noode geworden belastingpolitiek toe te passen. Het deponeren van de biljetten, de aangifte van de bankrekeningen en van de effecten alsmede die van de vermogens in het buitenland zullen toelaten, eensdeels, de oorlogswinsten terug in de gemeenschap te brengen, krachtens een te recht door de openbare meening geëischte wet; anderdeels, beter dan in het verleden, gelijkheid van al de Staatsburgers vóór de belasting te verzekeren (1).

Sommige van deze bepalingen zullen waarschijnlijk becritziseerd worden, hetzij door hen die het kwaad niet zien, hetzij door hen die het wel zien doch de noodzakelijkheid van de redmiddelen niet aannemen. De eene intrekken ware de andere ondoelmatig en onnoodig zwaar maken. Zij hebben zich als de eenige mogelijke oplossing aan onzen geest opgedrongen, na een gansch onpartijdig onderzoek waarbij ook leerstellingen niet in beschouwing werden genomen. Men verlieze niet uit het oog dat deze maatregelen worden toegepast op een

(1) In deze uiteenzetting werd niet gesproken over de van Duitschland te verkrijgen herstellingen. Het spreekt vanzelf dat te dien aanzien en in het bijzonder wat de aanzuivering van de Belgisch-Duitsche clearingrekening betreft, de regeering zich uiterst vastberaden zal moeten toonen; doch welke ook de uitslag van haar optreden zal wezen, zal zij in geen geval dulden dat België een minder strenge politiek volge dan die welke hiervoren werd geschetst.

zeer ernstigen toestand, zooals nimmer voorheen is gekend geweest. Wij herhalen het, hun eenig doel is, de uitwerkingen er van te beperken en aan ons land een dieper ingrijpende ontredding te besparen die het in zijn levenskrachten zelf zou treffen.

* * *

De financieele politiek waarvan de grondslagen zooeven werden omschreven, is even stoutmoedig als voorzichtig.

Zij is stoutmoedig omdat zij tegenover de noodzakelijkheden geplaatst, niet wil talmen; omdat zij, ter bestrijding van de door oorlog en bezetting achtergelaten droeve werkelijkheden, niet aarzelt om sommige klassieke werkwijzen, die wel geschikt zijn om crisissen doch geen diepe verwarring te verhelpen, uit te schakelen en vastberaden nieuwe paden in te slaan.

Zij is voorzichtig omdat zij niet vooruitloopt op een van groote onzekerheid zwangere toekomst. Zij maakt het mogelijk ondanks het door ons land geleden verlies van wezensbestanddeelen, elken achteruitgang op maatschappelijk gebied te vermijden. Zij stelt België in staat, wanneer het in de teruggevonden orde en wettelijkheid, weer aan het werk zal zijn gegaan, eenerzijds zijn aandacht op de economische ontwikkeling der wereld te vestigen, anderzijds, de maatregelen te bestudeeren en

voor te bereiden welke een terugveroverden welstand mogelijk moet maken.

Men late zich nochtans door de schijnbare eenvoudigheid van dit programma niet misleiden. Van het begin af vergt het een aanzienlijke inspanning, zooals misschien totnogtoe nooit van het land werd geëischt. Om het tot goeden afloop te brengen, zijn een scherpe wil en een vast gezag van regeeringswege, een ruimen geest van begrip en solidariteit vanwege alle maatschappelijke standen onmisbaar. De uitvoering er van zal worden doorgedreven in een wereld welke diep in beroering werd gebracht door den verschrikkelijken schok welke haar heeft getroffen en waarvan de weerslag zich nog lang zal laten voelen. Alleen een heldere blik en een vastberaden optreden kunnen deze terugslagen opvangen en België, tot wanneer een meer algemeen evenwicht zal ingetreden zijn, handhaven in de lijn welke het zich zal hebben voorgeschreven.

Gedurende deze periode van gezondmaking en versteviging moeten alle Belgen, zoowel zij die den storm in België zelf hebben doorstaan, als zij die in het buitenland waren, hun gedachten en werken in overeenstemming brengen en ze aan de werkelijkheden toetsen. Zoo zal het mogelijk zijn, na het verdwijnen van de onmiddellijke oorlogsgevolgen, het land definitief te richten en te vertrekken van een stabielen toestand waarvan alle factoren kunnen gewikt en gewogen worden.

DE ECONOMISCHE TOESTAND VAN BELGIË

BEGIN SEPTEMBER 1944

Onder de gezamenlijke maatregelen die dringend moeten worden genomen om het economisch redres van België voor te bereiden, komen natuurlijk diegene op het voorplan die betrekking hebben op het geldwezen. De Regeering heeft dan ook dadelijk na haar terugkeer, op monetair gebied, een reeks maatregelen uitgevaardigd samengevat in besluiten waarvan de tekst verder wordt gereproduceerd.

Bedoelde besluiten zijn voorafgegaan van verslagen aan den Ministerraad die er de draagwijzde van

bepalen en omlijnen. Vooraleer het probleem van de monetaire saneering in zijn geheel onder de loupe te nemen — wat wij in het volgende nummer zullen doen — achten wij het nuttig een beschrijving te geven van den toestand die de vertrekbasis is voor het economisch redres. Het is in zijn breede trekken de schets van dien toestand die wij hier laten volgen. Niet enkel de financiële situatie, maar eveneens de toestand van de voornaamste industrieën zal in dit overzicht ter sprake komen.

I. — FINANCIËELE TOESTAND

Op het oogenblik dat de Duitse legers uit het land worden verdreven is het Belgische geldwezen door een brutaal feit gekenmerkt: de abnormale en bovenmatige aanzwelling van de in omloop zijnde betaalmiddelen. Op den weekstaat van de Nationale

Bank van België per 31 Augustus — den laatsten van den bezettingstijd, drie dagen vóór de bevrijding van Brussel — was de circulatie van de bankbiljetten voor de eerste maal boven de 100 milliard frank gestegen.

Betaalmiddelen in omloop (millioenen franken).

TIJDVAK (begin maand)	Circulatie van de Schatkist (munten en bankbiljetten)	Bankbiljetten- omloop N.B.B.	Totaalbedrag der fiduciaire circulatie	Omloop buiten- landsche bankbiljetten en muntstukken (1)	Rekening- courant saldi		Tegoeden op post- rekening	Netto tegoed op zicht- rekening bij de banken	Totaal bedrag der betaalmiddelen
					N.B.B.	E.B.B.			
	1	2	3 (1 + 2)	4	5		6	7	8 (3+4+5+6+7)
Augustus 1939.....	1.522	23.339	24.861	159	1.533	—	3.658	14.562	44.773
Mei 1940.....	1.607	29.806	31.413	159	1.909	—	4.668	13.620	50.769
Januari 1941.....	2.302	35.453	37.755	2.000	1.414	365	5.311	14.151	60.996
Januari 1942.....	3.420	48.942	52.362	420	1.343	1.005	7.401	17.788	80.319
Januari 1943.....	3.918	68.638	72.556	0	1.279	3.284	7.714	22.283	107.116
Januari 1944.....	4.365	84.156	88.521	0	1.851	3.795	8.884	33.887	136.938
Augustus 1944.....	4.942	98.733	103.675	0	2.666	3.440	10.482	37.871	158.134

(1) In Augustus 1939, Januari en Mei 1940: circulatie bankbiljetten en muntstukken van het Groothertogdom Luxemburg. Met ingang van Januari 1941: circulatie van « Reichskreditkassenscheine ».

Aldus is in één en vijftig maanden tijds de fiduciaire circulatie, zooals trouwens ook het geheel der betaalmiddelen, ruim verdriedubbeld. De eerste is van fr. 31,47 milliard gestegen tot fr. 103,7 milliard, het tweede van fr. 50,8 tot fr. 158,1 milliard. Wat nu alleen de biljettencirculatie van de Nationale Bank betreft, hier is de uitzetting de volgende: van fr. 26,5 milliard op 31 Augustus 1939, steeg ze tot fr. 29,8 milliard op 8 Mei 1940 en tot fr. 100,2 milliard op 31 Augustus 1944.

Het is duidelijk dat deze aangroei der terstond opeischbare verplichtingen van de Nationale Bank van België haar tegenwaarde heeft op de actiefzijde. Doch de bestanddeelen die hiervoor in aanmerking kunnen worden genomen, zijn van de meest ongelijke waarde. Zoo de fr. 21.656 miljoen goud, onder de hui-

dige omstandigheden, ongetwijfeld het meest soliede bestanddeel van de dekking vormen, mag daarentegen hetzelfde niet worden gezegd van de andere bestanddeelen en met name van de vordering op de Emissiebank te Brussel. Feitelijk is deze laatste het equivalent van het creditsaldo in clearing bij de *Deutsche Verrechnungskasse* te Berlijn. Op 31 Augustus bedroeg ons tegoed aldaar fr. 62.414 miljoen; met den tijd was de stijging van dit tegoed in steeds sneller tempo gegaan en bedroeg met name bijna 14 milliard voor de eerste 8 maanden van het loopende jaar.

Een ander kenmerk van den financiëleen toestand van ons land ligt in den omvang van de staatsschuld die op 30 Juni jl. — datum van de laatste officieele publicatie — fr. 150.289 miljoen bereikte. Houdt men

rekening met den maandelijkschen aangroei van de uitstaande kortlopende schatkiscertificaten en met de uitgifte van de tienjaarscertificaten, in Augustus 1944, ten beloope van fr. 4,15 milliard, dan mag het totaalbedrag der staatsschuld per 31 Augustus 1944 op nagenoeg fr. 156 milliard worden geraamd.

Dit bedrag mag op fr. 216 milliard worden geschat zoo daarbij rekening gehouden wordt met de latente schuld uit hoofde van den waarborg verleend door het Ministerie van Financiën aan de Emissiebank te Brussel voor afwikkeling van haar clearingoperaties en waarvan de recuperatie door alle rechtsmiddelen zal worden nagestreefd.

Drie voornaamste feiten kenmerken aldus den monetair en financieel toestand van ons land gedurende de bezetting:

1°) een fiduciaire circulatie en een monetaire circulatie die in den loop van de twee en vijftig maanden bezetting tot meer dan het driedubbel zijn gestegen;

2°) een ruim tweemaal grootere staatsschuld die van fr. 64,294 milliard einde Maart 1940 tot fr. 150,289 milliard einde Juni 1944 toenam;

3°) een uiterst belangrijke stijging van het tegoed bij de *Verrechnungskasse* te Berlijn, voortvloeiend uit het clearingverkeer dat ons door de bezettende macht werd opgedrongen, met name voor den uitvoer van dienstprestaties en van goederen. Dit verkeer leidde tot een stelselmatige wegneming van 's lands goederenreserves en een bewust doorgevoerden roofovername.

Deze zeer zware lasten liggen ten grondslag aan de verzwakking van onzen financieel toestand. In den loop der jaren zijn deze lasten gaandeweg toegenomen, en wel derwijze dat ze in totaal 61,6 pCt. van de gezamenlijke door den Belgischen Staat gedragen uitgaven vertegenwoordigden. Zonder die lasten zouden de begrootingsuitgaven maandelijks zoowat twee milliard hebben bedragen en gedekt zijn tot beloop van nagenoeg de drie vierden, door de belastingopbrengsten die sedert vier jaar aanzienlijk zijn toegenomen.

De fiduciaire circulatie en de subsidiaire circulatie

Van begin Mei 1940 tot begin Juli 1944, steeg de fiduciaire circulatie van fr. 31.572 millioen tot fr. 101.216 millioen, terwijl de gezamenlijke betaalmiddelen van fr. 50.769 millioen tot fr. 154.405 millioen toenamen.

Zooals hooger gezegd, komt deze aanzienlijke aangroei op rekening van de bezettingskosten en de uitbetaling der vorderingen in clearing. Tot einde Augustus jl. werden voor fr. 67 milliard bezettingskosten betaald, waarbij dan nog moeten worden gevoegd de uitgaven voor huisvesting en installatie der troepen ten bedrage van fr. 5,8 milliard alsmede vergoedingen aan Reichsonderhoorigen voor méér dan fr. 160 millioen (1). Anderzijds beliep ons clearingtegoed te

(1) Deze cijfers zijn als ramingen te beschouwen.

Berlijn ruim fr. 62 milliard per eind Augustus. De financiering ervan is trouwens den geheelen tijd der bezetting van buitengewoon schadelijken invloed geweest op de evolutie van het Belgische geldwezen.

Een tijdlang waren de betaling der bezettingskosten en de financiering van het creditsaldo in clearing samen oorzaak van de uitzetting der circulatie. Tot in den herfst van 1942 was de regeling der oorlogsbelasting niet mogelijk zonder ruime voorschotten van de circulatiebank. Evenwel kon van toen af deze regeling geschieden met de gewone middelen van de Schatkist met name de belastingen en de leeningen met verschillende looptijden; de aangroei van ons tegoed bij de *Deutsche Verrechnungskasse* werd dan ook sindsdien een der hoofdoorzaken van den toenemenden bankbiljettenomloop. Zoo bedroeg deze toename in het tijdvak eind October 1942 — eind Augustus 1944, fr. 36.073 millioen terwijl de stijging van het clearingsaldo fr. 43.450 millioen bereikte.

Ook andere factoren hebben deze uitbreiding der circulatie in de hand gewerkt. Zij waren evenwel van minder beteekenis.

Eén van die factoren is de vermindering van de omloopsnelheid der circulatie die, evenals de thesaurisatie, tot uitgifte dwong van een grooter geldquantum voor een zelfde aantal transacties.

Opgemerkt werd dat ondanks de aanzienlijke toename van het bedrag der bankdeposito's en der rekening-courantsaldi, deze tot geen bijzondere of overeenkomstige bedrijvigheid der bankgiro's aanleiding gaf, zulks in verband met de algemeene verlangzaming van het bedrijfsleven. Voorts werden de transacties op de sluike markten meestal in contanten geregeld, zelfs voor het gedeelte dat tegen de officieele prijzen diende betaald.

Wegens de krimpeling der handelsomzetten konden de bezitters van liquide middelen onmogelijk voordeel halen uit de bedragen waarover ze beschikten. In laatste instantie werden deze voorloopig gesterialiseerd in den vorm van bankdeposito's.

Zeker is dus dat de omloopsnelheid gedurende de bezetting in aanzienlijke mate afnam.

Welke er ook de redenen toe waren, de thesaurisatie nam een aanzienlijken omvang aan. Deze is moeilijk te berekenen, zelfs bij benadering, maar toch kon men er zich een denkbeeld van vormen toen de *Reichskreditkassenscheine*, in Juli-Augustus 1942, voor méér dan 1 milliard werden omgewisseld, en toen de groote coupures in Nederland, in Maart 1943, werden ingetrokken. De psychologische terugslag van laatstgenoemde maatregel was, dat in België, biljetten van fr. 10.000 tot een beloop van bijna fr. 6 milliard ter omwisseling werden aangeboden (1).

(1) De ramingsmethode door middel van groote coupures — op zichzelf reeds zeer gebrekkig — kan voor België slechts een benaderd resultaat opleveren die ver beneden de werkelijkheid ligt. Voor de verhouding tusschen bankbiljetten en deposito's kan ze ook niets meer dan een tendentie aanwijzen. Over het geheel genomen schijnt de opopping te hebben toegenomen naarmate de bezetting van het grondgebied aanhield; haar tempo had evenwel een onregelmatig verloop, aangezien in de laatste maanden de monetaire kringloop zich minder ongunstig voordeed.

Volgens een raming die verleden winter in Frankrijk plaats had, zou in dit traditioneele land van de « bas de laine » de thesaurisatie een derde van de bankbiljetten in circulatie bereiken.

Bij deze thesaurisatie door de Belgen, komt nog de opotting van Belgische bankbiljetten door Duitschers; naar alle waarschijnlijkheid is deze laatste als belangrijk te aanzien. Bij particulieren heeft ze zich gewis voorgedaan, doch ongetwijfeld ook bij de officiele lichamen die een gedeelte van de hun voor bezettingskosten of in clearing gestorte bedragen, vooral wegens dienstprestaties, hebben ter zijde gelegd met het oog op het aanleggen van deviezen-reserves.

Factoren buiten ons bereik waren dus goeddeels, zooniet uitsluitend, oorzaak van de aanzienlijke toename van de fiduciaire circulatie. Bij gebrek aan directe actiemiddelen en na de mislukte poging om een min ongunstige regeling der ons opgelegde bezettingskosten van allen aard te verkrijgen, waren de monetaire autoriteiten genoodzaakt hun toevlucht te nemen tot lapmiddelen die ietwat de bankbiljetten-uitgifte deden afnemen.

Per eind Juli 1944, waren voor fr. 487 miljoen certificaten uitgegeven in uitvoering van het besluit van 25 October 1941, voor betaling der leveringen aan den Belgischen Staat, voor fr. 440 miljoen certificaten in uitvoering van de verordening van 30 Maart 1942 voor betaling van dienstprestaties ten gunste van den bezetter, voor fr. 447 miljoen « clearingcertificaten » voorzien bij het besluit van 3 Februari 1942 en voor fr. 167 miljoen certificaten ter betaling der opgeëischte autovoertuigen. Van haar kant had de Emissiebank te Brussel, per 31 Augustus 1944, voor fr. 688 miljoen later verhandelbare certificaten (*Staatsblad* van 24 Februari 1943), uitgegeven ter vereffening der clearingoperaties.

Toen de bevrijding van ons land een aanvang nam, was, dank zij deze verschillende wijzen van uitbetaling, de uitgifte van fr. 2.300 miljoen nieuwe geldmiddelen vermeden geworden. Evenwel vermeerderde hierdoor de Staatsschuld met fr. 1.600 miljoen. (1)

Vooralsnog is het onmogelijk te voorzien hoe de toestand verder zal evolueeren. Doch het eerste lid van de equatie van Fisher ($M'V + M'V'$) zal geruststellende wijzigingen ondergaan.

De uiterst schadelijke uitbetalingen opgelegd door het Reich vallen weg.

Verder zal de omloopsnelheid van het geld naar alle waarschijnlijkheid vermeerderen naarmate de economie terug op gang komt.

De opgepotte geldmiddelen zullen terug in den monetair kringloop worden opgenomen. Praktisch

beteekent de ontpotting geen toeneming van de geldcirculatie, daar zij gelijkstaat met een in omloop brengen van momenteel gesteriliseerde gelden. De aldus « ontdoode » kapitalen zullen de efficiency van het totale geldvolume vermeerderen.

Anderzijds mag men zich aan talrijke credietaanvragen verwachten. De actieve deelneming van ons land aan den oorlog aan de zijde van zijn bondgenooten, het herstel van de verkeerswegen, de constructie van materieel voor spoorweg, wegvervoer en binnenscheepvaart, de aanschaffing van nieuw montage- en fabricagematerieel, het herstel van oorlogsschade, de voorraadvorming, de herneming van den buitenland-schen handel zijn zooveel factoren die de credietbehoefte zullen doen stijgen. Aan deze credietvraag kan door de traditioneele bankinstellingen worden tegemoet gekomen.

Inderdaad, daar de oorzaken wegvallen, die tijdens de bezetting aanleiding gaven tot de aanzienlijke uitbreiding der fiduciaire circulatie en der thesaurisatie, zullen de bankbiljetten terugvloeien naar de banken alwaar zij in den vorm van deposito's, de actiemiddelen dezer laatste zullen komen versterken.

Er dient derhalve ingegrepen te worden — onder welken vorm dan ook — om de biljettencirculatie te doen inkrimpen. Te dien aanzien, mag niet lijdend worden toegezien. Te gelijktijd dient een politiek van aanpassing der prijzen te streven naar evenwicht tusschen prijzen en geldomloop, zonder hetwelk elk economisch herstel ondenkbaar is. Dit evenwicht was gedurende de bezetting dermate verstoord dat er niet het minst meer sprake kon zijn van een zij het ook maar onvaste verhouding tusschen deze twee elementen.

De dekking van de circulatie en van de terstond opvraagbare verplichtingen van de Nationale Bank van België.

De dekking, in ruimsten zin, d.w.z. méér als tegenwaarde dan als waarborg der terstond opvraagbare verplichtingen (bankbiljetten in omloop en rekening-courantsaldi), omvat het goud, de buitenlandsche deviezen, het crediet verleend aan den Staat en aan de publiekrechtelijke lichamen incl. de overheidsfondsen, het crediet verleend aan het particuliere bedrijfsleven — daar de bankbiljetten die op deze wijze in omloop worden gebracht, gewaarborgd zijn door handelstransacties en bij de afwikkeling dezer laatste naar de kassen der Bank terugvloeien — en ten slotte de aanzienlijke vordering op de Emissiebank te Brussel.

Terstond opvraagbare verplichtingen en dekkingsmiddelen der terstond opvraagbare verplichtingen van de Nationale Bank van België (in miljoenen franken).

DATUM	Bankbiljetten N.B.B.	Rekening-courant saldi N. B. B.	Terstond opvraagbare verplichtingen N.B.B.	Goud N.B.B.	Buitenlandsche bankbiljetten en specie	Crediet aan den Staat en de openbare lichamen	Overheidsfondsen	Crediet aan het particuliere bedrijfsleven	Emissiebank te Brussel	Totale tegenwaarde der terst. oprv. verbl.
2 Januari 1941.....	34.842	1.720	36.562	21.655	1.247	9.133	1.827	1.251	1.469	36.582
30 December 1941.....	48.489	1.340	49.829	21.655	145	14.190	2.417	906	10.639	49.952
29 December 1942.....	67.912	1.288	69.200	21.655	(1)	18.236	1.917	743	26.890	60.441
29 December 1943.....	83.226	1.662	84.888	21.655	—	11.118	1.900	946	49.536	85.155
31 Augustus 1944.....	100.319	1.571	101.891	21.655	—	14.001	1.873	556	3.100	102.185

(1) Rubriek overgebracht op den staat van de Emissiebank te Brussel.

Welke waarde dient toegekend aan de voornaamste posten van deze aldus omschreven dekking ?

Vooraan staat onze goudvoorraad voor een bedrag van fr. 21,6 milliard, gesteld in franken van het jaar 1939. Dank zij de voorzorgsmaatregelen van de Nationale Bank van België, genomen in accoord met de Regeering kon deze voorraad onaangetast worden bewaard. Hij zal mede het economisch herstel van het land mogelijk maken daar hij als dekking zal dienen voor de voorbijgaande passieve saldi der handelsbalans tot wanneer het land zijn economisch evenwicht zal hebben teruggevonden. De beteekenis van den goudvoorraad ligt dus minder in zijn functie van dekkingsmiddel der terstond opvraagbare verplichtingen dan als factor die het onevenwicht van de betalingsbalans zal helpen goedmaken. Om deze reden werd dan ook de bepaling luidens welke de terstond opvraagbare verplichtingen moeten worden gedekt door tenminste 40 pCt. in goud en deviezen afgeschaft ⁽¹⁾.

De belangrijkste post dienende tot de dekking — in ruimen zin — is de vordering van de Nationale Bank van België op de Emissiebank te Brussel. Hij bevat hoofdzakelijk een bedrag van 62,4 milliard per 31 Augustus waarvan laatstgenoemde bank schuld-

(1) Besluit-wet nr 5 van 1 Mei 1944 (*Staatsblad* nr 22, verschenen te Londen en bekendgemaakt in een speciale uitgave v. h. *Staatsblad* te Brussel den 5-9-1944).

eischeres is op de *Verrechnungskasse* te Berlijn uit hoofde van de clearingtransacties.

Deze post, is naast de oorlogsbelasting een der zwaarste ons door den bezetter opgelegde lasten. De billijkheid eischt dat hij geleidelijk aan zou worden terugbetaald. Hiervoor zijn verscheidene mogelijkheden voorhanden, waarop we hier evenwel niet hoeven in te gaan ; trouwens is hun uitvoering afhankelijk van de beschikkingen die in de vredesverdragen zullen opgenomen worden.

De overige, niet commercieele vorderingen van de Emissiebank te Brussel op het Reich, dienende eveneens tot dekking der verbintenissen tegenover de Nationale Bank van België, met name de voor een bedrag van 5 milliard omgewisselde *Reichskreditkassenscheine*, hebben slechts een werkelijke waarde in zover de Deutsche geldeenheid en de betaalkracht van het Reich kunnen worden gehandhaafd of in zover — zooals het behoort — die vorderingen als van politieke aard zouden worden beschouwd.

De vorderingen op den Belgischen Staat en op de publiekrechtelijke lichamen bedragen fr. 14 milliard. Ter bescherming van de munt, is het van belang dat deze vorderingen aan de Bank worden terugbetaald.

De openbare schuld.

De Staatsschuld steeg aanzienlijk, van fr. 66 milliard eind April 1940 tot fr. 153,4 milliard eind Juli 1944.

DATUM	Geconsolideerde schuld	Schuld op korten en halflangen termijn	Terstond opvraagbare schuld	Totale schuld
		(millioenen franken)		
31- 8-1939	53.604	4.113	2.650	60.367
30- 4-1940	53.136	9.469	3.411	66.016
31-12-1940	54.285	17.342	3.059	74.686
31-12-1941	56.428	33.139	3.059	92.626
31-12-1942	55.875	54.180	3.059	113.114
31-12-1943	58.539	75.073	3.059	136.671
31- 7-1944	58.309	92.078	3.059	153.446

De schuld op korten en op halflangen termijn is samengesteld uit leeningen van verschillende typen : de vijfjaarscertificaten 1941-1946, twee reeksen, voor een totaalbedrag van fr. 5,5 milliard ; de vijf-, tien- en vijftienjaarscertificaten 1942 en 1943 voor een totaalbedrag van fr. 9,55 milliard ; de vijf-, tien- en twintigjaarscertificaten 1943 voor een totaalbedrag van fr. 6.725 millioen ; de tienjaarscertificaten 1944, twee reeksen, voor een totaalbedrag van fr. 9.450 millioen.

Met inbegrip van de langlopende leeningen (tienjaarsobligaties 1940, lotenleeningen 1941, leening groot fr. 3.600 millioen, April 1943) en na aftrek der ondertusschen terugbetaalde bedragen, mag worden aangenomen dat, in het tijdvak April 1940-eind Augustus 1944, de bij het publiek ondergebrachte schuld totaal met fr. 36,4 milliard toenam, dan wanneer de gezamenlijke staatsschuld met 90 milliard steeg (voorloopige cijfers per 31 Augustus 1944). Het ver-

schil, hetzij ca. fr. 53,6 milliard, vertegenwoordigt de eigenlijke plaatsingen van schatkistcertificaten op korten en halflangen termijn in de markt en bij de Nationale Bank van België en de Emissiebank te Brussel, incl. 2,5 milliard effecten op halflangen termijn en speciale certificaten (opeischingen, clearing, enz.) en 1,5 milliard kortlopend papier (certificaten overgedragen aan de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en aan de Regie voor Post, Telegraaf en Telefoon).

In het hooger vermelde bedrag van fr. 53,6 milliard zijn fr 20,2 milliard begrepen die den aangroei van de schuld tegenover de Nationale Bank van België en de Emissiebank van Brussel vertegenwoordigen en fr. 33,4 milliard den aangroei van de kortlopende schuld tegenover credietinstellingen, inzonderheid banken.

Globaal beschouwd had de toeneming van de Staatsschuld volgenden omvang :

Schuld op korten en halflangen termijn geplaatst bij het publiek ...	+ 36,4	milliard
Schuld tegenover de Nationale Bank van België	+ 13,7	»
Schuld tegenover de Emissiebank te Brussel	+ 6,5	»
Schuld op korten en halflangen termijn geplaatst bij de banken (en waarin mede zijn begrepen speciale certificaten voor clearing, auto-opeisning, leveringen aan den Belgischen Staat alsmede de certificaten overgedragen aan de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en de Regie voor P.T.T. uit hoofde van de gedeeltelijke besteding van de leeningen die door hen in 1943 werden uitgegeven)	+ 33,4	»
	<hr/>	
	+ 90,0	milliard

Uit deze indeeling blijkt dat nagenoeg drie vijfden van de staatsschuld geplaatst werden door tusschenkomst van bankinstellingen. De rol van deze instellingen wint nog meer aan beteekenis wanneer men weet dat een aanzienlijk deel der openbare emissies op halflangen en langen termijn door bemiddeling der banken werd ondergebracht.

Gedurende de bezetting werden weinig langlopende leeningen geëmitteerd. Alleen zijn te vermelden de 3 pCt. lotenleening met 60 jaar looptijd groot 2,5 milliard uitgegeven a pari in December 1941 en de 3,5 pCt. leening groot fr. 3,6 milliard uitgegeven tegen 94 pCt in April 1943 zonder bepaalden looptijd. Ofschoon de fr. 3 milliard schatkistobligaties uitgegeven in 1940 gerangschikt werden bij den langen termijn dienen ze toch als halflang beschouwd daar de Staat wegens de afzijdigheid der markt op langen termijn, zich genoopt zag zijn toevlucht te nemen tot den halflangen termijn. Overigens, voor het welslagen dezer emissies werden aan deze obligaties bijzondere voordeelen toegekend: de eene konden dienen ter betaling van belastingen, de andere zouden terugbetaald worden met aflossingspremiën van 1 pCt. na 5 jaar, 7 pCt. na 10 jaar en 15 pCt. na 15 jaar (voor de vijf-, tien- en twintigjaars-schatkistcertificaten van 1943 bedroegen de premiën 5 pCt. na 10 en 15 pCt. na 20 jaar). Niettemin werden al deze leeningen slechts ten deele door nieuwe geldmiddelen gedekt.

Het grootste deel der leeningsbehoeften werd echter gedekt door de schuld op korten termijn. Hier dient een onderscheid gemaakt tusschen de kortlopende certificaten geplaatst in de markt en het crediet verstrekt aan den Staat en de openbare lichamen door de Nationale Bank van België of de Emissiebank te Brussel.

Tot November 1942 was het kortlopend crediet verleend door de Nationale Bank van België en de Emissiebank te Brussel doorslaggevend. Op dit tijdstip hadden de Nationale Bank van België fr. 20 milliard en de Emissiebank te Brussel fr. 3 milliard voorgesloten (1). Na dezen datum evenwel is een onderbreking en een ommekeer in de tot dusver geregeld stijgende tendens in de staten van de Nationale Bank van België op te merken; in November 1943 was het bezit aan kort papier van de Nationale Bank van België gedaald tot fr. 10,5 milliard dan wanneer dit van de Emissiebank te Brussel gestegen was tot fr. 5,5 milliard. Naderhand trad andermaal een stijging in die, drie weken vóór de bevrijding, 5,3 milliard voor de Nationale Bank van België en 800 miljoen voor de Emissiebank te Brussel bedroeg; trouwens was de uitgifte in Augustus 1944 van de 3,5 pCt. leening met 10 jaar looptijd niet vreemd aan deze toeneming.

Een deel van het bezit aan kort papier van de Nationale Bank werd overgenomen door de particuliere banken; de portefeuille overheidsfondsen dezer laatste vertoonde van eind November 1942 af een sterkeren aangroei.

Per eind November 1942, bedroeg deze actiefpost der banken fr. 18 milliard tegen fr. 3,7 milliard eind Maart 1940, hetzij een stijging met fr. 14,3 milliard in 32 maanden.

Per eind Juni 1944 was dit bedrag toegenomen tot fr. 32,4 milliard, hetzij een stijging met fr. 14,4 milliard in 19 maanden.

Van eind April 1940 tot eind Juli 1944, d.w.z. in ruim vier jaar tijds, mag de aangroei van de kortlopende schuld ondergebracht op de markt, t.w. de rentegevende schatkistcertificaten, worden geraamd op globaal fr. 30 milliard; van dit bedrag werden nagenoeg de 9/10 bij de banken geplaatst.

Overigens ligt er een nauw verband tusschen de portefeuille overheidsfondsen en de deposito's bij de banken. Van eind December 1939 tot eind Juni 1944 namen de deposito's met ruim fr. 30,5 milliard toe terwijl het crediet aan den Staat in ruimsten zin, d.w.z. met inbegrip van de overheidsfondsen op langen termijn, een aangroei met fr. 32 milliard vertoonde. Dat de bankdeposito's een overwegende beteekenis hadden bij de financiering van het aan de Schatkist verstrekte crediet behoeft wel geen nader betoog. Het verschil groot fr. 1,5 milliard tusschen de twee bedragen is toe te schrijven aan de sterke vermindering der debiteurenrekeningen. De aldus vrijgekomen gelden werden belegd in vastrendeerende fondsen. Niettemin moeten de omvangrijke beleggingen in overheidsfondsen worden verklaard door de nieuwe geldmiddelen die aan de banken werden toevertrouwd en de uiterst geringe beleggingsmogelijkheden in het particuliere bedrijfsleven.

De buitenlandsche schuld geeft een minder ongunstig beeld te zien dan gedurende den vorigen

(1) Overeenkomst met het Bestuur der Postcheques.

oorlog en zelfs dan tijdens de periode 1939-1940. In den eersten wereldoorlog had België aanzienlijke schulden gemaakt tegenover de buitenlandsche regeeringen ; dit was niet meer het geval gedurende de huidige vijandelijkheden. De buitenlandsche schuld werd verder gerapatriceerd dank zij het provenu van de tienjaarsobligaties. Aldus daalde deze schuld van fr. 18.487 miljoen eind April 1940 tot fr. 16.930 miljoen eind Juli 1944. Het hoeft nauwelijks betoond dat de Belgische autoriteiten hier te lande, gedurende den oorlog, geen enkele verplichting tegenover het buitenland aangingen. Anderzijds bestreed de Belgische regeering te Londen alle buitenlandsche uitgaven, zooals bestuurskosten, legeronderhoud, ravitaillering van België, hulpverlening aan krijgsgevangenen, dienst der buitenlandsche leeningen, incl. aflossingen, uit de inkomsten in buitenlandsche valuta en de goudproductie van Belgisch Congo.

Van dit standpunt uit gezien is dus een verbetering ingetreden.

De Staatsuitgaven

Voor den geheelen bezettingsduur, d.w.z. van Mei 1940 tot eind Augustus 1944 beliep het totaalbedrag der staatsuitgaven ongeveer fr. 228 milliard. De laatste juiste gegevens dagteekenen van einde Juli 1944, toen het bedrag van fr. 222,2 milliard werd

bereikt ; hiervan werden 85,4 milliard aan eigen uitgaven besteed en een bedrag van 136,8 milliard als betaalmiddelen door den bezetter geëischt.

Uitgaven door den Staat gedekt ... 156.841 miljoen waarvan :

voorschotten van de	
Schatkist	10.749 miljoen
oorlogsbuit	180 »
bezettingskosten	65.501 »
huisvesting en installatie der troepen ...	5.623 »
vergoedingen aan de Reichsonderhoorigen	159 »

Uitgaven door de Emissiebank te Brussel gedekt .....
 65.348 miljoen |

clearingsaldo	60.823 miljoen
girorekening bij de Reichskreditkasse ...	214 »
omgewisselde Reichskreditkassenscheine .	3.567 »
Reichskreditkassenscheine in kas (1) ...	744 »

Van het eene jaar op het andere gaven de staatsuitgaven volgend verloop te zien :

(millioenen franken).

TIJDVAK	Uitgaven gedekt door den Staat	Uitgaven gedekt door de E.B.B. (1)	Totaalbedrag der staatsuitgaven	Eigen uitgaven	Betaalmiddelen gevorderd door den bezetter
Mei-December 1940	14.584	3.099	17.683	9.961	7.722
Jaar 1941	35.577	8.628	44.205	19.273	24.932
» 1942	37.988	18.467	56.455	19.372	37.083
» 1943	41.426	23.278	64.704	21.679	43.025
Januari-Juli 1944	27.266	11.876	39.142	15.093	24.049
	156.841	65.348	222.189	85.378	136.811

Behalve in het eerste oorlogsjaar, overtroffen de door den bezetter verlangde betaalmiddelen in ruime mate 's lands eigen uitgaven. Deze laatste dienen nader omschreven : principieel zijn hierin begrepen : de begrotingsuitgaven en de voorschotten van de Schatkist aan de gemeenten, aan de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen en aan de Regie voor Telegraaf en Telefoon. De voorschotten verleend aan de N.M.B.S. dienden ten deele tot vergoeding voor het kosteloze vervoer ten behoeve van de Wehrmacht en voor alle andere prestaties die haar door den bezetter werden opgelegd.

De aangroei van 's lands eigen uitgaven ging een redelijke maat niet te boven. Hij beantwoordt aan de stijging van de staatsschuld, aan de aanpassingen inzake uitgaven voor personeel en sociale voorzorg.

Gedurende het eerste jaar der bezetting was het bedrag van 's lands eigen uitgaven ongeveer even groot als dit der betaalmiddelen die aan den bezetter werden afgegeven. Per eind Juli 1941 beliepen deze bedragen fr. 21,7 resp. 20,75 milliard. Van Augustus

1941 af is echter een ommekeer in de evolutie op te merken : de uitgaven voor rekening van de bezetting lagen geregeld hooger dan 's lands eigen uitgaven : fr. 23,07 en 23,64 milliard per 31 Augustus 1941. Naderhand teekende zich deze uiteenlopende tendens nog scherper af, met name in 1942 en vooral in 1943, in verband met de bijkomende prestaties aan den bezetter en den bedenkelijken aangroei van de clearingrekening. In September 1941 werden de bezettingskosten van fr. 1 op fr. 1,5 milliard per maand gebracht ; anderzijds viel een aanmerkelijke stijging waar te nemen van het tegoed van de Emissiebank te Brussel bij de *Deutsche Verrechnungskasse*. Behalve in Juni 1943 en Januari 1944 gaf deze post sedert Juli 1942, een sterkere toeneming te zien dan het bedrag van de oorlogsbelasting. Waar op 30 Juni 1944 het totaalbedrag der reeds uitbetaalde bezettingskos-

(1) Tot in December 1942 werd een deel der uitgaven gedekt door de Nationale Bank van België en wel ten beloope van het bedrag der R.K.Ks in kas, hetzij :
fr. 1.195 miljoen per 31-12-40.
145 miljoen per 31-12-41.
1.600 miljoen per 31-12-42.

ten fr. 15,2 milliard groter was dan dit van het clearingtegoed te Berlijn, bedroeg dit verschil op 31 Juli 1944 nog slechts fr. 4,7 milliard. Hieruit blijkt welke noodlottige rol de clearing speelde in de monetair evolutie van België gedurende den oorlog; het eindsaldo bedraagt nagenoeg 9/10 van den aangroei der bankbiljettencirculatie van de Nationale Bank van België. Hierbij laten wij buiten beschouwing de systematische verzwakking van 's lands economie die door het clearingsysteem werd in de hand gewerkt.

Al de hierboven vermelde uitgaven werden gedekt door belastingopbrengsten, leeningen en geldcreatie. Het hiernavolgend staatje geeft een overzicht van de respectieve beteekenis dezer financieringsmiddelen van Mei 1940 tot eind Juli 1944 (in miljoenen franken) :

Belastingen	63.788	miljoen
waarvan :		
directe belastingen ...	24.471	miljoen
douanerechten en accijnzen	10.281	»
registratie	21.326	»
post, zeewezen	1.767	»
tollen, kapitalen, opbrengsten, enz.	5.943	»

Leeningen	73.619	miljoen
waarvan :		
op langen termijn ...	5.192	miljoen
op halflangen termijn.	32.853	»
op korten termijn (in de markt)	35.574	»

Geldcreatie	84.076	miljoen
waarvan :		
schatkistoertificaten		
overgenomen door de Nationale Bank van België		
	15.449	miljoen
gedekt door de Emissiebank te Brussel (1)		
	65.348	»
coupures en pasmunt .		
	3.279	»

Totaalbedrag .....

	221.483	miljoen
--	---------	---------

Dat de geldcreatie een overwegende rol speelde in de dekking der behoeften, hoeft na bovenstaande geen nader betoog. Overigens bleef het aandeel van dit financieringsmiddel niet gelijk gedurende heel den bezettingstijd.

(1) Deze post omvat de uitgaven van de Emissiebank te Brussel uit hoofde van uitbetalingen in clearing, de girorekeningen bij de *Reichskredithasse* en de omgewisselde *Reichskredittassenscheine*.

Verhouding der verschillende dekkingsmiddelen van Juni 1940 tot Juli 1944.

TIJDVAK	BELASTINGEN		LEENINGEN		PAPIERGELD		TOTAAL BEDRAG in miljoenen franken
	miljoenen franken	in pCt. van het totaal	miljoenen franken	in pCt. van het totaal	miljoenen franken	in pCt. van het totaal	
Juni-December 1940.....	5.350	27,3	3.891	22,0	9.941	50,7	19.182
Jaar 1941	14.466	34,1	12.086	28,5	15.866	37,4	42.418
Jaar 1942	16.275	29,2	16.164	29,0	23.283	41,8	55.722
Jaar 1943	17.236	26,7	28.459	44,1	18.831	29,2	64.526
Januari-Juli 1944	10.461	26,4	13.019	32,8	16.155	40,8	39.635
TOTAAL.....	63.788	28,8	73.619	33,2	84.076	38,0	221.483

Ofschoon de overmatige uitgifte van papiergeld voor de bestrijding der uitgaven oorzaak was van een inflatorische circulatie wegens den omvang van de uitgaven door de Emissiebank te Brussel gedekt en van het crediet door de Nationale Bank van België en de Emissiebank te Brussel aan den Staat verleend, is zij niet de eenige vorm van inflatie. Een potentieel gevaar van inflatie schuilt inderdaad in de plaatsing van de kortlopende leeningen bij de banken. Het lijdt geen twijfel dat het kortlopende overheidspapier dat door de bankinstellingen werd overgenomen het inflatiegevaar kan vermeederen zoo het te veel aan bankbiljetten niet door belastingen of leeningen aan de circulatie wordt onttrokken.

Slotbeschouwingen

Méer dan welk commentaar ook geven de hierboven vermelde cijfergegevens een afdoend beeld van 's lands monetair en financieel toestand na vier jaren uiterst pijnlijke bezetting.

Deze uitzonderlijk ernstige situatie op monetair gebied ging gepaard met een verzwakking, een substantieverlies en een algemeene verarming van onze economie als nooit te voren. Aan het einde van de bezetting is een klaarblijkende onevenwichtigheid op te merken tusschen de geldcirculatie en de prijswaarderingen. Door den oorlog werd het verband tusschen geldvolume, prijspeil, wedden en loonen practisch verbroken. De prijsinflatie die op de zwarte markt viel waar te nemen kan geenszins tot maatstaf dienen van de koopkrachtvermindering van het geld; zij is evenzeer toe te schrijven aan mechanische als aan psychologische beweegredenen die niet in nauw verband staan met de uitzetting der circulatie. Zooals reeds eerder gezegd, werd de uitwerking van het volume der bankbiljettencirculatie grootendeels geneutraliseerd door thesaurisatie en vermindering der omloopsnelheid der biljetten. Doch daar de oorzaken van deze neutralisatie vlug zullen verdwijnen bij de herneming van 's lands economische bedrijvigheid zullen al de uitwerkingen van deze inflatie zich snel

dreigen te ontwikkelen. Het komt er derhalve op aan onverwijld de overtollige bankbiljetten aan den omloop te onttrekken. Deze contractie mag worden gelijkgesteld noch met een deflatie, noch met gene operatie waarvan de noodlottige gevolgen voor den socialen vrede wegens hun uitwerking op de arbeidsinkomens en de prijzen wel gekend zijn. De inkrimping van de circulatie zal dienen te geschieden zonder groote wijzigingen van het prijspeil in het algemeen en van de bezoldigingen in het bijzonder. Overigens in de intrekking van de overtollige geldmiddelen niet onvereinigbaar met een aanpassing der loonen en prijzen. Deze aanpassing in den sector van het geldwezen eensdeels en in dezen der prijzen en bezoldigingen anderdeels moet leiden tot een gezonde verhouding tusschen prijzen, geldcirculatie en handelsverkeer.

Ofschoon deze politiek van economisch en financieel herstel niet zonder velerlei opofferingen vanwege de gansche gemeenschap kan uitgevoerd worden, zullen de onontbeerlijke voorwaarden die het welslagen van deze politiek moeten bewerken, geleidelijk aan worden tot stand gebracht. In dit verband dient mede aandacht geschonken aan een gunstige geestesgesteldheid in het land ten aanzien van de politiek der Geallieerde Mogendheden, aan een geordende nationale economie en een eensgezinde economische politiek — deze laatste veronderstelt o.m. een gesynchroniseerde werking met het geldwezen evenals aan het voorhanden zijn van toereikende goederenhoeveelheden, aan het streng onderdrukken der overtredingen en aan een degelijke kennis van de marktverhoudingen op grond van een ernstige documentatie en toereikende statistieken.

II. — ALGEMEEN ECONOMISCH OVERZICHT

Waar onze economie vóór dezen tweeden wereldoorlog uiteraard op de buitenlandsche markten was afgestemd en aldus noodzakelijkerwijze de wereldconjunctuur volgde, veroorzaakte de betrekking van ons land in den oorlog een totalen ommekeer. Als voornaamste factoren van ontreddering dienen vermeld: de afsnoering van den toevoer van overzee met de aldus ontstane uitschakeling van de traditioneele invoerstromingen, de gedwongen aansluiting bij een continentale oorlogseconomie, transportmoeilijkheden en vooral de verminderde arbeidsprestaties van de bevolking.

Nu we op den drempel staan van een gansch hernieuwd internationaal economisch stelsel waarin België zijn traditioneele rol zal vervullen van land van verwerking van grondstoffen tot meer half-afgewerkte en zoo mogelijk tot verder afgewerkte kwaliteitsproducten, past het even stil te staan bij den toestand zooals deze zich thans in ons land voordoet.

Het ware voorbarig een inventaris te willen opmaken van den toestand van ons economisch patrimonium daar niet alleen de krijgsverrichtingen verder gaan, doch ook niet alle elementen bekend zijn die ons moeten toelaten te oordeelen over de waarde van onze huidige economische uitrusting. Mede daarom

zullen wij ons beperken tot het schetsen van de productie in de voornaamste sectoren van onzen landbouw en industrie op grond van de laatste statistieken waarover wij beschikken.

Daarbij dient in acht genomen te worden dat het cijfermateriaal uitsluitend betrekking heeft op het territoriaal gebied dat door den bezetter werd opgedrongen, d.w.z. het Belgisch grondgebied zonder de cantons van Eupen en Malmédy. Deze laatste zijn echter op industrieel gebied van weinig of geen beteekenis.

De productie van *electrischen stroom* in de centrales van 100 kWh en méér beliep in Mei 1944 ruim 258,4 miljoen kWh, komende van 327,1 miljoen in April en 431,7 miljoen in Maart van het loopende jaar.

Zooals uit onderstaande vergelijkingscijfers blijkt, geven deze getallen *grosso modo* een daling te zien van één vierde t.o.v. de vóóroorlogsche productie. Dat de daling niet scherper was, is het gevolg van het feit dat het vervoerprobleem zich in dezen sector niet heeft gesteld, daar de Deutsche economische instanties steeds voorrang eischten voor alles wat deze basisproductie betreft en voorts, dat de meeste centrales gelegen zijn in de onmiddellijke nabijheid van de opdelvingscentra van steenkool.

TIJDVAK	TOTALE PRODUCTIE (centrales van 100 kWh. en meer)						Productie van de 121 voornaamste industriële centrales	
	Aantal centrales (1)	Productie (duizenden kWh.)					Totale productie (duizenden kWh.)	Gemiddelde dagproductie (3)
		Unie der elektrische bedrijven van België	Verbond der industriële centrales	Niet aangesloten maatschappijen	Gemeentelijke regieën	Totaal		
Maandgemiddelde :								
1938.....	338	194.288	198.624	26.321	20.616	439.848	177.766	7,—
1939.....	351	198.272	216.844	29.850	21.037	466.003	191.131	7,50
1940.....	339	155.683	157.432	21.073	14.650	348.838	141.366	5,50
1941.....	337	198.027	167.404	21.865	14.339	401.635	146.494	5,70
1942.....	329	222.380	160.127	17.394	15.549	415.450	139.977	5,40
1943.....	327	217.412	170.312	15.522	18.363	421.609	151.413	5,90
1944 (maandgemiddelde der vijf eerste maanden).....	326 (2)	209.241	132.184	12.382	19.091	372.898	120.461	5,30

(1) Op 31 December.

(2) Op 31 Mei 1944.

(3) (Millioenen kWh.).

Opmerkelijk is, dat de daling van de voortgebrachte elektrische energie vooral groot was voor de bij het Verbond der industriele centrales aangesloten maatschappijen alsook voor de vrije ondernemingen en aanvankelijk ook voor de gemeentelijke regieën. Daarentegen bewoog zich de productie van de bij de Unie der elektrische bedrijven van België aangesloten centrales voortdurend boven het vóóroorlogsche peil.

Deze binnenlandsche productie beantwoordde nagenoeg aan het nationaal verbruik. De balans van in- en uitvoer geeft een klein importsaldo te zien, daar met name in de jaren 1943 en 1944 zekere hoeveelheden elektrischen stroom uit Duitschland werden ingevoerd.

De centrales die definitief uitgeschakeld werden door oorlogshandelingen of andere, waren ten getale van 12 in 1940, 2 in 1941, 8 in 1942, 2 in 1943 en 1 in de eerste 5 maanden van het loopend jaar.

Als steeds, was tijdens de bezetting de *steenkoolproductie* als de basisproductie van ons land te beschouwen. De bezettende macht heeft in dezen sector dan ook alles in 't werk gesteld om de productie

op een zóó hoog mogelijk peil te houden met name door het verstrekken van vervoerfaciliteiten, productiepremiën aan de mijnwerkers, prioriteitsleveringen van materieel en hulpstoffen. Dat desondanks de productie is gedaald, was mede toe te schrijven aan een reeks factoren van economischen of niet-economischen aard waarop we in dit klein bestek niet meenen te moeten ingaan.

Het totaal aantal arbeiders die in de steenkoolondernemingen werkzaam waren, daalde aanvankelijk van gemiddeld 128.702 per maand in 1939 tot 115.340 in 1940, vooral onder den invloed van de zeer beperkte activiteit tijdens de maanden Mei tot Augustus 1940. In de daaropvolgende jaren lag dan ook het maandgemiddelde van het gezamenlijke arbeiderspersoneel iets hooger met ruim 125.000 in 1941, 121.000 in 1942 en 122.000 in 1943. Groot was echter de daling in het loopend jaar, nogmaals onder den invloed vooral van de krijgsvorrichtingen die steeds meer de economie ontwrichtten. Het laagste cijfer werd opgeteekend in Juni jl., met 93.033 arbeiders.

Zoo men deze cijfers ontleedt per specialisatie, bekomt men het volgend staatje.

Aantal arbeiders tewerkgesteld in de steenkolenmijnen

(in duizenden).

JAAR (maandgemiddelde)	Aderwerkers	Ondergrondse arbeiders (incl. aderwerkers)	Bovengrondse arbeiders	Ondergrondse + bovengrondse arbeiders
1939.....	18,3	90,1	38,6	128,7
1940.....	15,5	79,5	35,8	115,3
1941.....	15,9	83,9	41,3	125,2
1942.....	15,5	80,5	40,8	121,3
1943.....	15,7	81,7	40,6	122,4
Juli 1944.....	10,9	58,6	36,6	95,2

Het peil van de productie zelve bleef minder constant, wegens de omstandigheid dat het rendement per arbeider een dalende tendens vertoonde mede in verband met de aanhoudende ondervoeding.

Voor de aderwerkers steeg het gemiddelde nuttig effect per arbeider aanvankelijk van 5,7 ton per dag tot ruim 5,8 ton per dag. Dit resultaat was vermoedelijk toe te schrijven aan verhooging van het aantal werkuren. Later kon de daling echter door geen enkelen maatregel tegengehouden worden en het overeenkomstig cijfer voor 1941 was 5,6; later werd het 5,2 voor 1942, 4,6 voor 1943 om tenslotte te vallen tot 4,1 voor Juli 1944.

Dit alles had voor gevolg, dat de productie een nagenoeg ononderbroken daling vertoonde. Waar het loonprobleem hierin een groote rol speelde, kan hetzelfde niet worden gezegd van de prijzenkwestie. In de kringen der steenkoolproducenten werden immers steeds klachten geuit over het lage prijspeil dat onvoldoende bleek om de productie- en afschrijvingskosten

te dekken; van het standpunt van den ondernemer gezien was het onder deze omstandigheden niet wenschelijk een daling van het rendement per arbeider aan te moedigen. De bevoorradingsmoeilijkheden hinderden echter ten eerste het normale productieproces, daar vooral mijnhout en constructiematerieel wegens gebrek aan transportmiddelen op zeer onregelmatige wijze en in onvoldoende hoeveelheden aan de mijnen toekwamen.

Op basis van de productie tijdens de periode 1936-1938 (= 100) lagen de gezamenlijke voortbrengingscijfers voor de bezettingsmaanden van het jaar 1940 op den coëfficiënt 80,6 om naderhand te stijgen tot 91,6 in 1941 en opnieuw te dalen tot 85,8 in 1942, 81,7 in 1943, en 66 voor de eerste 7 maanden van het loopend jaar.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de evolutie der steenkoolproductie, in absolute getallen, sedert het begin van het jaar 1940 (in duizenden tons):

MAANDEN	1940	1941	1942	1943	1944
Januari	2.616	2.411	2.136	2.090	1.652
Februari	2.619	2.193	1.935	1.937	1.640
Maart	2.832	2.360	2.182	2.220	1.756
April	2.985	2.243	2.166	2.037	1.269
Mei	906	2.080	2.001	2.065	1.003
Juni	665	2.182	2.061	1.962	1.088
Juli	1.502	2.350	2.109	2.114	1.175
Augustus	2.079	2.110	1.908	1.967	
September	2.229	2.180	2.052	1.920	
October	2.539	2.292	2.196	1.893	
November	2.372	2.054	2.109	1.764	
December	2.260	2.153	2.074	1.773	
Totaal...	25.600	26.608	24.929	23.743	9.583
Maandgemiddelde	2.134	2.217	2.077	1.979	1.369

De hoogste maandproductie werd dus bereikt in het tweede bezettingsjaar, met een gemiddelde van 2.217 duizend ton, cijfer dat weliswaar iets hoger ligt dan de productie in sommige vóóroorlogsche jaren (1932 : 1.784.000; 1933 : 2.106.000; 1934 : 2.196.000; 1935 : 2.207.000) doch beneden het gemiddelde van het jaar 1939 blijft, dat 2.487 duizend ton bereikte.

Onderzoekt men de evolutie per bekken, dan stelt men vast, dat de daling algemeen was, doch scherper voor de Waalsche bekkens dan voor het Kempische.

Waar het bekken van Charleroi vóór den oorlog en tot in het jaar 1940 de eerste plaats bekleedde wat betreft de hoeveelheid opgedolven steenkool, moest het in den loop van het jaar 1942 deze plaats afstaan aan het Kempische bekken. Deze tendens verstevigde zich naderhand, bij zooverre, dat in het jaar 1943 de productie van laatstgenoemd bekken met ruim

1.200.000 ton deze van de mijnen van Charleroi overtrof; voor de eerste zeven maanden van het loopende jaar steeg dit cijfer tot méér dan 1.300.000, mede ten gevolge van de sterkere daling in het Zuiden in verband met de oorlogshandelingen. Deze evolutie is het gevolg van de politiek van de bezettende macht die alles in het werk gesteld heeft om de meer modern geoutilleerde mijnen tot het maximum te gebruiken en daarbij nog een anti-economische politiek volgde door alleen de rijkste lagen te exploiteeren.

De vergelijkende evolutie van de productie in de verschillende bekkens kan cijfermatig berekend worden op basis van de vóóroorlogsche productie. Onderstaande tabel, met het beloop van de steenkoolproductie in percent van de cijfers van de vijfjarige periode 1935-1939, geeft hiervan een nauwkeurig denkbeeld.

JAAR	Bergen	Centrum	Charleroi	Namen	Luik	Kempen	Totaal
1935 à 1939	100	100	100	100	100	100	100
Jaar 1940	86,3	87,2	86,5	86,2	85,6	99,1	89,2
» 1941	93,9	90,-	85,8	94,8	82,2	110,3	92,7
Jaar 1942 : Eerste 9 maanden			77,4 (1)	70,4 (1)	75,2 (1)		
Laatste 3 maanden	93,2	84,4	78,7	—	75,0	105,1	86,9
Jaar 1943	86,2	75,9	72,3	—	71,3	106,9	82,7
» 1944 :							
Eerste 7 maanden	35,-	44,1	50,1	—	61,2	95,9	57,3

(1) Sedert October 1942 werd de afzonderlijke statistiek voor het bekken van Namen afgeschaft en verdeeld over de bekkens van Charleroi en Luik. Voor October 1942 werden 20.720 ton van de productie in de statistiek van Charleroi gebracht en 1.580 ton in deze van Luik. Voor de volgende jaren werd met deze verhoudingen rekening gehouden bij het berekenen van de percentages voor Charleroi en Luik sedert October 1942.

Deze tabel vergt weinig commentaar. Men ziet duidelijk dat in de 3 volle bezettingsjaren 1941-1943 de productie in de Kempen op een hooger peil lag dan vóór den oorlog : de coëfficiënten waren respectievelijk 110,3, 105,1 en 106,9 (1). Voor de zuiderbekkens daarentegen lag de productie van 10 tot 30 pCt. beneden de normale cijfers.

Wat betreft de voorraden, deze zijn door voortdurende afnemingen tijdens den oorlog gedaald tot een uiterst laag peil dat onverenigbaar is met den normalen gang der steenkooleconomie. Na een aanvallige stijging van Mei tot October 1940 — te verklaren

door de transportmoeilijkheden en de nog betrekkelijk geringe vraag — gaven de stocks een dalende tendens te zien die ononderbroken aanhield tot September van het daaraanvolgende jaar. De vermindering die zich in deze periode voordoet, ging van 2.325 duizend ton tot 210.000 ton, d.w.z. het laagste peil dat sedert December 1926 werd bereikt. Van November af zijn de cijfers niet meer vergelijkbaar daar kolenslip (schlamm) in de statistiek opgenomen werd. De gezamenlijke voorraden van steenkool en kolenslip hadden van toen af een onregelmatig verloop met tijden van stijging en van daling tot Maart 1944. Sedert dit tijdstip veroorzaakten de vervoermoeilijkheden ontstaan na de luchtbombardementen een nieuwe verhooging der voorraden die geleidelijk stegen van 409.640 ton per eind Maart tot 808.200 ton per eind Juni 1944.

(1) Evenwel dient ook rekening gehouden met de productie groot 671.500 tons (in 1943) van het opdelvingscentrum te Houthaalen die in 1939 in bedrijf werd genomen en toen een productie van 207.752 tons opleverde.

De in de statistiek opgenomen uitvoercijfers varieerden van 15 tot 20 pCt van de jaarproductie. Daarbij dient echter ook rekening te worden gehouden met de niet opgenomen cijfers alsmede met het verbruik van het bezettingsleger hier te lande. Voor het huishoudelijk verbruik werden dan ook slechts geringe hoeveelheden toebedeeld, die b.v. voor het jaar 1942, 13,5 pCt van de productie vertegenwoordigden. De uitvoer was hier ook minder belangrijk dan in de meeste overige takken van bedrijf. Het gaat hier inderdaad om een onmisbare hulpstof zonder dewelke ook de overige industrieën niet bij machte zouden geweest zijn hun bedrijvigheid te onderhouden. Op grond van de cijfers van het jaar 1942 waren de bestemmingen van de opgedolven steenkool als volgt:

Cokesfabrieken, zware industrie	36,7 pCt.
Diverse industrieën	22,6 pCt.
Huisbrand	13,5 pCt.
Spoorwegen e.d.	11,4 pCt.
Uitvoer (vnl. Frankrijk) voor Duit- sche diensten	9,5 pCt.
Diversen	6,3 pCt.

100,— pCt.

De officieele verkoopprijzen waren echter onvoldoende om de exploitatiekosten te dekken, ook al konden vele ondernemingen een zekere compensatie vinden in den verkoop van fossiele steenkool, spriet en andere vervangingsproducten. De Deutsche instanties weigerden echter een prijsverhoging toe te staan. Op 15 Augustus 1941 kwam dan een accoord tot stand met het Departement van Financiën waarbij een Compensatiekas opgericht werd om een maandelijksche staatstoelage van maximaal fr. 30 miljoen onder de verschillende ondernemingen te verdeelen. Na herhaalde verzoeken van wege de verlieslijdende maatschappijen werd tenslotte op 1 Januari 1943 een prijsverhoging toegestaan, en meteen de staatstoelage tot fr. 20 miljoen teruggebracht, met dien verstande dat dit bedrag zou verminderd worden met een som gelijk aan het verschil tusschen de werkelijke inkomstenvermeerdering der mijnen en een forfaitair bedrag van fr. 30 miljoen. In feite heeft de Schatkist bijna regelmatig de volle fr. 20 miljoen moeten uitbetalen.

Waar in de twee hooger besproken sectoren de productie, vergeleken met de vóóroorlogsche cijfers, op een vrij hoog peil werd gehouden door de voortdurende contrôle van de Deutsche economische instanties van den Militärbefehlshaber, kan hetzelfde niet worden gezegd van de overige takken onzer industrie.

Aldus bewoog zich de productie van de *metaalindustrie* tijdens den geheelen bezettingsduur op minder dan de helft van het vóóroorlogsch peil. Van Mei 1940 tot Mei 1943 bleef het aantal hoogovens in werking beneden de helft van het aantal bestaande. Tijdens deze periode waren, op de 62 bestaande hoogovens er nog slechts 20 à 26 in bedrijf; wegens de belangrijke

vernielingen in de Deutsche industriebeekens, deed de bezettende macht dit getal opvoeren tot 32, in Juni en tot 33 in November. In het eerste kwartaal van het loopend jaar bleven 32 hoogovens in werking. Van April af veroorzaakten de bombardementen en de daaruit ontstane verkeersstoornissen het stilvallen van een groot aantal installaties, zoodat de statistiek van het aantal werkende hoogovens het volgende beeld te zien gaf:

1944 Maart	32
April	21
Mei	7
Juni	8
Juli	12

In de staalfabrieken en walsen kon een gelijkwaardige evolutie waargenomen worden. Hetzelfde geldt voor de uren gepresteerden arbeid.

De ijzer- en staalindustrie had minder te lijden onder de opeischingen van arbeiders dan de overige takken van bedrijf. Waar het gemiddeld aantal arbeiders steeg van 31.619 in het laatste kwartaal 1940 tot 37.095 in het jaar 1941, daalde dit cijfer tot 31.113 in 1942 om opnieuw te stijgen tot 35.881 in 1943. De laatste beschikbare statistieken — deze van April 1944 — geven een totale arbeidersbezetting aan van 34.555. Voor de latere maanden ontbreken gegevens daar talrijke arbeiders opgeëischt werden voor opruimingswerken en tewerkstelling in Duitschland. De werktijd werd sedert het begin van de bezetting gaandeweg verlengd van 167 uren per maand in November 1940 tot gemiddeld 178 uren in 1941, 181 in 1942, en 194 in het jaar 1944.

De productie zelve schommelde zowat tusschen 50 en 60 pCt. van het vóóroorlogsche peil (cf. tabel 55 van de statistische bijlagen) voor gietijzer en ruwstaal. Voor méér afgewerkte producten was de productie geringer, daar zekere hoeveelheden reeds vóór de eerste verwerking werden geëxporteerd. Voor walsproducten b.v. had de voortbrenging het volgend verloop, in percent van de gemiddelde maandproductie tijdens de periode 1936-1938:

1940 (laatste kwartaal)	53,8
1941	57,5
1942	46,6
1943	50,4
1944 (eerste zeven maanden)	34,3

Wat de voorraden betreft, hieromtrent zijn geen nauwkeurige statistische gegevens voorhanden, daar belangrijke hoeveelheden aan de contrôle van den bezetter konden onttrokken worden en aldus officieel niet bekend zijn. De stocks schijnen echter vrij belangrijk te zijn en een behoorlijke vertrekbasis te verleen voor een normale activiteit. Ook het materieel schijnt niet te veel onder de oorlogshandelingen te hebben geleden, zoodat, eenmaal de voorziening met steenkolen verzekerd is, deze industrie in 's lands economie zal worden ingeschakeld.

In absolute cijfers bedroeg de totale productie van ijzer en ruw staal in het laatste kwartaal van het eerste bezettingsjaar 138.500 ton per maand, cijfer dat voor het jaar d.a.v. in verband met voorzieningsmoeilijkheden daalde tot 131.200 ton en tot 122.300 ton in 1942. Door het in bedrijf stellen van enkele tot dan toe stilgelegde hoogovens werd in het jaar 1943 dit gemiddelde opgevoerd tot 138.700, d.w.z. iets boven het peil dat in de laatste maanden van het jaar 1940 werd bereikt. Naderhand kwam een nieuwe daling, onderbroken door een lichte opflukking in Maart 1944 — 142.700 ton — maar gevolgd door een bruusken val bij het begin van de intensieve bombardementen, zooals blijkt uit onderstaande cijfers :

1944	Maart	.....	142.700 ton
	April	.....	79.600 ton
	Mei	.....	22.026 ton
	Juni	.....	15.300 ton
	Juli	.....	21.900 ton

De bovengeschetste evolutie der productie van ijzer en staal slaat vrijwel uitsluitend op dit laatste product, daar het ijzer nauwelijks 1 pCt. of minder van het geheel inneemt.

Ruim drie kwart van de productie werd ingenomen door Thomas-staal en ruim 20 pCt. werd door het Siemens-Martin procédé geproduceerd; electrisch staal vertegenwoordigde gemiddeld minder dan 1,5 pCt. van de gezamenlijke productie.

Onderstaand staatje geeft de samenstelling van de productie aan per productiewijze voor de periode van 46 maanden, gaande van October 1940 tot Juli 1944 (berekend op grond van de maandgemiddelden) :

Thomasstaal	.....	76,1
Siemens-Martin	.....	21,8
Electrisch staal	.....	1,4
		99,3
Totaal ruw staal	.....	99,3
IJzer	.....	0,7
		100,-

De productie van walsproducten bedroeg tijdens de bezetting, grosso modo 100.000 ton per maand, met enkele afwijkingen in méér of in min, nl. in het jaar 1941 toen de gemiddelde productie met ruim 6.000 ton dit cijfer overtrof, en in 1942 toen zij met 16.000 ton beneden dit cijfer lag. In de laatste maanden van 1940 en in het jaar 1943 tot Februari 1944 schommelde de productie steeds rond de 100.000 ton. Na een korte stijging in Maart, kwam de plotselinge val in April en Mei met resp. 61.300 en 14.700 ton.

Deze cijfers, waarin niet begrepen zijn de halffabrikaten van de walserij en de smeedstukken, slaan in hoofdzaak op plaatijzer en klein profielijzer, incl. gewalste staven. Naarmate de oorlog vorderde, verhoogde de productie van plaatijzer een lichte tendens tot toenemen, terwijl het klein profielijzer, dat in 1940 nog 36,6 pCt. van de gezamenlijke productie vertegenwoordigde, geleidelijk daalde tot 33,3 pCt. in 1942 en 24,5 pCt. in 1944. De belangrijkste stijging werd waargenomen in den sector van het stafijzer (fil machine). Van 3,6 pCt. in 1940 steeg de voortbrenging tot 12 pCt. in 1942, en 18,5 in 1943; naderhand trad een lichte vermindering in tot 16,6 pCt.

In onderstaande tabel hebben wij de verhoudingscijfers berekend die toelaten, per jaar de percenten van de verschillende onderafdeelingen t.o.v. gezamenlijke voortbrenging van walserijproducten te volgen :

Belgische metaalindustrie.

Voortbrenging van walserijproducten in pCt. van het totaal.

Bron : Syndicat belge de l'Acier.

	1940 (eerste 3 maanden)	1941	1942	1943	1944 (eerste 7 maanden)
Spoormaterieel	4,7	3,7	3,3	2,—	1,9
Ijzere balken van 80 mm. en meer	8,7	5,5	4,9	4,1	4,3
Gewalste staven en kleine profielen van minder dan 80 mm.	36,6	36,4	33,3	27,2	24,5
Bandijzer	3,6	2,9	3,3	3,6	4,8
Stafijzer	3,—	8,7	12,—	18,5	16,6
Larges plats	3,1	2,1	2,2	1,2	1,7
Dik plaatijzer van 4,76 mm. en meer	21,3	19,1	35,2	19,1	16,3
Half-dik plaatijzer van 3 tot 4,76 mm.	14,7	16,9		3,3	3,8
Dun plaatijzer van minder dan 3 mm.	1,9	1,6	1,7	0,4	—
Blik	2,4	3,2	3,3	2,9	3,3
Buizen en stalen flesschen	—	—	0,7	1,1	1,6
Niet verwerkt spoorwegmaterieel	—	—	—	—	—
Overige producten	—	—	0,1	0,4	0,7
Smeedstukken	—	—	—	—	—
Totaal	100,—	100,—	100,—	100,—	100,—

Over de bestemming die gegeven werd aan de gezamenlijke productie van onze ijzer- en staalnijverheid zijn geen nauwkeurige gegevens beschikbaar, daar de officieele cijfers betreffende den uitvoer boven de werkelijkheid liggen en de leveringen aan de Belgische

markt in feite hooger waren dan door de statistieken opgegeven wordt. Enkele tendensen kunnen echter naar voren gebracht worden en wel vnl. de voortdurende inkrimping van het binnenlandsch contingent ten voordeele van de producten die voor export

bestemd waren, of zij al dan niet nog een verdere bewerking hier te lande moesten ondergaan. In de interne structuur van te exporteerende goederen deden zich verschillende mutaties voor: tot eind 1941 was de indirecte uitvoer — d.w.z. na verdere bewerking in België — hooger dan den directen uitvoer; met dit tijdstip keerde de tendens om tot begin 1944; van toen af kreeg de aanvankelijke tendens weer de bovenhand. Wat de spreiding van den uitvoer betreft, hier was de toestand vrij eenvoudig: zoowat 90 pCt. was voor Duitschland bestemd, terwijl van de overige 10 pCt. bijna de helft naar Nederland verzonden werd. De overige continentale landen kwamen slechts voor een geringe hoeveelheid tusschenbeide.

Een der bedrijfstakken die onder alle opzichten het meest onder de bezetting te lijden had, is wel de *textielindustrie*; reusachtige hoeveelheden textielproducten werden in de eerste maanden van de bezetting opgeëischt voor onmiddellijke levering naar Duitschland, honderden fabrieken werden door de achtereenvolgende zoogenaamde « concentratieprogramma's » gesloten, arbeiders werden opgeëischt, materieel aangepast aan de bewerking van vervangingsstoffen en spinpapier.

Ten einde de stilgelegde fabrieken financieel te steunen werd een compensatiestelsel in het leven geroepen, waarbij de meer bevoordeelde fabrieken volgens vastgestelde normen een deel hunner winsten aan een speciale kas moesten afstaan.

Benevens deze schaduwzijden dient echter ook melding gemaakt van enkele positieve resultaten die op langen termijn voordeelen kunnen afwerpen. Wij doelen hier vooral op de resultaten van studies en ervaringen inzake de verwerking en de toepassing van synthetische vezels. Tijdens de bezetting werd o.m. door de *Société Belge de Fibranne*, een belangrijke fabriek, opgericht — met een kapitaal van fr. 100 miljoen — voor de vervaardiging van celwol; de fabriek heeft een productiecapaciteit van 80 ton per dag en vervaardigde tot dusver zoowat 5.200 ton van de nieuwe vezel.

Wegens de dringende noodzakelijkheid de beschikbare landbouwgronden zooveel mogelijk te betelen met producten voor de menschelijke voeding, daalde het *vlasareaal* tijdens de bezetting aanzienlijk beneden het vóóroorlogsch peil. Tijdens den oorlog ontwikkelde zich de bezaaide oppervlakte stroovlas in België als volgt:

1940	.....	55.000 ha
1941	.....	15.188 ha
1942	.....	7.626 ha
1943	.....	11.675 ha
1944	.....	13.000 ha (voorloopig cijfer)

Benevens de eigen productie verwerkte onze industrie geïmporteerd stroovlas, dat ons vooral uit Frankrijk en in mindere mate door Duitschland en Nederland werd geleverd. In dit laatste land ontwikkelde zich tijdens den oorlog een eigen rootindustrie waar-

van thans nog niet kan gezegd worden of zij een nadeeligen terugslag zal hebben op de gelijknamige nijverheid hier te lande.

De vlasvezelbereiding kon tijdens den oorlog vrij geschieden en werd zelfs aangemoedigd terwijl in de vlaspinnerij de activiteit in de bezettingsjaren een geweldige uitbreiding heeft genomen; één spinnerij werd op eind 1942 door de Duitse overheid stilgelegd. In de vlasweverij daarentegen daalde de productie voortdurend. Na 3 achtereenvolgende « concentraties » bleven er nog 86 specifieke vlasweverijen in bedrijf op een totaal van 142 alsmede 129 mixte op de 226 bestaande. Slechts 25 pCt. van de productie mocht voor de Belgische behoeften voorbehouden worden; de rest ging voor 55 pCt. naar de wehrmacht en 20 pCt. naar Zentratex.

Waar aanvankelijk in de *katoenindustrie* nog wat vóóroorlogsche grondstof kon verwerkt worden dank zij de bestaande voorraden werd allengs overgegaan tot vermenging van katoen met andere vezels o.a. vlasafval, konijnenhaar, gesneden vlasvezels. Op het einde van het jaar 1941 werd de verwerking van fibraan verplicht gesteld. Tot een juist begrip van den toestand zij vermeld, dat de voorraad ruwe katoen op 31 December 1941 door de Textielcentrale werd opgegeven als zijnde 12.368 ton; precies een jaar later waren nog 868 ton aanwezig.

In de katoenspinnerij daalde de activiteit voortdurend. Waar in het jaar 1938, 62.900 ton werden geproduceerd evolueerden de overeenkomstige cijfers voor de oorlogsjaren als volgt:

1940	.....	50.600 ton
1941	.....	19.500 »
1942	.....	8.900 »
1943	.....	7.600 »

De katoenweverij was er niet beter aan toe. In 1940 waren er slechts 440 katoenweverijen op de 632 bestaande die gemachtigd werden hun activiteit te hernemen; dit getal werd verminderd tot 287 op einde Mei 1941. Bij de tweede concentratie in April waren in totaal 496 katoenweverijen gesloten en bij de derde concentratie, in Maart 1943, waren deze ten getale van 520.

De *wolindustrie* was wellicht méér nog dan de overige takken van de textielnijverheid op gebied van de productie aan beperkingsmaatregelen onderworpen. Bij gebrek aan nieuwen toevoer van grondstoffen lagen de wasscherijen en kammerijen sedert het begin van den oorlog nagenoeg volledig stil. De inlandsche wol, waarvan de jaarlijksche productie ongeveer 200 ton gewassen wol bedraagt (385 ton ruwe wol) bezorgde een kleine activiteit aan een drietal wasscherijen.

De kammerijen en kamwolspinnerijen lagen tengevolge van dezelfde omstandigheid, op 4 of 5 uitzonderingen na, gedurende den geheelen oorlog stil. De weinige die voortwerkten hadden zich aangepast aan het kammen van fibraan en het spinnen van gekamde fibraangarens.

In de strijkwolspinnerij is de toestand gedurende heel den oorlog merkelijk gunstiger gebleven, aangezien men aldaar beschikte over een betrekkelijk groote hoeveelheid grondstoffen, namelijk in hoofdzaak de wolafval voortkomende van uitgerafelde lompfen.

De strijkwolspinnerij heeft eveneens een groot deel van haar activiteit te danken gehad aan de loonorders voor rekening van de spinnerijen uit de streek van Aken. In 1941 bedroeg de activiteit van de strijkwolspinners 68,5 pCt. van deze van het jaar 1938, dat echter een gunstig jaar was. Geleidelijk werd deze activiteit door de concentratie der productie opgevoerd tot 100 pCt. en zelfs nog meer. Gedurende 1943 werden zelfs 8 ondernemingen heropend, waaronder 7 spinnerijen uit Verviers met een totaal van 55.900 spinnen, die verplicht werden hun bedrijvigheid te hernemen om loonorders voor de Akensche spinnerijen uit te voeren.

De *fibraan*productie nam tijdens den oorlog voorheen ongekende verhoudingen aan, daar in dit synthetisch product het middel gevonden werd om — zij het ook op onbevredigende wijze — te voorzien in het tekort aan de traditioneele grondstoffen, die ons in normale tijden van overzee toekomen. Ook de rayonproductie was belangrijk, doch overtrof slechts in matige verhoudingen het vóóroorlogsche peil. In de rayonweverij echter bleef de productie niet op het vroeger niveau. Met ingang van 1 Mei 1942 werden 150 op de 267 rayonweverijen uit het productieplan geschakeld, met 15 pCt. van het totaal machinepark. Op 1 Juli 1942 werden nog 15 firma's uitgeschakeld en in het 2^e kwartaal van 1943 nogmaals 57 rayonweverijen, zoodat op de 258 fabrieken die in 1943 nog een theoretisch contingent bekwamen, er slechts 36 waren die mochten doorwerken.

In de overige sectoren van de textielindustrie — jute en andere bastvezels, harde vezels — werd alles óf stilgelegd óf omgesteld op het gebruik van vervangingsstoffen. Jute werd vervangen door papier of een mengsel van jute en vlasafval (juflagarens).

De vroegere fabrikanten van coco leverden gedurende den oorlog producten die gemaakt waren gedeeltelijk uit papieren garens, biezen, wijmenshors, riet, schaveling, enz...

Bovenstaand overzicht van de activiteit in de textielindustrie zou misleidend werken indien men daaruit de conclusies moest trekken, dat alles aan de bevordering ten goede kwam. In feite werd 70 à 75 pCt. van de productie opgeëischt voor de Wehrmacht of de Duitse civiele behoeften. De Belgische burgerlijke behoeften werden bijna alle voldaan door aankoop op de zwarte markt, daar de officieele toebedeeling van textielproducten niet alleen zeer schaarsch was, doch zich tevens tot bepaalde categorieën — kinderen, jonge lieden, arbeiders — van inwoners beperkte.

De *steengroeven* kenden over het algemeen slechts een geringe activiteit tijdens den oorlog, vooral wegens

het tekort aan arbeidskrachten, schaarschte aan grond- en hulpstoffen, verkeersmoeilijkheden en, in sommige gevallen, door het gebrek aan afzetgebieden.

Wat de arbeidskrachten betreft, hadden de groeven, die meestal in het Waalsche land gelegen zijn, reeds van het begin af te lijden onder het feit dat hun personeel goeddeels in krijgsgevangenschap gehouden bleef. Later kwamen de opeischingen van arbeiders, daar in dit bedrijf vrijwel geen enkel vrijwilliger naar Duitsland vertrokken is; in zekere gevallen ging het alleen om regionale opeischingen waardoor de groefarbeiders verplicht werden te gaan werken in kalkgroeven die voor de oorlogseconomie van de Duitschers natuurlijk van meer beteekenis was dan de gewone steengroeven. Tenslotte, kwam zich daarbij in het laatste jaar een nieuwe factor van vermindering van werkkrachten voegen, nl. het verlaten der groeven door arbeiders die aldus een betere bezoldiging vonden. Dit laatste was o.m. het geval voor de marmergroeven van het Zuiden der provincie Namen, die hun arbeiders de voorkeur zagen geven aan borsarbeid.

Zoo rekening wordt gehouden met de loonsverhoging van 8 pCt. in Mei 1941 en de diverse voordeelen in natura, mag aangenomen worden dat de loonsverhoging hier circa 25 pCt. bedroeg. Er moet echter een onderscheid gemaakt worden naar gelang het gaat om stukloon of om uurloon. In het eerste geval, waar de loonen bepaald zijn op grond van de prestaties, was de toeneming der loonen minder groot, wegens de vermindering van het rendement. De niet geschoolde arbeiders of de per uur betaalden ontvingen bij voortduring een salaris dat onafhankelijk bleef van het nuttig effect.

Marmer- en zandgroeven niet te na gesproken, kenden de meeste ondernemingen van dezen bedrijfstak een afzetcrisis tijdens de bezetting.

Bij het begin van de bezetting beschikten onze marmergroeven over buitengewoon belangrijke voorraden, vooral tengevolge van de nooit gekende crisisperiode van 1931 tot 1940.

Deze stocks vonden gemakkelijk afzet tijdens den oorlog om tal van redenen. Behalve ons land waren practisch alle productielanden voor de voorziening van West- en Noord-Europa uitgeschakeld. Noch Italië, noch Griekenland, noch Portugal voerden verder naar deze landen uit, zoodat de vraag van Nederland, Scandinavië en Duitschland zich op ons land concentreerde. Daarbij kwam nog, dat sedert 1942 de Fransche marmerexploitatie op Duitsch bevel stilgelegd werd. In het binnenland ging de vraag uit van de Belgische marmerbewerkers die de producten kochten als een belegging in zaakgoederen. Tenslotte dient melding gemaakt van de groote vraag die uitging van de vele werken in kerkgebouwen.

De prijzen waren vrij loonend en belangrijk hooger dan tijdens de laatste 10 jaren. Niettegenstaande maximumprijzen door het Commissariaat voor Prijzen en Loonen bepaald werden, was het mogelijk, door

mutaties in de classeering der producten vrij hoge prijzen te bekomen voor marmersoorten van mindere kwaliteit.

De industrieën van *blauwsteen* en *klein graniet* waren gekenmerkt door een gebrek aan werkkrachten en aan afzetmogelijkheden. In normale tijden werd vrij veel verkocht in Frankrijk, Nederland, de Scandinavische landen en het Groothertogdom Luxemburg. Tijdens de bezetting werden door Frankrijk slechts zeer weinig bestellingen in België geplaatst. De markt van het Groothertogdom bleef voor ons gesloten sedert 1943 en het deviezentekort was oorzaak dat Nederland en de Scandinavische landen geen buitengewoon belangrijke bestellingen in ons land konden plaatsen. Er dient echter melding gemaakt van de groote vraag die ons in het begin van den oorlog uit Duitschland toekwam voor het herstellen van kunstwerken. Deze vraag concentreerde zich vooral op de groeven van het Luiksche waar ze gedurende twee jaar de activiteit op een vrij hoog peil hield. De ondernemingen van Henegouwen konden uit dezen toestand geen voordeel halen. Sedert 1942-1943 wordt in de steengroeven weinig of niet gewerkt; alleen voorbereidende werkzaamheden voor de herneming na den oorlog worden uitgevoerd.

In de *porfierindustrie* was gedurende de bezetting de activiteit vrij groot wegens de belangrijke cementleveringen voor Duitse rekening. Ook bestond inzake arbeidskrachten een voorkeurregeling in verband met de opeischingen. In de laatste bezettingsmaanden verminderde de Duitse vraag echter in aanzienlijke mate, doch in Augustus 1944 ging de bezettende macht over tot de opeisching van alle voorraden daar de bedrijfsleiders weigerden verder de leveringen uit te voeren.

Wat de *zandsteengroeven* betreft, hier was de toestand vrij scherp, weinig bestellingen aan de Duitschers werden geregistreerd. In de zandgroeven daarentegen was de activiteit vrij groot door de groote vraag naar vormzand uit Duitschland. Deze groeven werden ook bevoorreedigd wat de steenkoolvoorziening betreft.

In de *glasindustrie* was de toestand tijdens de bezetting vrij uiteenlopend.

Vele moeilijkheden deden zich voor in de voorziening met hulpstoffen. Zoo bedroegen de jaarlijksche steenkoolcontingenten amper zoowat 100.000 ton, terwijl het normale verbruik vóór den oorlog vijf- tot tienmaal grooter was.

Een ander probleem werd gesteld door de afsnoering van onze vroegere afzetgebieden. Inderdaad, vóór den oorlog exporteerden wij 80 pCt. van onze productie aan vlak glas en ca. 50 pCt. van de tafelglasproductie; de concurrentie vanwege Tsjecho-Slowakije, Duitschland en Frankrijk was zeer hevig.

Benevens hoogervermelde moeilijkheden stelde zich verder nog het probleem van de werkkrachten. De glasindustrie had hier met zware moeilijkheden te kampen: vele arbeiders bleven in krijgsgevangen-

schap, andere zochten arbeid in een andere nijverheid terwijl later nog tal van opeischingen voor verplichten arbeid het beschikbare personeel nog kwamen verminderen.

De nadeelige terugslag van dit verlies aan werkkrachten werd in de glasindustrie sterker gevoeld dan elders, daar het hier vooral ging om geschoold personeel; niet geschoold personeel — meestal vrouwen en arbeiders van meer gevorderden leeftijd — week niet uit naar Duitschland of kwam meestal niet in aanmerking voor opeischingen.

De prijzen gaven meestal geen voldoening daar de toegekende verhoogingen niet evenredig waren aan de toeneming van den kostprijs per geproduceerde eenheid. Alle grondstoffen die in aanmerking komen voor de glasproductie stegen immers aanzienlijk in prijs, waarbij dan nog kwam dat de schaarschte aan grondstoffen de ondernemingen er toe noopte o.m. vervangingsstoffen te verwerken.

Gaan we de afzonderlijke takken van de glasindustrie na, dan stellen we vast dat op de drie groote bestaande fabrieken van vensterglas, één fabriek den geheelen oorlog door stillag, evenwel zonder buitengewoon zware financieele gevolgen dank zij speciale accoorden met de twee andere ondernemingen. Van de twee ondernemingen die in werking bleven moest de eene het bedrijf stilleggen in November 1943, de andere in de lente van het jaar 1944. Hun activiteit kon nimmer op een vast niveau gehandhaafd blijven door de onregelmatigheid in den aanvoer van grond- en hulpstoffen.

Gegoten glas werd op vertraagd tempo geproduceerd in 3 fabrieken, terwijl in de spiegelglasfabricage — als luxe-industrie beschouwd — een kleine activiteit gedeeltelijk kon worden onderhouden in de eerste drie oorlogsjaren, ondanks het feit dat geen officieel steenkoolcontingent meer werd toegekend sedert de jaarwisseling 1941-1942. Van 1943 af echter werden alle spiegelglasfabrieken gesloten bij gebrek aan grondstoffen. De spiegelglasfabrieken bekwamen regelmatig een kolencontingent van 2 à 300 ton alsook een zilvernitraatcontingent, wat tezamen met andere aanvullende aankopen van hulpstoffen een zekere activiteit mogelijk maakte.

Beter was de toestand in de holglasfabricage. Deze tak van de glasindustrie kende een zeer voorspoedige periode wegens de sterke vraag van de binnenlandsche markt voor de fabricage van glazen voor confituur, conserven, melkflesschen. Tot Maart 1944 werkten de flaconfabrieken nagenoeg op 120 pCt. van hun activiteit in 1937 en de flesschenfabrieken op 80 pCt.

Dank zij de voortdurende bemoeiingen van de Belgische overheid kon het door de Duitse instantie voorgenomen beurtsysteem, bestaande in het tijdelijk sluiten van bepaalde minder gerationaliseerde fabrieken, niet toegepast worden.

De kristalindustrie verwezenlijkte vroeger nooit gekende winsten, niet zoozeer door verhoogde productie dan dank zij den verkoop van voorradige artikelen

die voorheen wellicht geen afzet meer onder goede voorwaarden zouden gevonden hebben. De activiteit zelve bleef binnen zeer kleine perken. Enkel sommige producten van groote waarde konden nog voortgebracht worden.

Door de bezetting van het land, verkreeg de *landbouw* een eersterangsbeteekenis voor de voedselvoorziening der bevolking. In normale tijden wordt practisch al het broodgraan in België geïmporteerd uit Canada of Argentinië, terwijl de inlandsche graansoorten meestal gebruikt worden als veevoeder. De afsnoering van onze overzeesche leveranciers en de onmogelijkheid om zich in voldoende mate uit de continentale productie te voorzien noopte tot een politiek bestaande in het verminderen van het dierlijk graanverbruik door afslachting van den veestapel tot op een punt dat nog zou toelaten een zekere hoeveelheid vleesch en vetstoffen als rantsoen aan de bevolking te bedeele.

Een vergelijkende studie maken van de productie van de verschillende teelten onder de bezetting is niet mogelijk bij gebrek aan gegevens betreffende het rendement. Dit laatste element bleef onbekend daar de landbouwers alles in het werk stelden om de hen opgelegde leveringsverplichtingen slechts tot een minimum te vervullen, teneinde zooveel mogelijk voordeel te halen uit zeer hoge prijzen die ze voor hun waar konden bekomen op de zwarte markt.

Waar vóór den oorlog, volgens de schattingen van het Ministerie van Landbouw de met tarwe bezaaide oppervlakte in ons land gemiddeld zoowat tusschen 150 à 174 duizend ha. schommelde, steeg dit getal geleidelijk tot 178.000 ha. in 1941, 193.000 ha. in 1942 en 203.000 ha. in 1943. De roggeteelt, daarentegen lag aanvankelijk beneden de vóóroorlogsche schattingen. Deze evolutie lag in de lijn van de vroeger geconstateerde tendens, nl. een voortdurende vermindering van het rogge-areaal. Inderdaad, van het jaar 1933 tot 1938 was het betrokken cijfer gedaald van 224.000 ha tot 154.000. In 1941 vond de inkrimping verderen voortgang tot 125.500 ha, om daarna snel te stijgen tot 136.700 ha en 158.300 ha in 1942 en 1943.

Op basis van het gemiddelde rendement van de jaren 1933 à 1937 — d.w.z. 2.639 kg tarwe, resp. 2.401 kg rogge per ha — en in de hypothese dat deze gezamenlijke opbrengst voor menschelijke voeding zou worden besteed, moest deze oppervlakte theoretisch toelaten voor een bevolking van 8 miljoen inwoners de volgende hoeveelheden beschikbaar te stellen:

1941	263,8 g
1942	287,1 g
1943	315,3 g

Deze cijfers hebben alleen een indicatieve waarde, en er mag geenszins de gevolgtrekking uit afgeleid worden dat ze overeenstemmen met de werkelijk verbruikte hoeveelheden. Juiste cijfers zijn hieromtrent niet voorhanden en het verbruik is ook moeilijk te schatten. De groote uitgebreidheid van de zwarte

markt alleen reeds geeft steun aan onze stelling. Daarbij komen nog andere factoren: bijrantsoenen voor arbeiders, kleiner reëel bevolkingscijfer door het groot aantal afwezigen, lichte importen in Juni-Augustus van ieder jaar voor den overgang naar den nieuwen oogst, hooger rendement door gunstige weersomstandigheden, voorafnemingen voor veevoeder.

Opmerkelijk is het feit dat de met aardappelen beteelde oppervlakten volgens de verschillende tellingen zich gedurende den geheelen oorlog beneden het vóóroorlogsche peil bewogen. Hierbij dient echter onthouden, dat de tellingen niet sloegen op de kleinere exploitaties van minder dan 1 are die veelvuldig voorkwamen en goeddeels voor aardappelteelt waren bestemd. Ziehier de vergelijkende cijfers van gezamenlijke oppervlakten vroege, late en halflate aardappelen.

Jaargemiddelde 1933-1938	160.000 ha
Jaar 1941	105.000 ha
Jaar 1942	121.000 ha
Jaar 1943	116.000 ha

Behalve tijdens de wintermaanden 1940-1941 wanneer de toestand door het mislukken van den oogst werkelijk catastrophaal was en zelfs de gewone rantsoenen na enkele weken niet meer verzekerd werden liep de aardappelvoorziening vrij vlot van stapel, dank zij vooral het stelsel der aardappelcontracten. Het quantum der langs den gewonen handel te leveren aardappelen — overeenstemmende met gemiddeld circa 500 gr. per hoofd — kon ook vrij regelmatig geschieden van November 1941 af.

Een uiteenlopende evolutie kenden de industriele teelten. De statistiek der beteelde oppervlakten laten zich als volgt resumeeren (in duizenden ha):

	1933-1938	1941	1942	1943
Suikerbieten	50,5	48,3	59,4	54,3
Vlas	21,—	17,6	8,3	12,6
Tabak	2,7	3,1	4,1	5,5
Koolzaad			0,5	17,5

De suikerbietenteelt, die op peil gehouden werd en zelfs iets verhoogd, liet toe regelmatig aan de vastgestelde rantsoenbehoefte te voldoen. Anderzijds kende de vlasteelt een zeer onregelmatige evolutie die rechtstreeks verband hield met de ravitailleeringspolitiek, het prijsniveau en de textielcontrôle. Voor tabak werd een voortdurend toenemende uitbreiding der beteelde oppervlakten geregistreerd mede uit oorzaak van de hoge opbrengst van het product op de zwarte markt en de groote ruilmogelijkheden bij illegalen uitvoer, met name naar Frankrijk. De koolzaadteelt was een innovatie met het oog op het gebruik van de koolzaadolie voor het vervaardigen van margarine. In feite bleef het margarinerantsoen zeer gering, mede wegens de oogstmislukkingen. Van December 1942 tot April

1943 werd in totaal 500 gr. margarine per hoofd gedistribueerd ; van Mei tot September 1943 werd geen margarinerantsoen voorzien, terwijl in de laatste 12 maanden 1.575 gram werden verdeeld.

Na deze summiere schets van de zuiver agrarische productie past het nog een enkel woord te spreken over de dierlijke productie. Hier ontbreekt ons voorsnog het noodige materiaal om cijfermatige gegevens te verstrekken over de productie van vleesch, melk, boter, eieren en kaas. Dit zal ons mogelijk zijn zoodra de statistieken van de onder de bezetting werkende N.L.V.C. afgesloten zijn. Hetzelfde geldt voor de Deutsche voorafnemingen die op sommige onzer voortbrengselen gemaakt werden en waarvan wij bij de eerste gelegenheid een algemeen overzicht zullen mededeelen.

Volgens de jaarlijks op 15 Mei gehouden tellingen had de rundveestapel volgend verloop (in duizenden):

JAAR	RUNDEREN (in duizenden)	
	Totaal	Waarvan melkkoeien
1941.....	1.985	—
1942.....	1.779	811
1943.....	1.487	835

De in deze tabel opgenomen getallen zijn deze van de officieel ingeschreven dieren. Wegens de strenge sancties mag men aannemen dat de werkelijke cijfers niet noemenswaard boven dit peil zullen liggen. Wanneer men deze gegevens met de vóóroorlogsche statistieken vergelijkt, komt men tot de eenigszins onverwachte vaststelling dat de veestapel in 1941 en 1942, d.w.z. na bijna 3 jaar afslachting nog hoger ligt dan de door het Ministerie van Landbouw aangegeven vóóroorlogsche cijfers die met name voor het jaar 1938 een gezamenlijken veestapel van 1.690.000 dieren aanwijken. Deze omstandigheid is blijkbaar te verklaren door het feit dat de vroegere gegevens steunden op schattingen en verklaringen die, om gemakkelijk te begrijpen psychologische gronden, beneden de werkelijkheid bleven.

Uit het hierboven weergegeven staatje blijkt duidelijk dat de veestapel geleidelijk verminderde, wat

overigens samenging met de van overheidswege gevolgde politiek van weidescheuring tot het verhoogen van het graangewasareaal en tevens toeliet steeds een karig vleeschrantsoen te bedeele. Dit rantsoen daalde overigens voortdurend en had volgend verloop :

120 g	Juli 1940
90 g	Augustus 1940
75 g	September-October 1940
50 g	November 1940-Januari 1941
35 g	} Februari 1941-Mei 1942 October 1942-Juni 1943
20 g	

De afslachting van den veestapel, als zoodanig, had echter geen directen terugslag op de zuivelproductie, daar het aantal melkkoeien zooveel mogelijk op peil werd gehouden en zelfs voorbijgaand nog kon verhoogd worden. Aldus doen de hooger aangegeven cijfers duidelijk zien, dat van Mei 1942 op Mei 1943 het aantal melkkoeien met 24.000 stuks toenam. De steeds verhoogde leeftijd en de ondervoeding der dieren hebben echter niet toegelaten het peil van de melkgift op een gelijk niveau te handhaven.

Omtrent den varkensstapel zijn de officieele gegevens minder betrouwbaar, daar hier gemakkelijker aan contrôle kon worden ontsnapt. Ook geven wij de gekende cijfers slechts ten indicatieven titel. De achtereenvolgende tellingen gaven den volgende uitslag :

Mei 1941	502.000
Mei 1942	402.000
Mei 1943	417.000
Mei 1944 ⁽¹⁾	483.000
Augustus 1944 ⁽¹⁾	583.000

Deze cijfers die, sedert het jaar 1942, een voortdurende stijging te zien geven — stijging waarvan niet na te gaan is of ze reëel was — liggen nagenoeg met de helft beneden het vóóroorlogsche peil. Inderdaad, van 1932 tot 1938 schommelde de varkensstapel in ons land, volgens de officieele statistieken, tusschen 870.000 en 1.360.000 stuks, met evenwel een merkbare tendens tot dalen.

(1) Volgens de gegevens van den bestendigen varkensstapel.

ECONOMISCHE WETGEVING

Deze rubriek bevat de wetten, besluiten en andere officieele bekendmakingen die van bijzonder belang zijn voor 's lands algemeene economie en via het Belgisch Staatsblad werden afgekondigd in den loop van de maand aan deze van de publicatie van ons Tijdschrift voorafgaand.

In verband met de omstandigheden, werden in deze eerste kroniek deze teksten opgenomen die tusschen 7 September en 7 October 1944 zijn verschenen.

Alleen de gewichtigste wetten en besluiten hebben wij in extenso overgenomen. Voor de andere wetteksten volstaat een eenvoudige vermelding, desnoods door een verklarende nota verduidelijkt.

Om het naslaan ervan te vergemakkelijken, hebben wij hooger bedoelde documentatie in de volgende rubrieken ondergebracht :

- I. Algemeene economische en sociale wetgeving.
- II. Geld-, bank- en financieewezen.
- III. Landbouw.
- IV. Nijverheid.
- V. Arbeid.
- VI. Binnenlandsche handel.
- VII. Buitenlandsche handel.
- VIII. Verkeerswezen.
- IX. Prijzen en loonen.
- X. Rantsoeneering en ravitailleering.
- XI. Wederopbouw en oorlogsschade.

I. — ALGEMEENE ECONOMISCHE EN SOCIALE WETGEVING

Besluit-wet van 5 Mei 1944

betreffende de besluiten genomen en de andere bestuursdaden verricht, tijdens de vijandelijke bezetting, door de secretarissen-generaal en door hen die dezer bevoegdheden hebben uitgeoefend (Staatsblad, 1 September 1944, bl. 376).

Besluit-wet van 2 Juni 1944

houdende verplichting om zekere sommen of waarden terug te geven en tot instelling van een sequester van de goederen der tot die teruggave verplichte personen (Staatsblad, 4 September 1944, bl. 452).

Besluit-wet van 25 Juni 1944

betreffende de militaire opeischingen (Staatsblad, 4 September 1944, bl. 454).

Dit besluit bepaalt, dat de Opperbevelhebber van het Geallieerd expeditieleger in België en de officieren wien hij daartoe opdracht verleent, het recht tot opeisning hebben, in dezelfde voorwaarden en volgens dezelfde procedure als de nationale militaire overheden.

Besluit van 26 Juli 1944.

Besluit der in Raad vergaderde Ministers waarbij het barema van de militaire opeischingen voor inkwartiering vastgesteld wordt. (Staatsblad, 4 September 1944, bl. 456).

Besluit-wet van 23 Augustus 1944

betreffende het sequester van vijandelijke goederen, rechten en belangen (Staatsblad, 4 September 1944, bl. 446).

Besluit van 9 September 1944

houdende instelling van een Comité der Prioriteitsrechten (Staatsblad, 14 September 1944, bl. 45, 27 September 1944, bl. 231).

VOORDRACHT AAN DEN RAAD.

De economische reglementeering voorzien n.l. door de besluit-wet dd. 27 October 1939, gewijzigd door de besluitwetten dd. 11 en 14 Mei 1940 en 30 Augustus 1944, zal voornamelijk moeten strekken tot het verzekeren van de meest geschikte benutting van de voorraden inzake grondstoffen alsmede van de productien- en fabricatiemiddelen.

Te dien einde zal de economische inspanning moeten gericht worden naar het voldoen van de essentiele noodwendigheden van de bevolking volgens een rangorde van dringendheid, te weten : de voeding, de kleding, de huisvesting en de arbeid.

Afhangende van 's lands bronnen inzake grondstoffen en van zijn uitvoermogelijkheden, zal de terugkeer tot een normaal economisch leven het eveneens zijn door het volume van zijn verkeers- en betaalmiddelen.

Het spreekt vanzelf dat terzelfdertijd als het binnenlandsche economisch herstel en met het oog op hetzelfde doel, het herstel van zijn buitenlandschen handel moet nagestreefd worden. Deze hangt overigens van dezelfde bestanddelen af : mogelijkheden van bevoorrading, van voortbrenging, betaal- en verkeersmiddelen.

Dit dubbel doel kan niet bereikt worden zonder een goede coördinatie der uitvoeringsdiensten, en deze is in alle geval noodzakelijk gezien de ingewikkeldheid der behandelde stoffen, doch noodzakelijk gemaakt door de desorganisatie in de wereld door den oorlog veroorzaakt.

Het aan de beraadslagingen van den Raad voorgelegd ontwerp heeft voor doel deze coördinatie te verzekeren vanaf de eerste dagen der bevrijding van het grondgebied door de oprichting van een Comité der Prioriteitsrechten, dat de uitvoering zal centraliseeren der reglementeering betreffende de plaatselijke bevoorradingen, den invoer en den uitvoer. Daarin bestaat de opdracht die door artikel één van dit ontwerp aan dit Comité gegeven wordt.

Krachtens art. 2 zal het Comité samengesteld zijn uit afgevaardigden der verschillende betrokken departementen. De afgevaardigden der Ministers tot wier bevoegdheid de Economische Zaken en den Landbouw behooren, zullen de rangorde per prioriteit voorbereiden van de aanvragen tot uitvoer, invoer of bevoorrading, gericht tot de bevoegde diensten van hun departement. Zij zullen bij het Comité der Prioriteitsrechten of bij de bevoegde secties verslag uitbrengen.

De afgevaardigde van het Instituut van den Wissel geeft aan het Comité der Prioriteitsrechten de in vreemde munt beschikbare bedragen op. De afgevaardigde van den Minister, tot wiens bevoegdheid het Verkeerswezen behoort, licht het Comité in over de mogelijkheden van bevrachting en vervoer.

De afgevaardigde van den Minister tot wiens bevoegdheid de Voedselvoorziening behoort brengt verslag uit betreffende het prioriteitsrecht noodzakelijk voor de voedselvoorziening.

Gelet op artikel 82 van de Grondwet; — Gelet op het besluit dd. 28 Mei 1940; — Gelet op de besluitwet dd. 27 October 1939, gewijzigd door de besluitwetten dd. 11 en 14 Mei 1940 en 30 Augustus 1944; — Gelet op de volstreekte noodzakelijkheid tot het coördineeren der verschillende administratieve diensten ten einde tijdelijk het prioriteitsrecht tot bevoorrading te bepalen om te voldoen aan de essentiële noodwendigheden van de bevolking en van de economische heropbeuring en den uitvoer in te richten, — Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. — Er wordt een Comité der Prioriteitsrechten ingesteld dat binnen het kader der door den bevoegden Minister gegeven onderrichtingen en der wissel- en vervoermogelijkheden beslist over het toekennen van prioriteitsattesten waarbij de bevoorrading, den invoer, uitvoer, doorvoer en de voortbrenging alsmede al de daarbij hoorende bewerkingen van wissel en vervoer gemachtigd worden. Administratief is dit Comité verbonden aan het Ministerie van Economische Zaken en het kan door den Minister die de Economische Zaken in zijn bevoegdheid heeft in secties ingedeeld worden.

Art. 2. — Dit Comité bestaat uit een voorzitter door den Koning benoemd op de voordracht van de Ministers die de Economische Zaken en den Landbouw in hun bevoegdheid hebben, uit ondervoorzitters benoemd door den Minister die de Economische Zaken in zijn bevoegdheid heeft en uit de respectievelijke afgevaardigden van de Ministers die de Economische

Zaken, den Buitenlandschen Handel, de Financiën, den Landbouw, het Verkeerswezen en de Voedselvoorziening in hun bevoegdheid hebben, alsmede uit een afgevaardigde van het Instituut voor den Wissel. De ondervoorzitters zitten de secties voor die eventueel in den schoot van het Comité zouden dienen gevormd. De voorzitter en iedere ondervoorzitter kunnen voor raadpleging bij de beraadslagingen van het Comité of van de secties alle speciaal bevoegde personen oproepen, ten einde hun advies in te winnen over een bijzondere kwestie.

Art. 3. — De voorzitter bijgestaan door de ondervoorzitters, leidt en richt de werkzaamheden van het comité in. In samenwerking met de betrokken departementen en het comité, bereidt hij de algemeene reglementeering voor betreffende het vaststellen der prioriteitsrechten voor den invoer, uitvoer, doorvoer, bevoorrading en voortbrenging.

Art. 4. — De Ministers die de Economische Zaken, den Landbouw, den Buitenlandschen Handel, de Financiën, het Verkeerswezen en de Voedselvoorziening in hun bevoegdheid hebben zijn belast, ieder wat hem betreft, met de uitvoering van dit besluit, dat in werking treedt den dag waarop het in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.

II. — GELD- BANK- EN FINANCIËWEZEN

1 Mei 1944. — Besluit-wet N° 1

waarbij voorloopige maatregelen worden uitgevaardigd om de gezondmaking van de munt voor te bereiden (Staatsblad, 5 September 1944, bl. 462).

1 Mei 1944. — Besluit-wet N° 2

betreffende het schorsen van de verjaringen en ontzeggingen van eisch in burgerlijke en handelszaken, het vervallen inzake overeenkomsten en het verlenen van sommige termijnen (Staatsblad, 5 September 1944, bl. 463).

1 Mei 1944. — Besluit-wet N° 3

waarbij het afhalen van gelden op sommige deposito's wordt geregeld (Staatsblad, 5 September 1944, bl. 465).

1 Mei 1944. — Besluit-wet N° 4

waarbij de registratie wordt uitgevaardigd van buitenlandsche bankbiljetten welke op 's rijks grondgebied in omloop zijn (Staatsblad, 5 September 1944, bl. 466).

VERSLAG AAN DEN RAAD.

Het past dat zoodra de bevrijding van het grondgebied een aanvang neemt er ten spoedigste voorloopige maatregelen worden getroffen om de gezondmaking van de munt voor te bereiden en te vergemakkelijken.

De bepalingen die het voorwerp zijn van navolgende besluitwetten beantwoorden aan deze zorgen.

**

Besluit-wet N° 1 verbiedt alle verrichting inzake de door den vijand op 's Rijks grondgebied in omloop gebrachte munt en bereidt de maatregelen voor die naderhand zullen getroffen worden tot het intrekken van deze munt.

Deze bepalingen worden niet toegepast op het grondgebied der gemeenten die tijdens den oorlog door den bezetter aan het Duitsche administratieve stelsel werden onderworpen, daar in dit grondgebied al het papieren geld thans Duitsch is.

Bijzondere bepalingen worden ten opzichte van deze munten getroffen.

Het besluit verbiedt eveneens alle transactie inzake buitenlandsche munt waarvan de sluikhandel zich tijdens de bezetting ruimschoots heeft ontwikkeld. Dit tijdelijk verbod zal toelaten een aan de omstandigheden aangepaste regeling van den wisselhandel in te voeren.

Sommige houders van bankbiljetten of kredietrekeningen die tijdens den oorlog opgehoopt werden, zouden kunnen trachten er zich van te ontdoen in de hoop te ontsnappen aan de maatregelen welke, naar hun vooruitzichten, zullen worden getroffen in het belang der gemeenschap. Omgekeerd zouden zij kunnen trachten goederen welke onder dezelfde voorwaarden werden verworven, te gelde te maken. Men heeft het derhalve nuttig geacht alle verrichtingen, die deze manoeuvres zouden kunnen vergemakkelijken, voorloopig te verbieden, namelijk door de sluiting der Beurzen uit te vaardigen.

Besluit-wet N° 2 maakt een einde aan de tijdelijke geldigheid van het besluit van 4 October 1940 betreffende de schorsing van de termijnen in burgerlijke- en handelszaken en het uitstellen der uitvoering (Departement van Justitie en Departement van Financiën) en aan het besluit van 3 Juli 1940 betreffende de protesten (Departement van Justitie en Departement van Financiën) mits voorbehoud van het recht van de personen die buiten het door den vijand bezet grondgebied verblijven de bepalingen van de besluitwetten van 13 en 15 Mei 1940, betreffende dezelfde voorwerpen, in te roepen.

Zij vervangt de bepaling van deze besluitwetten van 13 en 15 Mei 1940 door overeenstemmende bepalingen die zullen van toepassing worden naarmate het grondgebied bevrijd wordt.

Deze maatregelen zijn noodig met het oog op de bepalingen van besluit N^o « 1 » en ten gevolge van het plaats grijpen der militaire verrichtingen, om de debiteurs te beschermen die wegens de omstandigheden hun verplichtingen niet zouden kunnen nakomen.

Besluit-wet N° 3 regelt de afhalingen van gelden op deposito's op rekening.

Zij heeft ten doel de massieve afhalingen van gelden onder den vorm van bankbiljetten aan de bankklokken te vermijden. Deze afhalingen zouden ernstige bezwaren opleveren gelet op de moeilijkheid om de banken van een biljettenvoorraad te voorzien.

Er is een algemeene uitzondering bepaald voor het betalen van bezoldigingen, van periodieke toelagen of van vergoedingen van allen aard.

Deze uitzondering zal al de noodige afhalingen, namelijk tot het betalen van loonen, wedden, kindertoelagen, werklozensteun, renten inzake werkongevallen of allerlei pensioenen, toelaten.

Anderdeels kunnen de inrichtingen, waar de deposito's zijn samengesteld, afhalingen toelaten welke tot 50.000 fr. per maand mogen bedragen; zulks zal deze inrichtingen in staat stellen de aanvragen om afhalingen van meer dan 2.000 fr. per week, die door bijzondere redenen mochten gewettigd zijn, in te willigen.

De inrichtingen waarbij om deze afhalingen mocht worden verzocht, zullen, wanneer ze deze toestaan, rekening houden met den staat van hun biljettenvoorraad en met de mogelijkheid voor hen dezen te hernieuwen.

Ten slotte zullen er, mits machtiging van de Nationale Bank van België, afhalingen zonder bedragbeperking mogen worden toegestaan; de Nationale Bank van België zal, bij het onderzoeken der aanvragen welke haar mochten voorgelegd worden, letten op het algemeen belang en de mogelijkheid welke er op dat oogenblik voor haar bestaat de financieele inrichtingen van een voorraad bankbiljetten en speciën, te voorzien.

Besluit-wet N° 4 beveelt de aangifte van buitenlandsche bankbiljetten welke op 's Rijks grondgebied in omloop zijn.

Er werden tijdens den duur der bezetting van het land talrijke transacties inzake buitenlandsche bankbiljetten gesloten.

Het past den wettigen houder van buitenlandsche bankbiljetten te beschermen. Om dit doel te bereiken is het noodig de buitenlandsche biljetten te identificeeren, de geheime verrichtingen waarvan zij het voorwerp zijn stop te zetten en den vijand, zijn agenten of niet al te nauwgezette speculanten te beletten groote hoeveelheden van deze biljetten in te voeren.

De biljetten die niet onder de bepaalde voorwaarden mochten aangegeven worden zijn, zullen niet meer verhandelbaar zijn, de Nationale Bank van België zal ze niet meer terugkopen en ze zullen niet meer het voorwerp kunnen zijn van uitvoervergunningen.

Er zal een onderzoek worden ingesteld naar den oorsprong der buitenlandsche biljetten welke zijn aangegeven geworden, derwijze dat van het voordeel der maatregelen, welke ten bate van de rechtmatige houders die biljetten getroffen zijn, alle vijandelijk belang evenals alle speculatie uitgesloten worden.

**

Zulks zijn de redenen die de aanvaarding rechtvaardigen van de vier besluiten welke den Raad tot goedkeuring worden voorgelegd.

1 Mei 1944. — Besluit-wet N° 1

waarbij voorloopige maatregelen worden uitgevaardigd om de gezondmaking van de munt voor te bereiden.

Gelet op de artikelen 26 en 82 van de Grondwet; — Gelet op het besluit van 28 Mei 1940; — Gezien de onmogelijkheid de Wetgevende Kamers bijeen te roepen; — Overwegende dat er voorloopige maatregelen dienen getroffen om de gezondmaking van de munt voor te bereiden en te vergemakkelijken, — Hebben besloten en besluiten :

Artikel 1. — Naarmate het grondgebied bevrijd wordt zijn verboden :

a) Elke verrichting inzake vijandelijke munten waaraan de vijand een gedwongen koers heeft gegeven op 's Rijks grondgebied of inzake alle betaal- of kredietmiddelen in deze munten uitgedrukt.

Deze bepaling is niet van toepassing op de personen woonachtig in de gemeente welke, tijdens den oorlog door den bezetter aan het Duitsch administratief stelsel onderworpen geweest zijn, voor zooverre het verrichtingen geldt welke op het grondgebied dezer gemeenten plaats hebben en munten waaraan de

bezetter op dezelfde grondgebieden een gedwongen koers heeft opgelegd.

b) Elke verrichting inzake goud, zilver en om het even welk ander edel metaal gemunt of in staven of op alle in goud, zilver of edel metaal uitgedrukte betaal- of kredietmiddelen.

Art. 2. — Naarmate het grondgebied bevrijd wordt :

1°) Is verboden, elke verrichting inzake onroerende goederen of zakelijke onroerende rechten, met uitzondering van de daden van eenvoudig beheer;

2°) Zijn onderworpen aan door den Minister van Economische Zaken afgeleverde bijzondere of algemeene vergunningen :

a) De uitvoer en invoer van grondstoffen, koopwaren, eetwaren en materiaal;

b) de verrichtingen op termijn inzake grondstoffen, opbrengsten, eetwaren of koopwaren;

3°) Zijn aan reglementeering door den Minister van Financiën onderworpen :

a) de invoer en uitvoer van Belgische en Congolesche biljetten;

b) alle verrichtingen inzake buitenlandsche munt of inzake alle in deze munten uitgedrukte betaal- of kredietmiddelen;

c) de aankoop, verkoop, invoer en uitvoer van roerende waarden.

Art. 3. — Voorgaande bepalingen zijn niet van toepassing op de verrichtingen die gesloten worden door of met den Staat, de Provincies, de Gemeenten, de Openbare Inrichtingen en de Nationale Bank van België of in dier naam en voor dier rekening.

Art. 4. — De Beurzen van publieke fondsen van het Rijk worden voorloopig gesloten.

Art. 5. — Elke inbreuk op de bepalingen van dit besluit wordt gestraft met geldboete van 700 tot 700.000 frank en gevangenisstraf van 3 maanden tot vijf jaar of met één van die straffen alleen. De bepalingen van Boek 1 van het Wetboek van strafrecht zullen toegepast worden.

De wet van 24 Juli 1921 op de opdecieimen is niet van toepassing op voormelde straffen.

Art. 6. — Deze besluit-wet treedt in werking den dag waarop zij in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.

Kondigen de tegenwoordige besluit-wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het *Staatsblad* bekendgemaakt worde.

Londen, 1 Mei 1944.

1 Mei 1944. — Besluit-wet N° 2

betreffende het schorsen van de verjaringen en ontzeggingen van eisch in burgerlijke en handelszaken, het vervallen inzake overeenkomsten en het vervallen van sommige termijnen.

Gelet op de artikelen 26 en 82 van de Grondwet; — Gelet op het besluit van 28 Mei 1940; — Gezien de onmogelijkheid de Wetgevende Kamers bijeen te roepen; — Gelet op de besluit-wet van 15 Mei betreffende de schorsing gedurende den oorlogstijd, van alle verjaringen en ontzeggingen van eisch in burgerlijke en handelszaken, van alle verval inzake overeenkomsten alsmede van alle termijnen gesteld om de beslissingen van de verschillende rechtbanken te bestrijden of te beteekenen; — Gelet op de besluit-wet van 13 Mei 1940 betreffende de protesten en de andere daden van bewaring; — Gelet op de besluit-wet van 5 Mei 1944 betreffende de besluiten die werden getroffen en de andere daden van bestuur die werden verricht onder de vijandelijke bezetting door de secretarissen-generaal en door diegenen die hun ambt hebben uitgeoefend; — Hebben besloten en besluiten :

Artikel 1. — Naarmate het grondgebied bevrijd wordt :

1°) Wordt er, zonder terugwerkende kracht, een einde gemaakt aan de tijdelijke geldigheid :

a) van het besluit van 4 October 1940 betreffende het schorsen van de termijnen in burgerlijke en handelszaken en het uitstellen van de uitvoering (Departementen van Justitie en van Financiën) en van datgene van 26 November 1940 houdende wijzigingen van artikel 2 van het besluit van 4 October 1940 (Departementen van Justitie en van Financiën);

b) van het besluit van 3 Juli 1940 betreffende de protesten (Departementen van Justitie en van Financiën).

2°) De bepalingen van de besluit-wetten van 13 en 15 Mei 1940 worden vervangen door de volgende bepalingen :

Art. 2. — Alle verjaringen en ontzeggingen van eisch inzake burgerlijke en handelszaken en alle verval inzake overeenkomsten alsmede alle termijnen om beslissingen van de verschillende rechtbanken te bestrijden of te beteekenen, worden geschorst.

Deze schorsing is van toepassing op de termijnen om de akten en exploitent over te schrijven om de hypothecaire inschrijvingen te vernieuwen en, in het algemeen, om alle daden te verrichten die, volgens de wet, binnen een bepaalden termijn moeten worden gedaan.

Art. 3. — Artikel 1244 van het Burgerlijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 30 Juli 1938, is van toepassing zelfs inzake wissels, orderbriefjes en in geval van herveiling bij verzuim.

Art. 4. — De termijnen waarbinnen dienen gedaan de protesten en alle beroep inzake alle verhandelbare waren welke voor de inwerkingtreding van deze besluit-wet werden onderschreven, worden voor den duur van toepassing dezer besluit-wet verlengd.

De houder is verplicht te melden dat het effect in zijn woonplaats kan betaald worden.

De interesten welke berekend worden tegen den rentevoet in gebruik bij de Nationale Bank van België voor de voorschotten op Staatsgelden zullen sedert den vervaldag tot met de betaling verschuldigd zijn.

Art. 5. — In geval van gedeeltelijke bevrijding van het grondgebied, wordt de uitvoering geschorst van om 't even welken titel die uitvoerbaar is ten laste van personen die zich in nog onbevrijd grondgebied bevinden.

Art. 6. — De personen die ten gevolge van een oorlogsfeit in de onmogelijkheid verkeerden hun rechten in bezet België uit te oefenen of te laten gelden, kunnen de bepalingen van de besluit-wetten van 13 en 15 Mei 1940 inroepen, voor zooverre zij bewijzen dat zij door de toepassing van de in artikel 1 aangehaalde besluiten der secretarissen-generaal, een nadeel hebben geleden.

Art. 7. — De bepalingen van artikel 1, letter « b », en van de artikelen 2 en 6 zullen ophouden van kracht te zijn voor geheel het grondgebied, of een deel er van, op een datum die bij koninklijk besluit zal worden vastgesteld.

Art. 8. — Deze besluit-wet treedt in werking den dag waarop zij in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.

Kondigen de tegenwoordige besluit-wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het *Staatsblad* bekendgemaakt worde.

Londen, 1 Mei 1944.

1 Mei 1944. — Besluit-wet N° 3

waarbij het afhalen van gelden op sommige deposito's wordt geregeld.

Gelet op de artikelen 26 en 82 van de Grondwet; — Gelet op het besluit van 28 Mei 1940; — Gezien de onmogelijkheid de Wetgevende Kamers bijeen te roepen; — Overwegende dat het noodig is de afhalingen te regelen van de gelden op deposito's op postcheckrekeningen, op een bank, in financieele inrichtingen welke deposito's ontvangen of in zekere organismen voor welke het koninklijk besluit N° 42 van 15 December 1934 geldt; — Hebben besloten en besluiten :

Bij de bevrijding van het grondgebied en naarmate deze plaats heeft :

Artikel 1. — Worden de afhalingen van gelden op deposito's op postcheckrekeningen, in bankinrichtingen voor welke het koninklijk besluit N° 185 van 3 Juli 1935 geldt en in de financieele inrichtingen welke deposito's houden beperkt tot 2.000 frank per week.

De postcheckdienst, de banken en de financieele inrichtingen kunnen nochtans afhalingen toestaan welke tot 50.000 frank per maand mogen bedragen.

Het giroverkeer van rekening tot rekening, hetzij in den schoot van voormelde organismen, hetzij van de eene bank op de andere, hetzij van een bank op den postcheckdienst of omgekeerd, zijn niet beperkt.

Art. 2. — De afhalingen van gelden op de deposito's bij de in het koninklijk besluit N° 42 van 15 December 1934 bedoelde organismen blijven onderworpen aan de reglementen en bepalingen welke voor deze deposito's gelden.

Niettemin kunnen deze organismen afhalingen toestaan welke tot 50.000 frank per maand mogen bedragen.

Art. 3. — Kunnen nochtans gedaan worden zonder beperking van bedrag, wat deposito's op postcheckrekeningen en op de bank betreft :

1°) De afhalingen van gelden bestemd tot het betalen van de periodieke bezoldigingen, toelagen en vergoedingen.

De afhalingen mogen op iederen vervaldag van betaling het bedrag bereiken van de periodieke bezoldigingen, toelagen en vergoedingen welke zullen verantwoord zijn door naamstaten van betaling onder teekend door de personen die gemachtigd zijn de debiteurs te verbinden.

2°) De afhalingen van gelden welke de hierboven vastgestelde maxima overtreffen voor zoover zij vooraf door de Nationale Bank van België toegestaan zijn.

Art. 4. — De bepalingen van dit besluit zijn niet van toepassing op deposito's van de banken bij de Nationale Bank van België, noch op de deposito's bij de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas die aan de voor hen geldende reglements-bepalingen onderworpen blijven.

Art. 5. — De bepalingen van dit besluit zijn niet van toepassing op de deposito's van den Staat, de provincies, de steden en gemeenten en openbare inrichtingen evenmin als op de deposito's van de Geallieerde Expeditie-Strijdkrachten.

Art. 6. — De Minister van Financiën kan afwijkingen op voormelde beperkingen toestaan.

Art. 7. — Deze besluit-wet treedt in werking den dag waarop zij in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.

Kondigen de tegenwoordige besluit-wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het *Staatsblad* bekendgemaakt worde.

Londen, 1 Mei 1944.

---

1 Mei 1944. — Besluit-wet N° 4

waarbij de registratie wordt uitgevaardigd van buitenlandse bankbiljetten welke op 's Rijks grondgebied in omloop zijn.

Gelet op de artikelen 26 en 82 van de Grondwet; — Gelet op het besluit van 28 Mei 1940; — Gezien de onmogelijkheid de Wetgevende Kamers bijeen te roepen; — Overwegende dat het past buitenlandse bankbiljetten in omloop op 's Rijks grondgebied te identificeeren, ten einde namelijk den invoer en de verhandeling van deze biljetten te regelen alsook om de gezondheid van de munt voor te bereiden; — Hebben besloten en besluiten :

Artikel 1. — Binnen vijftien dagen volgende op de bevrijding van elke gemeente zijn de personen die op het grondgebied van deze gemeente verblijven er toe gehouden in een der bureelen van het Bestuur der Posterijen al de buitenlandsche bankbiljetten welke zij bezitten te laten registreeren, behoudens de uitzonderingen welke de Minister van Financiën mocht bepalen.

Art. 2. — De aangifte dient gedaan in drie exemplaren op formulieren die in de postkantoren zullen kunnen aangeschaft worden.

Art. 3. — Deze aangifte zal nagezien worden door het personeel van het Bestuur der Posterijen; zij zullen afschrift ervan overhandigen aan den houder der biljetten; naderhand zal dit stuk dienen voorgelegd bij elke verrichting inzake deze biljetten wanneer deze verrichtingen zullen toegelaten worden.

Art. 4. — De biljetten die het voorwerp niet geweest zijn van de in de voorgaande artikelen bepaalde aangifte, zullen niet verhandelbaar zijn, door de Nationale Bank van België niet kunnen teruggekocht worden, noch het voorwerp zijn van uitvoervergunningen.

Art. 5. — Zoo personen, tengevolge van overmacht, de aangifte van hun buitenlandse biljetten niet binnen den bij artikel 1 bepaalden termijn hebben kunnen doen, zal de Minister van Financiën, mits er voor elk geval een rechtvaardiging worde verstrekt, aan deze personen mogen toelaten hun biljetten, na het verstrijken van voormelden termijn, aan te geven.

Art. 6. — Binnen vijf dagen volgende op het verstrijken van den bij artikel 1 bepaalden termijn, zal het personeel van het Bestuur der Posterijen aan het naaste agentschap der Nationale Bank van België de lijst sturen der personen die de buitenlandse bankbiljetten hebben aangegeven samen met de desbetreffende formulieren van aangifte; bedoeld personeel zal een afschrift van deze stukken bewaren.

Art. 7. — Deze besluit-wet treedt in werking den dag waarop zij in het *Staatsblad* is bekend gemaakt.

Kondigen de tegenwoordige besluit-wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het *Staatsblad* bekendgemaakt worde.

Londen, 1 Mei 1944.

---

1 Mei 1944. — Besluit-wet N° 5

waarbij de Koning gemachtigd wordt tot het bepalen van de voorwaarden inzake aankoop en verkoop van goud en buitenlandse munt en de Nationale Bank van België ontheven wordt van de verplichting tot het handhaven van een kasvoorraad in goud en buitenlandse deviezen welke ten minste met 40 pCt. van haar verbintenissen op zicht overeenstemt (Staatsblad, 5 September 1944, bl. 469).

1 Mei 1944.

Besluit der in Raad vergaderde Ministers, N° 6

getroffen ter uitvoering van de besluit-wet van 1 Mei 1944 betreffende de voorwaarden inzake aankoop en verkoop van goud en buitenlandsche munt (Staatsblad, 5 September 1944, bl. 470).

VERSLAG AAN DEN RAAD.

Besluit-wet N° 5 bepaalt de wijze waarop de voorwaarden inzake aankoop en verkoop van goud en buitenlandsche deviezen zullen worden vastgesteld.

Het besluit der in Raad vergaderde Ministers (N° 3) stelt deze voorwaarden vast.

Het is noodzakelijk dat de frank onmiddellijk in verhouding tot de buitenlandsche munten worde gestabiliseerd. Er is geen stabiele munt noodig voor den economischen heropbouw van België en voor het herstel van zijn buitenlandschen handel. Zij is noodig voor de onmiddellijke vaststelling van de prijzen waartegen de tot bevoorrading ingevoerde producten zullen worden verkocht, alsmede van de prijzen der leveringen en diensten die door de geallieerde expeditiestrijdkrachten verstrekt of ontvangen worden.

Eenmaal deze waarde bepaald, kan ze enkel door het evenwicht van de balans der betalingen gehandhaafd blijven. Welnu, dit evenwicht zal gedurende de eerste maanden na de bevrijding door het tempo van onzen uitvoer en door onze buitenlandsche inkomsten verre van verzekerd zijn. Men zal daartoe zijn toevlucht moeten nemen tot de reserves in goud en buitenlandsche deviezen van de Nationale Bank van België. Tot de taken die bijzonderen spoed vereischen behoort immers het ravitaillieren, bevoorraden en heropbouwen van het land. Dit onderstelt invoer op groote schaal welke inzonderheid door voormelde reserves zullen moeten worden gedekt.

De stabilisatie van den frank in verhouding tot de buitenlandsche deviezen mogelijk maken; de herbevoorrading van België verzekeren door in de noodige mate de reserves der Nationale Bank te benuttigen: zulks is het dubbele doel der bepalingen van besluit N° 5.

De waarde van den frank in verhouding tot de buitenlandsche munt zal krachtens de wet bij koninklijk besluit worden vastgesteld. Het koninklijk besluit van 31 Maart 1936 tot vaststelling van het goudgewicht van den Belga wordt ingetrokken (art. 1 en 2). De Nationale Bank verzekert de stabiliteit van den vastgestelden koers door, zoowel haar reserves in goud en in buitenlandsche deviezen te benuttigen als de wissel die ten gevolge van de met andere regeeringen gesloten overeenkomsten door den Staat te harer beschikking mocht worden gesteld (art. 3).

Terwijl de onomzetbaarheid der biljetten bij de besluit-wet van 10 Mei 1940 uitgevaardigd gehandhaafd blijft, schorst de nieuwe besluit-wet tijdelijk de aan de Bank opgelegde verplichting tot het handhaven van een kasvoorraad in goud en buitenlandsche deviezen welke ten minste met 40 pCt. van haar verbintenissen op zicht overeenstemt: deze bepaling zou in de huidige omstandigheden tegen het door de stellers nagestreefde doel kunnen ingaan door te beletten dat de noodige stuwkracht worde aangewend om de Belgische economie terug op dreef te brengen. Zoodra het evenwicht van de balans der betalingen door een voldoende herneming van de economische bedrijvigheid verzekerd is, zullen de metaalreserves van de Bank opnieuw kunnen worden aangewend in een verhouding, welke op dat oogenblik zal worden bepaald, om haar verbintenissen op zicht te waarborgen.

In afwachting wordt de stabiliteit van de waarde van den frank in verhouding tot de buitenlandsche munt gewaarborgd, zooals hierboven is aangeduid, door het gebruik van de goudreserves der Bank, alsmede door de wisselovereenkomsten met de Regeeringen van andere landen gesloten of te sluiten; deze landen evenals België, verbinden zich ertoe de munt van het andere aan te schaffen tegen een vaste pariteit die zij zonder voorafgaande raadpleging niet zullen wijzigen. Deze stabiliteitsfactoren zullen, laat ons zulks verhoppen, weldra versterkt worden door het evenwicht van de nationale economie waartoe de Kolonie in aanzienlijke mate verder zal bijdragen.

De Nationale Bank zal voorloopig haar kasvoorraad in goud herschatten op de basis van de nieuwe waarde van den frank; de door goud vertegenwoordigde opbrengst van deze herschat-

ting zal onbeschikbaar blijven tot het oogenblik waarop de frank weder aan het goud verbonden zijnde, het mogelijk zal zijn het juiste bedrag van de opbrengst der herschatting te bepalen. Dit zal aan den Staat toekomen en aangewend worden tot het delgen van zijn schuld tegenover de Nationale Bank.

Middelerwijl zal het goud dat de opbrengst van de herschatting van den kasvoorraad vertegenwoordigt een minimum reserve uitmaken die onbeschikbaar en onaangeroerd zal blijven.

Al de verrichtingen welke door de Bank met toepassing van Besluit N° 5 zullen gedaan worden, zullen geschieden voor rekening van den Staat waaraan al de voordeelen die er kunnen uit voortvloeien zullen worden toegekend. Daartegenover waarborgt de Staat de Bank tegen al de verliezen die zij onder dezelfde voorwaarden zou kunnen ondergaan.

Evenals zulks vroeger het gebruik was, blijft het verschil tusschen den koop- en den verkoopprijs van het goud en van de buitenlandsche deviezen aan de Bank toegekend om de algemeene kosten te dekken in verband met het bewaren, het behandelen of het overplaatsen van dit goud en van deze buitenlandse deviezen.

**

Besluit N° 6 regelt de notering van de buitenlandsche munt en de overeenkomstige vaststelling van den goudprijs.

De waarde van den frank in verhouding tot het pond sterling werd bij overeenkomst tusschen de Belgische en Britsche Regeeringen, op fr. 176.625 vastgesteld en in verhouding tot den Gulden bij overeenkomst tusschen de Belgische en Nederlandsche Regeeringen, op fr. 16.25.

Deze koersen zijn berekend met inachtneming van de factoren die, sedert den oorlog, zoowel de Belgische economie als de economie van de verbonden en onzijdige landen hebben beïnvloed.

Zij stemmen overeen met de opoffering welke België heeft ondergaan uit hoofde van de Duitsche bezetting; zij bevestigen een feitlijken toestand.

De koers waartegen de frank is gestabiliseerd laat toe er de koopkracht in België van te herstellen op het peil van de koopkracht op de internationale markt en zal aan allen, vanaf het begin der wederaanpassingsfase en naar de maat van de mogelijkheid der ravitaillering de volkomen benutting van die koopkracht verzekeren, de eerste stap naar een verbetering van iedereens toestand.

1 Mei 1944. — Besluit-wet N° 5

waarbij de Koning gemachtigd wordt tot het bepalen van de voorwaarden inzake aankoop en verkoop van goud en buitenlandsche munt en de Nationale Bank van België ontheven wordt van de verplichting tot het handhaven van een kasvoorraad in goud en buitenlandsche deviezen welke ten minste 40 pCt. van haar verbintenissen op zicht overeenstemt.

Gelet op de artikelen 26 en 82 van de Grondwet; — Gelet op het besluit van 28 Mei 1940; — Gezien de onmogelijkheid de Wetgevende Kamers bijeen te roepen; — Gelet op het koninklijk besluit van 31 Maart 1936; — Gelet op de wet van 10 Mei 1940 houdende schorsing van de aan de Nationale Bank van België opgelegde verplichting tot het terugbetalen van haar biljetten overeenkomstig artikel 8 van het koninklijk besluit van 25 October 1926 betreffende de muntstabilisatie; — Overwegende dat het past de stabiliteit van den koers der buitenlandsche munt te verzekeren en de Nationale Bank van België in staat te stellen deze stabiliteit te handhaven, — Hebben besloten en besluiten:

Artikel 1. — Het koninklijk besluit van 31 Maart 1936 tot vaststelling van het goudgewicht van den frank (belga) wordt ingetrokken.

Zoodra de omstandigheden het zullen toelaten, zal de Koning bij in den Raad van Ministers overwogen besluit het nieuwe goudgehalte van den frank vaststellen.

Art. 2. — Totdat het nieuwe goudgehalte van den frank zal bepaald zijn, stelt de Koning bij in den Raad van Ministers overwogen besluit de voorwaarden vast waaronder de Nationale Bank van België buitenlandse munt kan koopen en verkoopen en de regelen die de noteering dezer koersen beheerschen.

Art. 3. — Ten einde stabiliteit van de voor de buitenlandse munt vastgestelde koersen te verzekeren, zal de Nationale Bank van België gebruik maken van de hulpmiddelen inzake goud en buitenlandse munten welke zij bezit, alsmede van de betaalmiddelen op het buitenland die de Staat te harer beschikking zou kunnen stellen door middel van internationale overeenkomsten of anderszins.

Art. 4. — De bepalingen van artikel 7 van het tot uitvoering van de wet van 1 Mei 1939 getroffen koninklijk besluit van 24 Augustus 1939 worden geschorst.

Artikel 30 van het Statuut der Nationale Bank van België zal overeenkomstig de voorgaande bepaling worden gewijzigd.

Art. 5. — De opbrengst van de marge welke gelaten wordt tusschen de prijzen waartegen de Nationale Bank van België goud en buitenlandse munten mag koopen en verkoopen, wordt aan de Bank toegekend.

Art. 6. — De winsten welke mochten voortvloeien uit de toepassing van de bepalingen van de artikelen 2 en 3 van dit besluit op door wisselakkoorden gedekte munten zullen aan den Staat toegekend worden.

De Staat waarborgt de Nationale Bank van België tegen alle verlies dat zij zou kunnen lijden ten gevolge van de toepassing van de bepalingen van dit besluit op door wisselakkoorden gedekte munten.

Art. 7. — De Nationale Bank van België zal aan den Minister van Financiën in den loop der maand volgende op diegene waarin zij werden gesloten de opgave sturen van de verrichtingen van aankoop en verkoop van door wisselakkoorden gedekte munten.

Deze opgaven zullen aan het Rekenhof tot controle worden voorgelegd.

Art. 8. — De Nationale Bank van België zal voorloopig haar kasvoorraad in goud welke op den datum der afkondiging van dit besluit bestaat herschatten op grondslag van de prijzen waartegen zij goud zal mogen verkoopen.

Zij zal de netto-opbrengst van deze herschatting op een onbeschikbare rekening in goud boeken. Wanneer het nieuw goudgehalte van den frank zal vastgesteld zijn, zal er tusschen den Staat en de Nationale Bank van België een overeenkomst getroffen worden waarbij de opbrengst van de herschatting aan den Staat wordt toegekend en wordt besteed tot delging van zijn schuld jegens de Nationale Bank van België.

Art. 9. — Deze besluit-wet treedt in werking den dag waarop zij in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.

Kondigen de tegenwoordige besluit-wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het *Staatsblad* bekendgemaakt worde.

Londen, 1 Mei 1944.

1 Mei 1944.

Besluit der in Raad vergaderde Ministers, N° 6

getroffen ter uitvoering van de besluit-wet van 1 Mei 1944 betreffende de voorwaarden inzake aankoop en verkoop van goud en buitenlandse munt.

Gelet op de artikelen 26 en 82 van de Grondwet; — Gelet op het besluit van 28 Mei 1940; — Gezien de onmogelijkheid de wetgevende Kamers bijeen te roepen; — Gelet op artikel 2 der besluit-wet van 1 Mei 1944 betreffende de voorwaarden inzake aankoop en verkoop van goud en buitenlandse munt, — Hebben besloten en besluiten :

Artikel 1. — De Nationale Bank van België wordt gemachtigd buitenlandse munt aan te koopen en te verkoopen tegen de door pariteits-, betalings-, wissel-, of compensatieakkoorden vastgestelde koersen mits rekening te houden met de kosten in verband met den aankoop en verkoop dezer munt.

Rekening houdend met deze wisselkoersen stelt de Nationale Bank van België de prijzen vast waartegen zij staf- of gemunt goud koopt en, in voorkomend geval, verkoopt.

Deze prijzen bepalen de buitenlandse munten die het voorwerp niet zouden zijn van betalings- wissel- of compensatieovereenkomsten.

De prijzen welke de Nationale Bank van België inzake goud en buitenlandse munt vaststelt, worden den Minister van Financiën tot goedkeuring voorgelegd.

Art. 2. — De koersen waartegen de Nationale Bank van België goud en buitenlandse munt aankoopt en verkoopt zijn de officieele koersen. Zij worden aangeplakt in de voor het publiek toegankelijke lokalen van de Nationale Bank van België. Zoodra de beurzen van het Rijk terug worden geopend, zullen zij iederen werkdag bekend gemaakt worden in de officieele noteering van deze beurzen.

Het is verboden andere wisselkoersen dan de officieele koersen te noteeren of aan te plakken.

Art. 3. — De personen die in voorkomend geval zullen gemachtigd zijn om handel te drijven in goud en buitenlandse munt mogen geen goud en buitenlandse munten aankopen en verkoopen tegen koersen die meer dan 1/4 0/00 van de officieele koersen afwijken.

Art. 4. — De Minister van Financiën is belast met de toepassing van dit besluit.

Art. 5. — Dit besluit treedt in werking den dag waarop het in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.

Londen, 1 Mei 1944.

Besluit-wet van 15 Mei 1944

waarbij de overneming door den Staat van de opbrengst en den last der koloniale binnenlandsche leening genaamd « Zegeleening » wordt toegestaan. (Staatsblad, 1 October 1944, bl. 272.)

Wij Ministers in Raad vergaderd, Gelet op de artikelen 26 en 82 van de Grondwet; Gelet op het besluit van 28 Mei 1940; Gelet op de onmogelijkheid de Wetgevende Kamers bijeen te roepen; Gelet op de wet van 18 October 1908, betreffende het Gouvernement van Belgisch Congo; Gelet op de besluit-wet van 5 Augustus 1943 houdende opening van een koloniale binnenlandsche leening, genaamd « Zegeleening » door uitgiften van Schatkistcertificaten; Overwegende dat het in het belang van het moederland en der kolonie is dat de Belgische Staat de opbrengst en den last van den financieelen dienst van voormelde leening overneemt, Hebben besloten en besluiten:

Artikel 1. De opbrengst van de uitgifte van de koloniale binnenlandsche leening, genaamd « Zegeleening », wordt vanaf 15 Mei 1944 aan den Belgischen Staat toegekend.

Art. 2. De last van den financieelen dienst van deze leening wordt, met ingang van den datum van uitgifte door den Belgischen Staat overgenomen.

Art. 3. Deze overname wijzigt geenszins de modaliteiten van uitgifte, van betaling van de interesten en van terugbetaling der « Zegeleening » gelijk zij door de besluitwet van 5 Augustus 1943 zijn vastgesteld geworden.

Art. 4. Deze besluitwet treedt in werking den dag waarop zij in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.

Kondigen de tegenwoordige besluitwet af, bevelen dat zij met 's' Lands zegel bekleed en door het *Staatsblad* bekendgemaakt worde.

Londen, 15 Mei 1944.

Ministerieel besluit van 28 Augustus.

Belgische Leening- en Spaarkas (Staatsblad, 5 September 1944, bl. 479).

Besluit-wet van 31 Augustus 1944

betreffende de samenstelling van een bijzonder fonds tot stijving der rekenplichtigen en tot vereffening van sommige uit bevrijding voortvloeiende uitgaven (Staatsblad, 5 September 1944, bl. 471).

Besluit van 31 Augustus 1944.

Besluit der in Raad vergaderde ministers tot regeling van het benuttigen van het bijzonder fonds ingesteld bij besluit-wet van 31 Augustus 1944 (Staatsblad, 5 September 1944, bl. 474).

Bankcommissie. Lijst der banken.

Wijziging aan de lijst der banken gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 31 December 1943 (zie ook het Belgisch Staatsblad van 26 Juli en 30 Augustus 1944, 11-12 September 1944 en 30 September 1944).

Nieuwe inschrijving: Banque Copine & Co, eenvoudige commanditaire vennootschap, 45, rue de Bruxelles, Namur.

SCHRAPPINGEN

Continental Bank: Kunstlaan 27, Brussel,
Hansabank: Koninklijkestraat 72, Brussel,
Westbank - Banque de l'Ouest: Koninklijkestraat 62, Brussel,
die op 1 September 1944 alle activiteit hebben stop gezet.

Besluit-wet van 5 September 1944

tot intrekking van de besluit-wet van 27 November 1941 en wijziging van het koninklijk besluit van 24 Augustus 1939 betreffende de werkzaamheid, de inrichting en de bevoegdheid van de Nationale Bank van België. (Staatsblad, 21 September 1944, bl. 123.)

MEMORIE VAN TOELICHTING

Bij besluit-wet van 27 November 1941, heeft de regering het koninklijk besluit van 24 Augustus 1939 betreffende de werkzaamheid, de inrichting en de bevoegdheid van de Nationale Bank van België gewijzigd, alsmede de bij koninklijk besluit van 2 October 1939 goedgekeurde statuten van de bank.

De omstandigheden welke deze wijzigingen gewettigd hebben zijn gewijzigd door het feit van de bevrijding van het grondgebied. De bevrijding laat immers de bank toe haren zetel terug in België te vestigen en, dientengevolge aan al hare rechtscolleges hun normale gewone bezigheid te hervatten. Om die reden stellen wij U voor voormelde besluitwet in te trekken.

Deze intrekking is het voorwerp van artikel 1 van de besluitwet welke wij U voorleggen.

Artikel 2 laat toe het getal directeurs ten hoogste op zes te brengen, dat tot vier, was beperkt bij artikel 23 van het koninklijk besluit van 24 Augustus 1939 betreffende de werkzaamheid, de inrichting en de bevoegdheid van de bank.

Deze wijziging wordt U voorgesteld ten einde de bank in staat te stellen haar bestuurscomité gebeurlijk uit te breiden om het hoofd te bieden aan de nieuwe taken welke de economische heropbouw van het land haar zal opleggen.

Artikel 3 stelt een einde aan de mandaten van de directeurs, regenten en censors thans in functie, onmiddellijk na de eerste algemeene vergadering van de aandeelhouders welke zal worden gehouden na den datum der bekendmaking van deze besluitwet.

Deze maatregel heeft voor doel het gezag van de leden van den raad van de bank te versterken door eene verkiezing welke zal goedgekeurd worden zijn door eene algemeene vergadering van de aandeelhouders, van 's wijands toezicht bevrijd.

Daar, krachtens de bepalingen van artikel 30 van de organieke wet van de bank, de regeeringscommissaris zich desnoods mag verzetten tegen elke beslissing strijdig met de belangen van den Staat, zal de keuze van de algemeene vergadering zedelijke waarde hebben.

Artikel 4 eischt, overeenkomstig het gebruik dat de statuten van de bank in overeenstemming worden gebracht met de bepalingen van het besluit.

Gelet op artikelen 26 en 82 van de Grondwet; Gelet op het besluit van 28 Mei 1940; Gelet op de onmogelijkheid de Wetgevende Kamers bijeen te roepen; Gelet op artikel 1 (1), letter (h), der wet van 11 Mei 1939; Gelet op het koninklijk besluit van 24 Augustus 1939 betreffende de werkzaamheid, de inrichting en de bevoegdheid van de Nationale Bank van België en de statuten van de Nationale Bank van België, goedgekeurd door koninklijk besluit van 2 October 1939; Gelet op de besluitwet van 27 November 1941 tot wijziging van voorgaand koninklijk besluit, Hebben besloten en besluiten:

Artikel 1. De besluitwet van 27 November 1941 tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 Augustus 1939, betreffende de werkzaamheid, de inrichting en de bevoegdheid van de Nationale Bank van België en de statuten van de Nationale Bank, goedgekeurd bij koninklijk besluit van 2 October 1939, wordt ingetrokken.

Art. 2. De eerste twee alinea's van artikel 23 van voormeld koninklijk besluit van 24 Augustus 1939 worden gewijzigd als volgt:

Het bestuurscomité wordt voorgezeten door den gouverneur en omvat de directeuren waarvan de eene door den Koning geroepen wordt om den gouverneur bij verhindering te vervangen. Hij neemt den titel van vice-gouverneur.

Het aantal directeuren mag op zes worden gebracht bij beslissing van de algemeene vergadering en mits toelating van den Minister van Financiën.

Art. 3. Niettegenstaande alle tegenovergestelde bepalingen van de vroegere statuten of wetten of besluiten voor deze besluitwet zullen de mandaten van de bestuurders, regenten en censors die op het oogenblik der bekendmaking van dit besluit in functie zijn, een einde nemen op den dag na dien van de bijeenkomst der eerste algemeene vergadering van de aandeelhouders welke na de bekendmaking van deze besluitwet wordt gehouden.

Deze algemeene vergadering van de aandeelhouders zal plaats hebben op verzoek van den gouverneur, die er de dagorde zal van vaststellen uiterlijk binnen de drie maanden volgend op den datum van de bekendmaking dezer besluitwet.

Art. 4. De statuten van de Bank zullen voor zoover zulks vereischt is in overeenstemming worden gebracht met deze bepalingen.

Zij zullen den Koning tot goedkeuring worden voorgelegd.

Art. 5. Dit besluit treedt in werking op den datum zijner bekendmaking.

Kondigen de tegenwoordige besluitwet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en in het *Staatsblad* bekendgemaakt worde.

Londen, den 5^e September 1944.

Ministerieel besluit van 15 September 1944

houdende voorschrijving van vereffening der ter Fondsen- en Wisselbeurs te Brussel hangende verrichtingen. (Staatsblad, 18-19 September 1944, bl. 91.)

Besluit-wet van 19 September 1944

betreffende de afstempeling van in Duitse munt luidende biljetten welke in het bezit zijn van de personen die verblijf houden in de gedurende den oorlog onder Duitse administratief stelsel geplaatste gebieden. (Staatsblad, 21 September 1944, bl. 125.)

VERSLAG AAN DEN RAAD

Nadat hij sommige gemeenten of gedeelten van gemeenten van het Oosten van België onder Duitse administratief stelsel had geplaatst, heeft de vijand het papieren geld van het Reich in de plaats van den Belgischen geldomloop gesteld. Besoermende maatregelen zijn dringend van noode.

Het hierbijgaand ontwerp van besluit-wet schrijft onmiddellijke afstempeling voor van de in Duitse munt luidende biljetten.

Er dient verstaan dat deze verrichting den houders of bezitters geenerlei recht tegenover den Staat verleent. De geldomloop in bewuste gebieden zal door latere beschikkingen worden geregeld.

Gelet op artikelen 26 en 82 van de Grondwet; Gelet op het besluit van 28 Mei 1940; Gezien de onmogelijkheid de wetgevende Kamers bijeen te roepen, hebben besloten en besluiten:

Artikel 1. Dadelijk na bekendmaking van dit besluit, en ongeacht de maatregelen die later zullen genomen worden, is elke natuurlijke of rechtspersoon die verblijf houdt of gevestigd is in de gedurende den oorlog onder Duitse administratief stelsel geplaatste gebieden ertoe gehouden, bij de gemeentebesturen, de in Duitse munt luidende biljetten die zij onder zich hebben te vertoonen.

Art. 2. De gemeentebesturen brengen op elk vertoond biljet den stempel van de gemeente aan. Op de identiteitskaart van de houders vermelden zij het bedrag dat zal afgestempeld geweest zijn. Deze bedragen worden door de gemeentebesturen in een speciaal register aangegeekend tegenover de naam, voornamen, woonplaats en identiteitskaartnummer alsmede datum van afstempeling.

Art. 3. Met ingang van den 6^e dag die volgt op den datum van bekendmaking van dit besluit, hebben de in Duitse munt luidende en niet afgestempelde biljetten geen betaalkracht meer en mogen de openbare kassen alsmede de particulieren ze, niettegenstaande elke andersluidende overeenkomst, niet meer als wettelijke munt in ontvangst nemen.

Art. 4. Dit besluit treedt in werking op den dag van bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

Kondigen onderhavige besluitwet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en in het *Staatsblad* bekend gemaakt worde.

Besluit van 19 September 1944

waarbij bevolen wordt de nikkelen 5-frankstukken terug in omloop te stellen. (Staatsblad, 23 September 1944, bl. 170.)

Besluit van 22 September 1944

betreffende de aflevering van de 3,5 pCt. schatkistcertificaten van 1944, met tien jaar looptijd (2e reeks). (Staatsblad, 25-26 September 1944, bl. 217.)

Besluit-wet van 6 October 1944

betreffende de biljetten van de Nationale Bank van België alsmede de gelddeposito's in landsmunt. (Staatsblad, 7 October 1944, bl. 386.)

VERSLAG AAN DEN REGENT

De oorlog en de vijandelijke bezetting, de door Duitschland gedurende vier jaar geheven oorlogsbelasting, het clearingstelsel dat aan het land werd opgelegd zonder dat Duitschland daarvoor een werkelijke tegenwaarde leverde, hebben in België het volume der betaalmiddelen volkomen abnormaal ontwikkeld.

Samen met het schaarsch worden der goederen, heeft deze inflatie de niet gecontroleerde prijzen zeer aanzienlijk doen stijgen. Aan dezen ongezonden toestand dient een einde gemaakt, wil men vermijden dat België, door een overdreven daling van de koopkracht zijner munt, bij de oorlogsverwoestingen nog een ander soort van schade zou ondergaan waaronder de gansche bevolking zou lijden, doch meer in het bijzonder de loonarbeiders, de ambtenaren, de houders van publieke fondsen en, over 't algemeen, zij die over een vast inkomen beschikken.

Te dien einde dient een omgekeerd proces toegepast tegenover het gedurende de bezetting gevolgde.

Het bedrag van het verkeer van bankbiljetten en giro-geld moet worden teruggebracht op een volume dat overeenstemt met den aangenomen wisselkoers en op het peil der prijzen dat men in verband daarmee wil invoeren.

Daartoe dient het gedeelte van den omloop dat klaarlijk-kelijk het aldus gesteld bedrag te boven gaat definitief geblokkeerd; vervolgens het overblijvend gedeelte der betaalmiddelen slechts gelijdelijk en binnen de door de economische- en muntpolitiek vastgestelde perken vrijgegeven.

Terzelfdertijd dienen maatregelen genomen om te vermijden dat na het bereiken van het normaal rythme van deze bedrijvigheid, overdreven gebruik van krediet opnieuw zou leiden tot nieuw beroep op het Emissie-Instituut en overmatig vermeerderen van tekenmunt.

Ten slotte moeten de vermogens en transacties in vreemde deviezen het voorwerp eener aangepaste reglementeering uitmaken, met telling van de vermogens in het buitenland en wisselcontrole.

Feitelijk zijn deze maatregelen slechts een algemeene verdedigingsinrichting tegen elke nieuwe beschadiging van den toestand welke gewis zou voortvloeien uit het werkelijk in-om-loop-brengen van de thans ruim opgehoopte overdreven koopkracht.

Met behulp van deze maatregelen zal de openbare macht in staat zijn het vraagstuk van de definitieve saneering zoowel van den muntomloop als van de openbare financiën in volle zekerheid op te lossen. Zij laten de quaestie van de billijke verdeling van dien last die met deze saneering gemoed is onopgelost.

Het is ongetwijfeld van belang dat de gansche gemeenschap haar aandeel drage in de inspanning welke voor het herstel van ons bedrijfsleven en onze financiën zal noodig zijn. Het beginsel van gelijkheid van allen voor de belasting dient geëerbiedigd. Maar de rechtvaardigheid zal een bijzonder zware deelneming eischen van de oorlogswoekeraars, zoomede van al degenen die door de omstandigheden begunstigd werden en door een passende belasting zullen moeten getroffen worden. De opzet van dit besluit kan doelmatig bijdragen tot het innen van deze belasting en het toepassen van de maatregelen welke ten opzichte van het vijandelijk eigendom getroffen werden of dienen getroffen.

Het aldus nagestreefd meervoudig doel vergt in de eerste plaats een belangrijke inkrimping van den bankbiljettenomloop.

Deze wordt ten uitvoer gebracht door het intrekken van de thans in omloop zijnde biljetten van de Nationale Bank van België en vervanging ervan, in de voor het dagelijksch leven noodige mate, door biljetten van een nieuw type. Te dien einde wordt een eerste omwisseling van 2.000 frank per inwoner voorzien.

De bankrekeningen, deposito-rekeningen en rekeningen-courant alsmede de deposito-rekeningen bij de spaarkassen en over het algemeen het giro-geld onder al zijn vormen worden met niet-beschikbaarheid bezwaard. Vallen evenwel niet onder deze niet-beschikbaarheid, de bij artikel 16 voorziene bedragen, die de bedrijven de noodige liquide middelen zullen laten om de onmiddellijke economische behoeften te dekken.

De dagelijksche behoeften van de bevolking en van de ondernemingen aldus verzekerd door een minimum-omloop van bankbiljetten en giro-geld, wordt overgegaan tot de telling van de niet-omgewisselde biljetten en tot de neerlegging ervan.

Zoodra hij in het bezit van de uitkomsten van de telling zal zijn, zal de Minister van Financiën, zoowel op de neerleggingen van biljetten als op de deposito's en rekeningen-courant bij de krediet- en spaarinstellingen een bijkomend bedrag vaststellen dat voor de algemeene maatregelen van niet-beschikbaarheid niet in aanmerking komt.

Dit bedrag zal worden vastgesteld met inachtneming van de noodzakelijkheid zoo spoedig mogelijk het grootste aantal bezitters van weinig aanzienlijke muntvermogens te voldoen en de materiele verrichtingen te vereenvoudigen, terwijl de globale omvang van de betaalmiddelen binnen de door de munt- en economische politiek vereischte perken wordt gehouden.

Het bedrag van de biljetten en depositorekeningen der door de verschillende maatregelen van onmiddellijke beschikking niet werd vrijgemaakt, wordt in twee deelen verdeeld: het eene, definitief geblokkeerd waarvan de toewijzing later door de wet zal worden geregeld; het andere, voorloopig niet-beschikbaar, kan gelijdelijk worden losgemaakt.

Tempo en vrijmakingsmodaliteiten van tijdelijk geblokkeerde vermogens zullen worden bepaald naar beschouwingen van economischen en monetair aard. Zoo zal men er toe streven den globalen omloop zoo juist mogelijk aan de behoeften aan te passen.

* * *

Artikelen 1 en 2 schrijven de hernieuwing voor van den omloop der door de Nationale Bank van België uitgegeven bankbiljetten.

Alle biljetten van de Nationale Bank worden aangegeven, neergelegd en aan den omloop onttrokken; nieuwe biljetten worden ter vervanging ervan uitgegeven. Het karakter der verrichting vergt niet alleen dat de niet ingediende biljetten wettelijken omloop verliezen, doch ook dat zij van onwaarde worden verklaard, waardoor het overeenstemmend bedrag aan den Staat ten goede komt.

Om gedurende de tot de aangiften en de eerste omwisseling voorbehouden dagen een bepaalden omloop te verzekeren, blijven buiten de verrichtingen de biljetten van 50, van 20 en van 5 frank welke voor rekening van de Thesaurie werden uitgegeven alsmede de metalen muntstukken.

Een eerste omwisseling wordt toegelaten ten beloope van 2.000 frank per persoon. Voor de aldus geruilde biljetten moet geen aangifte worden gedaan. Doch, om bedrog te vermijden, wordt de omwisseling slechts toegestaan mits afgifte van coupon n° 12 der rantsoeneeringskaart « niet eetbare producten ». Aldus wordt het eenmalig karakter van de omwisseling gevrijwaard. Ten einde het aantal verrichtingen aan het loket te verminderen wordt voorzien dat de forfaitaire rulling per huishouden geschiedt. Gemakshalve is het trouwens wenschelijk dat de aangiften eveneens per huishouden gebeuren, zelfs in de gevallen waarin het besluit zulks niet verplicht. Deze practijk kan de aangevers niet benadeelen en zij is van dien aard dat de taak van de administratie er merkbaar door wordt verlicht.

Sectie III bevat de bepalingen betreffende de aangifte van de biljetten die in het bezit van de houders gebleven zijn na de bij artikel 3 toegelaten omwisseling.

Boven het forfaitair bedrag van 2.000 frank, in den loop van de eerste vijf dagen omgewisseld, moeten de bankbiljetten eerst aangegeven en vervolgens neergelegd worden. De verrichting geschiedt dus in twee malen. Het eerst, zegge dus in de eerste vijf dagen, zijn de houders van biljetten ertoe gehouden die aan te geven; zij moeten ze niet vertoonen, maar enkel een aangiftesborderel afgeven. De taak van de ontvangstkantoren blijft erbij beperkt de daarin ver-vatte aanduidingen na te zien.

Er wordt nader bepaald dat het de houders — al dan niet eigenaars der biljetten — zijn die de aangifte moeten doen. Zijn zij geen eigenaar van de bankbiljetten, dan moeten zij in het borderel den persoon aangeven wien zij toebehooren. Er dient aangestipt dat de fiscale last zal wegen op den persoon die als eigenaar der biljetten zal worden aangegeven.

Op dezen regel wordt slechts een uitzondering gemaakt in de bij artikelen 9, 10 en 11 voorziene gevallen, waarin hetzij de biljetten, hetzij hun eigenaars zich buiten het Rijk mochten bevinden.

Van de biljetten mag slechts één aangifte per eigenaar worden gedaan. Om het naleven van dit voorschrift te verzekeren, dienen de kaart van gezinshoofd en die betreffende de bevoorrading in « niet-eetbare producten » gebruikt.

De rekdiensten van den Staat, de provinciën en gemeenten, zoomede van de openbare instellingen, zijn verplicht de biljetten die zij onder zich hebben aan te geven, doch volgen niet het bij sectie V voorziene regime van tijdelijke niet-beschikbaarheid en blokkeering.

Artikel 12 geeft ten slotte nadere omschrijving van het regime der terugkeerende personen die na den voor de verrichtingen voorgeschreven termijn in België mochten terugkomen. Hun aangifte zal worden aangenomen en zij zullen ten beloope van 2.000 frank geld omgewisseld krijgen, onder voorwaarde van overlegging van een attest, uitgereikt door de gemeente in wier registers ze zijn ingeschreven en verklarend, op zicht van bescheiden, dat zij in het buitenland verbleven.

Dadelijk na afloop van de telling zullen de aangegeven biljetten worden ingeleverd volgens door den Minister van Financiën te bepalen modaliteiten.

De sectie V houdt inrichting van het regime van deposito-rekeningen, geopend ingevolge de bij sectie IV voorziene depositoverrichtingen, zoomede van dat der bank- of spaar-kasrekeningen.

Zoals hierboven werd uiteengezet, zal van het bedrag der ingeleverde en niet omgewisselde biljetten, bij beslissing van den Minister van Financiën, een ronde som onmiddellijk beschikbaar worden gesteld, zoodra een summier opnemning van de aangiften zal kunnen gedaan geweest zijn.

Het saldo zal op het credit van een speciale rekening worden gebracht, welke van ambtswege wordt geopend op naam van den persoon die als eigenaar wordt aangegeven in de aangifte bij de Nationale Bank van België of bij den posthèquedienst, of bij eene op de door de Bankcommissie opgemaakte lijst voorkomende bank.

De bijzondere rekeningen worden als orddegelden gecompabiliseerd in de banken en in den posthèquedienst, daar deze slechts voor rekening van de Nationale Bank van België handelen.

Artikel 16 betreft al de in landsmunt luidende gelddeposito-rekeningen en dito creditrekeningen bij credietinstellingen en -inrichtingen of bij spaankassen. Al die rekeningen zullen beschikbaar zijn, naar keuze van den rekeninghouder, hetzij ten beloope van 10 pCt. van het bedrag bestaande daags vóór de inwerkingtreding van dit besluit, hetzij ten beloope van het bedrag bestaande op den datum van 9 Mei 1940, hetzij ten beloope van 1.000 frank per lid van het personeel der in het handelsregister ingeschreven personen of bedrijven. Bij het bepalen der eerste twee bedragen dient er rekening gehouden met den datum van de boeking der operatiën en niet met den datum « waarde » waarop ze eventueel zouden opgenomen zijn.

Aan de aldus aangelegde disponibiteiten zal worden toegevoegd, uiterlijk den 9ⁿ November 1944, de som definitief te bepalen door den Minister van Financiën.

De op bijzondere rekeningen gebrachte en uit gedeponeerde biljetten bestaande vermogens alsmede de bij de kredietinstellingen met niet-beschikbaarheid bezwaarde vermogens worden in twee deelen gescheiden: het eene zal slechts tijdelijk onbeschikbaar zijn, terwijl het andere geblokkeerd blijft. Zullen bij koninklijk besluit bepaald worden, de wijze volgens dewelke die tijdelijk niet-beschikbare vermogens zullen vrijgemaakt worden, terwijl de bestemming van de geblokkeerde vermogens bij de wet zal vastgesteld worden.

De schuldvorderingsbewijzen ter vertegenwoordiging van anonieme deposito's alsmede de vervallen en niet geïnde certificaten van de Onafhankelijkheidsleening zijn het voorwerp van een bijzondere bepaling die omzetting in deposito's op naam of gedwongen incassering ervan voorziet, met dien verstande dat de opbrengst ervan geblokkeerd blijft. Beschouwingen van fiscalen aard rechtvaardigen het bijzonder stelsel dat erop wordt toegepast.

Artikel 19 ontslaat van toepassing van de bepalingen betreffende de tijdelijk niet-beschikbare en geblokkeerde bijzondere rekeningen, de onder artikel 16 opgenoemde kredietinrichtingen, om reden dat de muntvermogens van bedoelde inrichtingen per slot van rekening slechts de tegenwaarde van de haar toevertrouwde deposito's en buitendien een onmisbare factor van haar bedrijvigheid zijn.

Ten slotte volgt uit de verschillende voorschriften van het besluit, dat alle vermogens, in rekening gebracht door de in artikel 16 van bewust besluit bedoelde organismen, na den datum van in werking treden van het besluit, zegge met ingang en inbegrip van 9 October 1944, vrij ter beschikking zijn van de rekeninghouders.

De inbreuken op de bepalingen van het besluit worden met boeten en met gevangenzetting bestraft, of met een dezer straffen.

Een bijzonder besluit zal de maatregelen bepalen welke van toepassing zijn op de personen die verblijf houden in onder het Duitsch administratief stelsel en, inzonderheid, onder het Duitsch muntstelsel gedurende den oorlog geplaatste gebieden. In afwachting wordt overgegaan tot de afstempeling van de biljetten van de Nationale Bank die in deze gebieden in omloop zijn op dezen datum waarop het besluit in werking treedt.

In samenhang met de hierboven bedoelde blokkeeringsmaatregelen wordt een verlenging voor een termijn van één jaar van sommige Schatkistcertificaten voorzien.

Gelet op de wet van 7 September 1939 waarbij aan den Koning buitengewone machten worden verleend; Gelet op de dringende noodzakelijkheid om, in het algemeen belang van de Natie, de noodige maatregelen ter vrijwaring van de munt te treffen; Op de voordracht van Onze in Raad vergaderde Ministers; Wij hebben besloten en besluiten:

SECTIE I. — Biljetten van de Nationale Bank van België.

Artikel 1. Van het in werking treden van dit besluit af hebben de door de Nationale Bank van België uitgegeven biljetten van 100, 500, 1.000, 10.000 frank geen wettelijken koers meer en zijn ze onoverdraagbaar.

Komen den Staat ten goede, het bedrag van de biljetten niet aangegeven en van de biljetten niet geruild of gedeponerd overeenkomstig onderstaande bepalingen.

Van de bekendmaking van dit besluit af emitteert de Nationale Bank van België biljetten van een nieuw type met wettelijken koers.

De Nationale Bank en de banken zijn ertoe gehouden aan de bij dit besluit voorziene operatiën mede te werken onder de voorwaarden bepaald door den Minister van Financiën, die haar bezoldiging vaststelt. Deze valt ten laste van den Staat.

Art. 2. Van 9 October 1944 af is het verboden:

1° de in het eerste lid van artikel 1 bepaalde biljetten in te voeren of uit te voeren, behalve de bij dit besluit geoorloofde uitzonderingen;

2° bewuste biljetten, in België binnengebracht met overtreding van de in 1° hierboven uitgevaardigde bepalingen, te helen, te vervoeren, te koopen, te verkoopen, te ruilen.

SECTIE II. — Het onmiddellijk ruilen van biljetten

Art. 3. Elke persoon verblijvend in België op den datum van dit besluit, houder van een kaart van gezinshoofd, heeft recht op onmiddellijke ruiling van de biljetten der Nationale Bank van België tegen biljetten van het nieuw type ten beloope van een som van 2.000 frank per persoon deel uitmakend van zijn gezin.

Deze ruiling geschiedt van 9 tot en met 13 October 1944, tusschen 9 en 17 uur, ter Nationale Bank van België en voor rekening van deze in de banken alsmede in de postontvangerijen en hulpontvangerijen. Zij wordt geconstateerd door het afgeven van coupon nr 12 van de rantsoenkaarten « niet eetbare producten » van al de leden van het gezin.

SECTIE III. — Aangifte der biljetten.

Art. 4. Elke natuurlijke persoon, houder van biljetten van 100, 500, 1.000 en 10.000 frank der Nationale Bank van België, is ertoe gehouden al de biljetten aan te geven die op het oogenblik van zijn aangifte in zijn bezit zijn in België.

De biljetten geruild overeenkomstig artikel 3 zijn uitgesloten van deze aangifte.

De biljetten waarvan de houder eigenaar is maken het voorwerp uit van een enkele aangifte; er wordt bovendien een aangifte per eigenaar opgemaakt voor de biljetten welke de aangever voor andermans rekening onder zich houdt.

Ieder gezinshoofd mag echter in zijn aangifte de biljetten opnemen welke zijn met hem inwonende echtgenoot onder zich houdt. In zijn aangifte moet hij de biljetten begrijpen welke in het bezit zijn van de minderjarige niet mondigverklaarde kinderen die deel uitmaken van zijn huisgezin.

De aangevers vertoonen hun rantsoenkaart « niet eetbare producten ». Het afgeven van coupon nr 11 geldt als blijk dat de aangifte werd gedaan.

De houder van biljetten mag de door hem ondertekende aangifte door een derde laten afgeven; bedoelde

derde zal echter de identiteitskaart en de rantsoenkaart « niet eetbare produkten » van den houder vertoonen.

Art. 5. Ieder rechtspersoon wordt geacht de biljetten onder zich te houden welke zijn eigen kasvoorraad uitmaken of waarvan de bewaring hem werd toevertrouwd. Hij is ertoe gehouden ze aan te geven door tusschenkomst van zijn wettelijke of statutaire organen. Hij maakt een aangifte per eigenaar op voor de biljetten welke hij voor andermans rekening onder zich houdt. Voor de biljetten die zijn eigen kasvoorraad uitmaken mag hij, indien meer dan één bedrijfs- of administratiezetel in België bestaat, een afzonderlijke aangifte per zetel doen.

Art. 6. Den 9e Oktober 1944, doen de rekenplichtigen van den Staat, de provinciën, de gemeenten en de openbare inrichtingen aangifte van de biljetten waarvan ze 's avonds te voren houder waren voor rekening van hun bestuur, en den dag zelf, maken zij die aangifte per aangeteekend schrijven over aan den zetel van de Nationale Bank van België, te Brussel. De aangegeven biljetten zullen naderhand aan de Nationale Bank van België worden overgemaakt. Bij het ontvangen van de aangifte crediteert de Nationale Bank van België de gewone rekening van den rekenplichtige of van de inrichting bij den Postcheck- en Girodienst.

Vorenstaande alinea is insgelijks van toepassing op de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, op de Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen, op het Gemeentekrediet van België, op de Nationale Maatschappij van Goedkope Woningen, op de Nationale Maatschappij van den Kleinen Landeigendom, op de Nationale Maatschappij van Waterbedeeling en op de volgens de voorschriften van de wetten van 18 Augustus 1907 en van 1 Maart 1922 opgerichte vereenigingen.

Art. 7. De aangiften worden in ontvangst genomen van 9 tot en met 13 October 1944, tusschen 9 en 17 uur, ter Nationale Bank van België, in de banken alsmede in de postontvangerijen en in de hulpontvangerijen.

Dienen aanvaard de aangiften van de personen die, bij het sluitingsuur, in de tot de verrichtingen aangevende lokalen aanwezig zijn.

Art. 8. De aangifte geschiedt volgens een door den Minister van Financiën vastgestelde formule. Zij bevat:

1° naam, voornamen, woonplaats, geboorteplaats en datum, alsmede het nummer van de identiteitskaart van den aangever;

2° de aanduiding van het aantal biljetten van 100, 500, 1.000 en 10.000 frank in het bezit van den aangever;

3° het attest, hetzij dat de aangegeven biljetten eigendom van den aangever zijn, hetzij dat zij aan een door den aangever aangeduiden derde behooren;

4° den datum van de afgifte en de handteekening van den aangever.

Er wordt een receptis van de aangifte uitgereikt.

Art. 9. Eenieder, gevestigd of verblijvend buiten het rijk, eigenaar van biljetten van de Nationale Bank van België, welke zich op den datum van het in werking treden van dit besluit in België bevinden en niet in handen zijn van een derde, moet daarvan de aangifte doen binnen de termijnen en volgens de door den Minister van Financiën bepaalde modaliteiten. Die aangifte behelst de bij artikel 8 van dit besluit voorziene aanduidingen; zij vermeldt bovendien de plaats waar de biljetten neergelegd zijn. De Minister van Financiën stelt de termijnen en de modaliteiten vast van het deponeren der aangegeven biljetten; het gedeponeerde moet juist overeenstemmen met de aangifte.

Art. 10. Eenieder, gevestigd of verblijvend in België, eigenaar van biljetten van de Nationale Bank van België welke zich op den datum van het in werking treden van dit besluit buiten het grondgebied van het rijk bevinden, is er toe gehouden daarvan de aangifte te doen, onderscheiden van die der biljetten welke zich in België bevinden. Hij maakt een afzonderlijke aangifte op, overeenkomstig de voorschriften van artikel 8, voor elk der landen waarin zich de biljetten bevinden.

Die aangifte geschiedt uitsluitend bij de Nationale Bank van België en in de banken, binnen de onder artikel 7 bepaalde termijnen.

De aangegeven biljetten dienen door den aangever gedeponeerd binnen de termijnen en volgens de door den Minister van Financiën vastgestelde modaliteiten; het gedeponeerde moet juist overeenstemmen met de aangifte.

Art. 11. Eenieder, gevestigd buiten het grondgebied van het rijk, moet aangifte doen, hij weze daarvan eigenaar of niet, van de biljetten der Nationale Bank van België waarvan hij, op den datum van het in werking treden van dit besluit, houder is buiten België en ze gelijktijdig deponeren bij de Consuls van België of bij de door den Minister van Financiën aangestelde personen; laatstgemelde bepaalt voor elk land het tijdperk gedurende hetwelk die verrichting dient gedaan.

De aangifte bevat de bij artikel 8 voorziene aanduidingen.

Art. 12. Elke in het land terugkeerende Belg is ertoe gehouden onmiddellijk na zijn terugkeer in het grondgebied, de biljetten der Nationale Bank van België aan te geven waarvan hij houder en eigenaar is op het oogenblik van zijn terugkeer, en ze gelijktijdig te deponeren.

Bedoelde aangifte geschiedt uitsluitend in de postontvangerijen en hulpontvangerijen op de bij artikel 8 voorziene formulieren, overeenkomstig de voorschriften van artikel 4.

Vóór die aangifte, zal de ruiling van biljetten der Nationale Bank van België tegen biljetten van het nieuw type hun worden toegestaan ten beloope eener som van ten hoogste twee duizend frank.

Bij het ruilen en de aangifte bedoeld bij dit artikel moet de terugkeerende persoon een attest voorleggen uitgereikt door de gemeente op de registers waarvan hij ingeschreven is en waarbij op het zien der bescheiden wordt verklaard dat hij in België is teruggekomen na een verblijf in het buitenland.

De Minister van Financiën zal den datum vaststellen waarop dit artikel ophoudt van toepassing te zijn.

SECTIE IV. — Neerlegging der biljetten

Art. 13. De overeenkomstig artikelen 4 en 5 aangegeven biljetten der Nationale Bank van België worden gedeponeerd in de Nationale Bank van België of, voor derzelver rekening, in de banken of in de postontvangerijen en hulpontvangerijen.

Het receptis van de aangifte dient vertoond. Een ontvangbewijs van het deposito wordt overhandigd.

De deposito's zullen verricht worden op de door den Minister van Financiën vast te stellen datums.

Die welke 10.000 frank te boven gaan moeten bij de Nationale Bank van België of bij een bank gedaan worden.

Die waarvan het bedrag 10.000 frank of minder beloopt moeten verricht worden op het kantoor waar de aangifte gedaan werd.

Art. 14. De na de hierboven voorziene datums verichte deposito's of die waarvan het bedrag niet met de aangifte overeenstemt kunnen slechts bij de Nationale Bank van België geschieden. Van de uitlatingen en verklaringen van den deponent wordt proces-verbaal opge maakt.

SECTIE V. — Van de deposito-rekeningen en van rekeningen-courant bij de kredietinstellingen.

Art. 15. Onder aftrek van een beschikbare som, door den Minister van Financiën vóór den 9ⁿ November 1944 definitief vast te stellen, wordt het bedrag van de gedeponeerde en niet overeenkomstig artikel 3 geruilde biljetten op het credit gebracht van een speciale rekening, welke van ambtswege op naam van den in de aangifte als eigenaar aangeduiden persoon wordt geopend door de inrichting die de deposito's ontvangt, indien deze de Nationale Bank van België of een bank is.

Bedoeld bedrag wordt op het credit gebracht van een speciale rekening welke van ambtswege op naam van den in de aangifte als eigenaar aangeduiden persoon wordt geopend door den Postchèque- en Girodienst, indien het deposito op een postkantoor geschiedt.

De speciale rekeningen worden bij de banken en bij den Postchèque- en Girodienst als gelden voor orde geboekt.

Art. 16. De deposito's van geldsommen in nationale munt op zicht of op termijnen van niet meer dan twee jaar inclusief de creditrekeningen-courant, bij:

1° door een bijzondere wet tot stand gekomen of beheerschte kredietinstellingen;

2° den Postchèque- en Girodienst;

3° de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas;

4° de gemeentelijke Spaarkassen;

5° de bij het koninklijk besluit nr 185 van 9 Juli 1935 bedoelde banken;

6° de bij art. 1, 2, van hetzelfde besluit bedoelde financiële ondernemingen;

7° de bij het koninklijk besluit nr 42 van 15 December 1934 bedoelde ondernemingen;

8° de Emissiebank te Brussel;

9° de Deposito- en Consignatiekas, voor zoover het om vrijwillige deposito's gaat.

zijn slechts binnen de navermelde perken beschikbaar:

a) Hetzij ten beloope van 10 pCt. van het op den vooravond van den dag waarop onderhavig besluit in werking treedt bestaande bedrag, zooals dat bedrag blijkt uit de tot op dat oogenblik gedane verrichtingen;

b) Hetzij ten beloope van het bedrag dat op den datum van 9 Mei 1940 bestond, zooals dit bedrag opge maakt kan worden uit de op den avond van dezen dag verrichte bewerkingen;

c) Hetzij, wanneer het gaat om natuurlijke of rechtspersonen ingeschreven in het handelsregister, ten beloope van 1.000 frank per personeelslid. In dat geval mogen de afnemingen alleen geschieden tot en met 1 November 1944, en in één inrichting alleen, om de betaling uit te voeren van wedden, loonen en pensioenen van dat personeel.

Aan de inrichting, die de betalingen doet, moet een echt verklaarde opgave in duplo worden overhandigd, houdende: de lijst van de leden van het personeel, het nummer van het handelsregister, de bevestiging dat geen enkele afhaling werd gedaan of zal gedaan worden bij toepassing van vorenstaande littera a) of b). Een exemplaar wordt aan den Minister van Financiën overhandigd.

Aan de bij littera's a), b) en c) bedoelde bedragen, wordt, zooals voor het deponeeren der biljetten, een bedrag toegevoegd dat vóór den 9ⁿ November 1944 door den Minister van Financiën, op eensluidend advies van den Minister van Economische Zaken, definitief zal worden vastgesteld.

Art. 17. De overeenkomstig artikel 15 op bijzondere rekening gebrachte vermogens en de krachtens artikel 16 onbeschikbaar gemaakte vermogens worden verdeeld in « tijdelijk onbeschikbare » vermogens, ten beloope van 40 pCt. van hun bedrag en in « geblokkeerde vermogens » ten beloope van 60 pCt.

De wijze volgens welke de tijdelijk onbeschikbare vermogens later zullen vrijgemaakt worden, zullen bepaald worden bij koninklijk besluit, mede-onderteekend door den Minister van Financiën op eensluidend advies van den Minister van Economische zaken.

De bestemming van de geblokkeerde vermogens zal later bij de wet worden geregeld.

De tijdelijk onbeschikbare vermogens en de geblokkeerde vermogens mogen, tot nadere bepaling, niet het voorwerp uitmaken van eenige afnemings, overschrijving overdracht of akte van beschikking. Elke bij overtreding van dit verbod gedane verrichting is nietig.

De deposito's in biljetten van het nieuw type worden op beschikbare rekening gebracht.

Art. 18. De bewijzen van schuldvorderingen wegens anonieme deposito's op een bij artikel 16 bedoelde inrichting, aan toonder en vorderbaar op zicht of op termijnen van niet meer dan twee jaar van het in werking treden van dit besluit af, maken het voorwerp uit van een deposito op naam bij de debiteurinrichting, binnen dertig dagen na datum van bekendmaking van deze besluit-wet.

Bij verschijning of dadelijk wanneer het bewijs van schuldvordering op zich luidt, wordt het bedrag van het kapitaal en van de verlopen interesten aan de bij artikel 17 bedoelde geblokkeerde vermogens toegevoegd of op een ten name van den deponent te openen geblokkeerde rekening gestort.

Binnen denzelfden termijn moeten de certificaten van de Onafhankelijkheidsleening bij de Nationale Bank van België geïncasseerd worden. Het bedrag ervan wordt door de Nationale Bank van België aan de bij artikel 17 bedoelde geblokkeerde vermogens toegevoegd of op een ten name van den eigenaar geblokkeerde rekening gestort.

De titels niet-gedeponeerd of niet-geïncasseerd overeenkomstig dit artikel worden geannuleerd. De tegenwaarde ervan en de verkregen interesten komen den Staat ten goede.

Art. 19. De bepalingen van artikelen 16 en 17 van dit besluit zijn niet van toepassing op de vermogens van de in art. 16 opgenoemde inrichtingen noch op de vermogens van den Staat, de provinciën, de gemeenten, de openbare inrichtingen en van de in de tweede alinea van artikel 6 opgenoemde inrichtingen.

SECTIE VI. — Straf- en diverse bepalingen

Art. 20. Elke inbreuk op de bepalingen van dit besluit wordt gestraft met een boete van 700 tot 700.000 frank en met gevangenzetting van drie maand tot vijf jaar of met een dezer straffen alleenlijk.

Bij veroordeeling van een aangestelde als dader, mededader of medeplichtige, zal zijn lastgever burgerlijk aansprakelijk zijn voor de boeten en gerechtskosten als

mede voor het nadeel dat de overtreding aan de Schatkist heeft kunnen berokkenen.

De wet van 24 Juli 1921 op de opdecimes is niet van toepassing op de hierboven voorziene straffen.

Al de bepalingen van boek I van het Strafwetboek zullen worden toegepast.

Art. 21. Onverminderd de bepalingen van sectie I, is dit besluit niet van toepassing op de personen verblijvend in het grondgebied gesteld onder Duitsch administratief regime gedurende den oorlog.

In den termijn bij artikel 3, alinea 2, vastgesteld, zullen de biljetten van 100, 500, 1.000 en 10.000 frank der Nationale Bank in bezit van personen die in deze gebieden verblijven afgestempeld worden in de voorwaarden en op de wijze die vastgesteld zijn bij besluitwet van 19 September 1944 betreffende de afstempeling van de in Duitsche munt luidende biljetten.

Art. 22. De Nationale Bank van België is, tot nadere beslissing van den Minister van Financiën, ontslagen van de bekendmaking der bij artikel 42 van haar statuut bedoelde staten.

Art 23. Met uitzondering van die welke het voorwerp zijn van een speciale overeenkomst, worden verlengd voor den termijn van een jaar, de in Belgische munt luidende Schatkistcertificaten vervallend tusschen 9 October 1944 en 8 October 1945.

Art 24. Onderhavige besluit-wet treedt in werking den 9° October 1944.

Nochtans, wat betreft de localiteiten die door den vijand zouden bezet zijn, treedt onderhavige besluitwet in werking van af den dag na haar vrijmaking en de vastgestelde termijnen loopen vanaf dezen datum.

Ministerieel besluit van 6 October

tot vaststelling van de discontovoeten der verlengde schatkistcertificaten. (Staatsblad, 7 Oct. 1944, bl. 390.)

Gelet op artikel 23 der besluit-wet van 6 October 1944 betreffende de biljetten van de Nationale Bank van België alsmede de gelddeposito's in landsmunt, Besluit:

Eenig artikel. De schatkistcertificaten verlengd gedurende het tijdperk van 9 October 1944 tot 8 Januari 1945 worden door de Schatkist verlengd tegen de thans vigerende voeten.

Besluitwet van 6 October 1944

betreffende de Belgische en vreemde effecten. (Staatsblad, 7 October 1944, bl. 394.)

VERSLAG AAN DEN REGENT

De reeds ter gezondmaking van de valuta uitgevaardigde beschermende maatregelen zouden niet volledig zijn zoo zij niet gepaard gingen met de snelle invoering van een telling der Belgische en vreemde effecten.

Dit is ook het eenige middel om de roerende waarden die in het bezit van den vijand zijn of weer voor zijn rekening onder zich gehouden worden, op te sporen en in beslag te nemen.

Zooniet ware het hem al te gemakkelijk aan de wetgeving op de sequesters te ontkomen en de economische voordeelen, die hij zich dank zij de bezetting wist te verschaffen, in stand te houden.

Te dien opzichte komt deze maatregel in aansluiting met de waarschuwing die België, evenals de andere vereenigde naties heeft gegeven, bij zijn verklaring van 5 Januari 1943, waardoor de verkrijgers van goederen of waarden, waarvan de economie van de geallieerde landen door den vijand mocht beroofd geweest zijn, op hun hoede werden gesteld.

Ten andere is hij volstrekt noodzakelijk, wil men de belastingdraagkracht van elkeen kennen en de hand houden aan de juiste heffing, niet alleen van de buitengewone belastingen welke een vereischte voor 's lands herstel zullen kunnen worden, maar ook van de normale belastingen op de inkomsten en de successies.

Ziedaar wellicht een grootscheepsche onderneming, die van dien aard is dat zij momenteel de eigenaars van effecten alsmede de bank- en beurswereld kan hinderen. Het is dan ook van belang haar tot uitvoering te brengen onder zulke voorwaarden dat de bezwaren ervan tot een minimum beperkt blijven.

Verschillende formules werden voorgesteld. Een algemeene bewaargeving bij de banken van de effecten aan toonder werd vooropgesteld. Dergelijke verrichting, waarmede 200 miljoen stukken zouden gemoeid zijn, ware te gelijk hinderlijk, kostbaar en zeer lastig.

Het op naam stellen van effecten aan toonder zou langdurige termijnen vengen en dezelfde bezwaren als de algemeene bewaargeving opleveren. Buitendien zou het een diepgaande wijziging van het juridisch regime van de effecten vereischen, welke niet zou overeen te brengen zijn met het essentieel bewarend karakter van de door de Regeering getroffen of in het vooruitzicht gestelde maatregelen.

Men heeft zich afgevraagd of een tot de tijdens de bezetting geïdentificeerde effecten beperkte telling, bij toepassing van het besluit van 20 Augustus 1940, niet zou volstaan. Er dient opgemerkt dat de identificatie-fiche zonder eenige moeilijkheid kan weggenomen worden, zoodat het onderzoek alleen van het effect het niet mogelijk maakt zich te vergewissen of het al dan niet geïdentificeerd werd. Anderzijds is een zeer aanzienlijk aantal niet-geïdentificeerde effecten onder den oorlog in andere handen overgegaan. Er heerschte een zeer drukke zwarte markt, vooral sedert de gedachte aan een telling van de geïdentificeerde effecten werd naar voren gebracht. Ten slotte zijn de aan dergelijke telling verbonden materiele moeilijkheden van zulken aard dat er in allen ernst niet aan te denken valt.

Volgens het stelsel dat door het aan de goedkeuring van den Raad voorgelegd ontwerp van besluit is voorzien, worden de effecten aan toonder aangegeven door tusschenkomst van de banken, door hen die ze onder zich houden.

Deze laatste moeten er zich slechts van ontdoen in geval van verkoop of andere daad van beschikking.

Zij bewaren de effecten tot op het tijdstip waarop terugkeer naar vrijen omloop van de aangegeven effecten zal georganiseerd worden. De doeltreffendheid van de tellingsmaatregelen is verzekerd door een stel aangepaste waarborgen. Verder wordt het niet aangeven gestraft, wat de Belgische effecten betreft, met het van onwaarde maken van de aan de tellingsmaatregelen onttrokken effecten en het toewijzen van hun tegenwaarde aan den Staat.

Deze techniek, die men met den naam van sequester in handen van den houder zou kunnen bestempelen, blijkt te gelijk soepel, snelwerkend en doelmatig. In het eerste stadium is de aangifte van de effecten de eenige vereischte formaliteit.

Ten einde de invordering te verzekeren van de sommen welke de eigenaars van effecten aan den Staat verschuldigd zijn of zullen verschuldigd zijn voor het verstrijken van een termijn van zes maanden, verleent het ontwerp van besluit aan de Schatkist de noodige waarborgen om te beletten dat de debiteuren zich insolvent maken.

Het besluit regelt achtereenvolgens de telling van de Belgische effecten aan toonder (hoofdstuk I), de Belgische effecten op naam (hoofdstuk II), en de vreemde effecten (hoofdstuk III).

Het voorziet de gedwongen medewerking van de banken aan de verrichting. De Minister van Financiën bepaalt de voorwaarden van medewerking van de banken, inzonderheid de belooning van haar diensten.

* * *

I. — Belgische effecten aan toonder.

Telling : Worden bedoeld de effecten aan toonder, welke ook hun benaming zij, uitgegeven door de Belgische overheidslichamen, de Belgische vennootschappen of aandelen, de Kongoleesche vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid of de Belgische trustees (art. 2).

Op grond van overwegingen van practischen aard verdient het aanbeveling de categorieën van effecten vermeld in artikel 3 uit te sluiten.

Het spreekt vanzelf dat de schuldvorderingsbewijzen van anonieme deposito's en de certificaten van de Onafhankelijkheidsleening niet moeten aangegeven worden: het regime van die effecten is vastgesteld bij artikel 18 van het besluit betreffende de biljetten van de Nationale Bank van België en de deposito's en rekeningen-courant.

De aangifte der effecten berust op den houder welke ook zijn hoedanigheid weze (art. 4). Doch, indien de aangever niet de eigenaar is, dan is hij verplicht onmiddellijk een afschrift van zijn aangifte toe te sturen aan den eigenaar, wien steeds het recht openstaat een speciale aangifte van zijn effecten te doen. Dit recht ontslaat den houder niet van zijn aangifteplicht. De speciale aangifte vermeldt den naam en het adres van den houder (art. 12).

De houder mag de aangifte van de effecten welke hem of een derden persoon toebehooren, niet verdeelen: de aangifte moet globaal worden gedaan. Maar zoo hij effecten onder zich heeft, welke niet alle aan denzelfden persoon toebehooren, moet hij een afzonderlijke aangifte indienen voor de effecten die aan één en denzelfden eigenaar of tot een en dezelfde onverdeeldheid behooren (art. 6).

De aangifte wordt in drie exemplaren, door tusschenkomst van een bank, bij den Minister van Financiën ingediend.

Voor elke categorie van effecten, wordt het aantal aangegeven effecten door den Centralen Dienst voor de Statistiek vastgesteld. Een exemplaar van de aangifte gaat naar bewusten dienst.

Een ander exemplaar van die aangifte gaat naar het belastingdossier van den eigenaar der effecten.

Het derde exemplaar is voor de bank bestemd om het haar mogelijk te maken de hand te houden aan de naleving van de bij het besluit voorziene blokkeeringsmaatregelen.

Ten einde bedrieglijke verschillen tusschen de drie exemplaren te vermijden, worden deze alle aan den Minister van Financiën gezonden die er één naar de bank terugstuurt.

Waarborgen van de telling.

1° De effecten aan toonder mogen niet meer in bewaring genomen worden dan door de bank die de aangifte heeft ontvangen, en zulks slechts ten beloope van het aantal aangegeven effecten. Het deposito moet het voorwerp van een enkele rekening per eigenaar uitmaken (art. 13).

2° De effecten mogen niet het voorwerp van eenigerlei daad van beschikking noch van eenigerlei terugbetaling uitmaken; zij mogen ook niet in effecten op naam worden omgezet, zoo zij niet in een bank werden gedeponeed (art. 14). Voor de betaling van de rente- of dividendcoupons daarentegen, is geen voorafgaande deponering vereischt.

3° Het is de banken verboden effecten aan toonder die zij in bewaring hebben uit de hand te geven of ze op een andere rekening over te dragen (art. 15). Zijn evenwel toegelaten:

a) het overdragen ten name van denzelfden houder in een andere bank of ten name van een erfgenaam of legataris, of nog op naam van den schuldeischer-pandhouder of van een gemeenschappelijk goed.

In geval van overdracht moet de fiscus op de hoogte gesteld worden (art. 16);

b) het overdragen op naam van den verkrijger in geval van verkoop ter beurze mits deponeren van de opbrengst van den verkoop op rekening van den verkooper bij de bank waarin de effecten waren gedeponeed (art. 17);

c) het beschikken over de ter beurze aangeschafte effecten onder de sub litt. b aangeduide voorwaarden, onder het eenig voorbehoud dat die effecten in een bank gedeponeed blijven (ibidem);

d) het afgeven van de effecten aan het uitgifte-lichaam ingeval van terugbetaling, mits deponeren van de betaalde som op rekening van den eigenaar bij de bank waarin de effecten gedeponeed waren (ibidem).

4° De aan de aangifte onttrokken effecten worden van onwaarde gemaakt en hun tegenwaarde wordt aan den Staat toegewezen (art. 22).

Een koninklijk besluit zal de noodige maatregelen uitvaardigen om den vrijen omloop van de aangegeven effecten te herstellen en de toewijzing aan de Schatkist van de tegenwaarde van de niet-aangegeven effecten te regelen.

Waarborgen van de Schatkist.

1. Verbod van elke andere verrichting dan verkoop ter Beurze, prolongatie, inpandgeving, enfbloedverdeeling, terugbetaling of omzetting in effecten op naam (art. 14).

2. Blokkeering van de helft van de opbrengst van de vervreemding of de terugbetaling der effecten: het geblokkeerd bedrag mag dienen tot aankoop van Belgische effecten aan toonder. Deze laatste effecten blijven op hun beurt geblokkeerd behoudens verkoop en wederbelegging in geblokkeerde rekening.

De opbrengst van vervreemdingen of terugbetalingen van effecten is evenwel vrij:

a) ten beloope van een som van 50.000 frank voor de gezamenlijke verrichtingen betreffende dezelfde rekening;

b) wanneer onder de bij den Minister van Financiën te bepalen voorwaarden is verantwoord dat de effecten hun tegenwoordigen eigenaar toebehooren sedert een vroegere datum dan 10 Mei 1940 (art. 19).

3. Voorrecht van de Schatkist op de gedeponeede effecten en op de geblokkeerde opbrengsten en effecten van wederbelegging (art. 20).

De Minister van Financiën kan de blokkeeringsmaatregelen en het voorrecht opheffen (2° en 3°) indien de rechten van de Schatkist niet in gevaar blijken te zijn (art. 21).

Bijzonder stelsel voor de in het buitenland aangegeven effecten.

De aangifte van de effecten, in het buitenland onder zich gehouden door personen die in het buitenland hun gewone verblijfplaats of bedrijfszetel of administratieve zetel hebben, dient afgeleverd in een door het Ministerie van Financiën daartoe erkende bank (art. 5).

De in het buitenland gedane aangifte gaat begeleid van een lijst van de nummers der effecten en gepaard met dadelijk deponeren hiervan (art. 10).

De voor de in België aangegeven effecten (overdracht op een andere rekening, enz.) voorziene mildering op de blokkeering zijn slechts van toepassing wanneer, onder de door den Minister van Financiën vast te stellen voorwaarden, is verantwoord dat de effecten, onafgebroken sedert 10 Mei 1940, eigendom van Belgische, geallieerde of neutrale onderhoorigen (art. 18) zijn.

Dit bijzonder stelsel heeft tweeërlei oogmerken: 1° beletten dat de zich in België bevindende effecten in het buitenland door stroomannen zouden aangegeven worden; 2° een wettelijk vermoeden van vermoeden vijandelijken eigendom bewijzen.

II. — Effecten op naam.

Telling: 1. Een algemeene aangifte wordt gevorderd van de naamloze vennootschappen en van de commanditaire vennootschappen op aandelen, van de Kongoleesche vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid en van het Gemeentekrediet van België (art. 23).

Voor de Openbare Schuld is de telling overbodig, aangezien de inschrijvingen en de overdrachten regelmatig ter kennis van het Bestuur der Registratie worden gebracht.

Deze aangifte geschiedt in twee exemplaren, waarvan er een als receptis aan den aangever wordt teruggegeven.

Zij vermeldt inzonderheid den datum van inschrijving wanneer deze er eene is na 10 Mei 1940.

2. Vorenbedoelde maatschappijen moeten eveneens het totaal aantal in haar registers ingeschreven effecten op naam aangeven (art. 25).

Blokkeering: 1. In geval van omzetting in effecten aan toonder, moeten deze bij een bank gedeponeed worden en zijn zij aan de hierboven aangeduide blokkeeringsmaatregelen onderworpen (art. 28).

2. Ten bate van de Schatkist is een voorrecht gevestigd op de sedert 10 Mei 1940 verkregen effecten op naam (art. 27).

3. Dezelfde effecten mogen, gedurende een termijn van zes maand, niet het voorwerp uitmaken van eenigerlei daad van beschikking onder levenden, zonder toelating van den Minister van Financiën of diens gemachtigde (art. 28).

III. — Vreemde effecten.

De natuurlijke of rechtspersonen, die in België wonen of verblijven of er hun bedrijfszetel of administratieve zetel hebben moeten, onder dezelfde voorwaarden als voor de Belgische effecten aan toonder, aangeven:

a) De vreemde effecten welke zij in om 't even welke hoedanigheid onder zich hebben op het tijdstip van in werking treden van het besluit;

b) De vreemde effecten waarvan zij op hetzelfde tijdstip eigenaar zijn en welke een derde persoon in het buitenland onder zich heeft.

De vreemde natuurlijke of rechtspersonen die in België één of meer bedrijfszetels bezitten, hebben dezelfde verplichting voor de door deze zetels onder zich gehouden effecten.

De personen die zich na in werking treden van het besluit in België vestigen of vreemde effecten invoeren zijn eveneens tot aangifte verplicht.

De bepalingen voorzien voor de Belgische effecten aan toonder zijn *mutatis mutandis* van toepassing op de vreemde effecten.

Gelet op de wet van 7 September 1939 waarbij aan den Koning buitengewone machten worden verleend; Gelet op de noodzakelijkheid en de dringendheid; Op de voordracht van Onze in Raad vergaderde Ministers; Wij hebben besloten en besluiten :

Artikel 1. De Belgische effecten en vreemde effecten zijn onderworpen aan de bij dit besluit voorgeschreven telling- en veiligheidsmaatregelen.

De Nationale Bank van België, de « Banque du Congo belge » en de banken vermeld op de ter uitvoering van artikel 2 van het koninklijk besluit van 9 Juli 1935 door de Bankcommissie gepubliceerde lijst, moeten aan de voorziene verrichtingen medewerking verlenen, onder de door den Minister van Financiën gestelde voorwaarden.

Het Gemeentekrediet van België wordt gelijkgesteld met de banken voor de toepassing van dit besluit.

HOOFDSTUK I. — *Belgische effecten aan toonder.*

Art. 2. Worden, voor de toepassing van dit besluit, als Belgische effecten aan toonder beschouwd:

1° de actiën en aandelen aan toonder, hoe zij ook heeten, met inbegrip van de stukken van actiën en aandelen van de Belgische vennootschappen op aandelen en de Kongoleesche vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid;

2° de in Belgische munt luidende obligatiën aan toonder, hoe zij ook heeten, de kasbons, schuldbekentenissen of certificaten en alle andere effecten aan toonder welke leeningen vertegenwoordigen van de Belgische en Kongoleesche vennootschappen;

3° de door Belgische vennootschappen (trustees) uitgegeven effecten aan toonder, ter vertegenwoordiging van door andere Belgische of vreemde personen uitgegeven actiën of obligatiën;

4° de in Belgische munt luidende obligatiën, hoe zij ook heeten, van de directe of indirecte Belgische rijks-schuld, van de openbare schuld van Congo en van de provinciën, gemeenten, gemeentevereenigingen en openbare Belgische inrichtingen.

Art. 3. Vallen evenwel niet onder toepassing van dit besluit:

1° de obligatiën aan toonder waarvan de nominale waarde niet meer dan 100 frank bedraagt;

2° de obligatiën aan toonder waarvan de rentedienst geschorst is sedert een vroegeren datum dan 1 Januari 1930;

3° de actiën of aandelen aan toonder van de vóór 1 Januari 1930 opgerichte vennootschappen, waarvan sedert dien datum geen dividenden meer werden toegevoerd en waarvan de koopwaarde op 31 Augustus 1944 geen 100 frank te boven gaat;

4° de actiën en aandelen aan toonder van vennootschappen in vereffening waarvan de koopwaarde op 31 Augustus 1944 geen 100 frank te boven gaat.

Art. 4. Elke natuurlijke of rechtspersoon die, op het tijdstip van in werking treden van dit besluit, Belgische effecten aan toonder bezit, hetzij als eigenaar of vruchtgebruiker, hetzij als bewaarnemer, sequester, mandataris of schuldeischer-pandnemer, hetzij in elke andere hoedanigheid, moet zulks aan den Minister van Financiën aangeven tusschen 16 en 31 October 1944.

De aangifte der in de tweede alinea van artikel 1 bedoelde banken moet uiterlijk op 30 November 1944 gedaan worden.

Werden de effecten in een gesloten koffer, verzegelden omslag of colli in bewaring gegeven, dan berust de aangifteplicht op den deponent.

De effecten aan toonder welke op het tijdstip van in werking treding van dit besluit aan de inschrijvers nog niet zijn afgeleverd, worden aangegeven door den houder van het receptis van inschrijving.

Art. 5. De aangifte dient afgeleverd bij een der Belgische zetels, filialen of agentschappen van een der *sub* tweede alinea van artikel 1 bedoelde banken.

De aangifte van de effecten in het buitenland onder zich gehouden door personen die in het buitenland hun gewone verblijfplaats of bedrijfszetel of administratieve zetel hebben, moet worden afgegeven bij een daartoe door den Minister van Financiën of zijn afgevaardigde erkende bank; de Minister zal eveneens de termijnen van aangifte vaststellen.

Art. 6. De aangifte moet over het geheel gaan en mag niet gescheiden worden. Wanneer al de door den aangever onder zich gehouden Belgische effecten aan toonder niet aan denzelfden eigenaar toebehooren, moet een aparte aangifte worden gedaan voor de titels die aan een en denzelfden eigenaar toebehooren of onder een en denzelfden onverdeelden boedel hooren.

De effecten die aan den man en de vrouw toebehooren mogen, welk ook het huwelijkstelsel van de echtgenooten zij, in één enkele aangifte worden begrepen.

Bij overlijden van den man of van de vrouw, mogen de aan den overlevenden echtgenoot toebehoorende effecten worden begrepen in de aangifte van de onder de successie hoorende titels.

Art. 7. De aangifte wordt in drie exemplaren gedaan volgens een door den Minister van Financiën bepaalde formule; zij moet bevatten:

1° de naam, voornamen, beroep, woonplaats, geboorteplaats en datum van den aangever en, in voorkomend geval, van den man der aangeefster. Wanneer zij van een rechtspersoon uitgaat, vermeldt zij den naam en den bedrijfs- of administratiezetel;

2° de uitdrukkelijke verklaring dat de aangever eigenaar van de effecten is of dat deze aan een derde toebehooren;

3° het aantal, den aard, eventueel de nominale waarde van de aangegeven titels, en de benaming van de maatschappij of het lichaam die ze heeft uitgegeven; deze benaming mag, eventueel, worden vervangen door die welke op de notering van een effectenbeurs van het koninkrijk voorkomt. Betreft zij obligatiën, welke ook de emittent zij, of preferent-aandelen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, dan vermeldt de aangifte, buitendien, den rentevoet en den datum, de klasse of de reeks van de uitgifte.

Den aangever wordt een door hem opgemaakt geda-teerd receptis uitgereikt, met vermelding van zetel, filiale of agentschap waar de aangifte werd afgeleverd en ver-klarend dat zij in triplo werd opgemaakt en onder-teekend.

Art. 8. Is de persoon die de aangifte doet geen eigenaar, dan vermeldt de aangifte naam, voornamen en woonplaats van den eigenaar en, in voorkomend geval, van den echtgenoot; is de eigenaar een rechtspersoon, dan dienen naam en bedrijfszetel of administratieve zetel opgegeven.

In geval van onverdeeldheid of vruchtgebruik, moet de aangifte dezelfde inlichtingen begrijpen voor de ge-meenschappelijke mede-eigenaars, vruchtgebruikers en bloote eigenaars, met aanduiding van hun onderscheiden-lijke aandelen of rechten. Deze inlichtingen kunnen in een afzonderlijke aangifte worden vervat welke uiterlijk de 30^e November 1944 dient ingezonden.

Komt de onverdeeldheid of het vruchtgebruik evenwel uit een nalatenschap voort, dan moet de aangifte slechts naam en voornamen en de laatste woonplaats van den overledene vermelden, zoomede plaats en datum van zijn overlijden.

De aangever (aangeefster) die den eigenaar der effec-ten niet kent, geeft naam, voornamen en woonplaats op van den persoon die ze hem heeft afgegeven en, in voor-komend geval, van den echtgenoot; geldt het een rechts-persoon, den naam en den bedrijfszetel of den admini-stratieven zetel.

Art. 9. De aangifte wordt als ongedaan beschouwd indien zij onvoldoende is om den aangever en den eigenaar of den persoon die de effecten aan den houder heeft afgegeven, te identificeeren.

Zij wordt insgelijks als ongedaan beschouwd betref-fende de effecten waarvan het soort door de aanwijzingen van den aangever niet kan worden geïdentificeerd.

Art. 10. De in het buitenland afgeleverde aangifte moet vergezeld gaan van een lijst met aanduiding van de nummers der aangegeven effecten en, eventueel, van de reeks. De aangegeven effecten moeten rechtstreeks in bewaring worden gegeven bij den zetel, de filiale of het bankagentschap waar de aangifte wordt ontvangen.

De aangifte wordt als ongedaan beschouwd indien zij aan de voorschriften van dit artikel niet voldoet.

Den aangever wordt een gedagteekend receptis uitge-reikt, houdende aanduiding van den zetel, de filiale of het agentschap waarbij de aangifte werd afgegeven en verklaring dat zij in drie exemplaren werd gedaan en ondertekend en dat zij samen met het deponeren van de effecten geschiedde.

Art. 11. De drie exemplaren van de aangifte moeten door de banken worden overgemaakt aan de administra-tieve diensten aangeduid door den Minister van Financiën die de noodige maatregelen treft om die overmaking te verzekeren. In het buitenland worden de drie exempla-ren aan den consul van België overgemaakt. Een exem-plaar wordt aan de bank teruggezonden om haar, inzonderheid, in staat te stellen de bepalingen van artikel 13 na te komen.

Art. 12. In alle gevallen waarin de aangifte door een anderen persoon dan de eigenaar van de effecten wordt opgemaakt, is de steller ervan verplicht onmiddellijk een afschrift aan den eigenaar te laten geworden of, wanneer hij den eigenaar niet kent, aan de(n) persoon die hem de titels heeft afgegeven.

Den eigenaar van door een derde onder zich gehouden effecten is het toegelaten een bijzondere aangifte van die titels te doen, uiterlijk den 10^e November 1944. Dit recht ontslaat den houder niet van zijn aangifteplicht.

Deze aangifte vermeldt, behoudens de bij artikel 7 voorgeschreven aanduidingen, den naam van den houder alsmede zijn adres of zijn bedrijfs- of administratieven zetel. Zij mag evenwel bestaan uit een eenvoudige wij-ziging tot verbetering of aanvulling van de aangifte van den houder.

Art. 13. Met ingang van de inwerkingtreding van dit besluit, mogen de Belgische effecten aan toonder slechts in bewaring genomen worden door de bankzetel, -filiale of -agentschap waar de aangifte werd ontvangen en dan slechts ten beloope van het aantal overeenkomstig dit besluit aangegeven effecten.

Van de bewaargeving mag slechts een enkele rekening worden geopend op naam van den in de aangifte ver-melden eigenaar of van den persoon die de effecten aan den aangever heeft afgegeven, wanneer deze heeft ver-klaard den eigenaar niet te kennen.

Art. 14. Tot nadere beschikking kunnen de Belgische effecten aan toonder en de daaraan verbonden niet vor-derbare coupons niet het voorwerp uitmaken van een akte van verkoop, ruiling, prolongatie, inpandgeving, schenking of verdeling, en meer algemeen, van een akte van beschikking, zoo zij niet werden gedeponerd in eene der *sub* tweede alinea van artikel 1 bedoelde banken of in een andere door den Minister van Financiën erkende bank.

Vorenstaande bepaling is van toepassing op de terug-betaling van de effecten en op hun omzetting in effecten op naam.

Is verboden tot het verstrijken van een termijn van zes maand, met ingang van het van kracht worden van dit besluit, elke andere verrichting dan verkoop ter beurze, prolongatie, inpandgeving, erfboedelverdeling, terugbetaling of -omzetting in effecten op naam.

Alle verrichting met inbreuk op dit artikel is nietig.

Art. 15. Met ingang van den datum van bekendmaking van dit besluit en behoudens hetgeen voorzien is bij arti-kelen 16 en 17, is het de Belgische of in het buitenland erkende banken verboden, tot nadere beschikking, Bel-gische effecten aan toonder welke haar in bewaring wer-den gegeven of mochten gegeven worden, uit handen te geven.

Onder hetzelfde voorbehoud is het haar tot het ver-strijken van een termijn van zes maand, met ingang van den datum van inwerkingtreding van dit besluit, ver-boden deze effecten op een andere, door dezelfde inrich-tiging geopende rekening over te dragen.

Art. 16. De in België aangegeven effecten kunnen, op verzoek van den persoon op wiens naam de rekening werd opgemaakt, in zijn naam op een andere Belgische of in het buitenland erkende bank worden overgedragen.

In geval van overlijden van dezen persoon kunnen zij op naam van een erfgenaam of legataris in de bewaar-nemende of in een andere Belgische of in het buitenland erkende bank worden overgedragen.

In geval van inpandgeving, kunnen de effecten op naam van een aangewezen pandhebbend schuldeischer of derde worden overgedragen.

De bank die een bij dit artikel toegelaten overdracht heeft verricht is ertoe gehouden de verrichting binnen vier en twintig uur ter kennis te brengen van den jaartoe door den Minister van Financiën aan te duiden amb-tenaar.

Art. 17. De in België aangegeven effecten mogen in geval van ter beurze verrichten verkoop, op naam van den verkrijger worden overgedragen bij de bewaarnemende bank of bij een andere Belgische of in het buitenland erkende bank, mits gelijktijdige bewaargeving van de opbrengst van den verkoop op rekening van den verkooper, bij de bank waarbij de titels waren gedeponeerd. De verkrijger heeft vrije beschikking over die titels onder voorwaarde dat zij bij een Belgische of in het buitenland erkende bank in bewaring blijven.

Eveneens mogen de effecten, in geval van terugbetaling, aan het emitteerend lichaam worden afgegeven, onder voorwaarde dat de betaalde som in bewaring wordt gegeven, op rekening van den eigenaar van de effecten, bij de bank waar de effecten waren gedeponeerd.

Art. 18. Artikelen 16 en 17 zijn van toepassing op de in het buitenland aangegeven effecten, wanneer, onder de bij den Minister van Financiën te bepalen voorwaarden, wordt verantwoord dat die effecten sedert 10 Mei 1940 onafgebroken eigendom van Belgische, geallieerde of neutrale onderhoorigen zijn.

Art. 19. De opbrengst van de vervreemding of van de terugbetaling der Belgische effecten aan toonder staat vrij ter beschikking van de rechthebbenden, ten beloope van de helft en in alle geval ten beloope van een som van 50.000 frank voor de gezamenlijke verrichtingen betreffende dezelfde rekening. Het resteerende wordt op geblokkeerde rekening ingeschreven, maar het kan worden aangewend tot het aankopen van Belgische effecten aan toonder, welke op hun beurt geblokkeerd blijven, behoudens verkoop en wederbelegging in geblokkeerde rekening.

Doch de opbrengst van de vervreemding of van de terugbetaling staat geheel ter vrije beschikking van de rechthebbenden, wanneer, onder door den Minister van Financiën te bepalen voorwaarden, wordt verantwoord dat de vervreemde of terugbetaalde effecten sedert een vroegeren datum dan 10 Mei 1940 aan hun tegenwoordige eigenaar toebehooren.

Art. 20. De Belgische effecten aan toonder, met uitzondering van die welke het voorwerp eener overdracht hebben uitgemaakt overeenkomstig artikel 17, zoomede de ter uitvoering van artikel 19 geblokkeerde effecten of vermogens, worden bij voorrecht toegewezen tot zekerheidstelling voor de sommen welke de eigenaars van deze effecten en vermogens aan de Schatkist verschuldigd zijn of zullen zijn vóór het verstrijken van een termijn van zes maand met ingang van het in werking treden van dit besluit.

Dit voorrecht heeft voorrang op alle andere, met uitzondering van het voorrecht van den verkooper en dat van den pandhebbenden schuldeischer. Deze moet nochtans bewijzen dat de akte van inpandgeving vóór de bekendmaking van dit besluit werd opgemaakt.

Art. 21. De bij artikelen 19 en 20 ingevoerde blokkeerings- en voorrechtmaatregelen kunnen door den Minister van Financiën worden opgeheven in de gevallen waarin de rechten der Schatkist niet bedreigd schijnen. In alle geval houden zij op bij het verstrijken van een termijn van zes maand met ingang van het in werking treden van dit besluit, zoo de administratie ondertusschen geen verzet heeft aangeteekend bij de bank die de aangifte heeft ontvangen of bij die waar de effecten overeenkomstig artikel 16 werden overgedragen.

Art. 22. De bij de aangifte verzwegen Belgische effecten aan toonder worden van onwaarde gemaakt en hun tegenwaarde wordt aan den Staat toegewezen. Een koninklijk besluit zal de voorwaarden van die toewijzing regelen en de noodige maatregelen voorschrijven om den vrijen omloop van de andere effecten te herstellen.

HOOFDSTUK II. — *Belgische effecten op naam.*

Art. 23. De naamloze vennootschappen en de commanditaire vennootschappen op aandeelen zijn er toe gehouden, uiterlijk op 31 October 1944, bij den door den Minister van Financiën aan te wijzen ambtenaar aangifte te doen van de eigenaars en vruchtgebruikers van de aandeelen en obligatiën op naam welke op datum van dit besluit voorkomen in de, overeenkomstig artikelen 42 en 89 van de samengeschatte wetten betreffende de handelsvennootschappen, door haar gehouden registers.

Dezelfde verplichting berust:

1° op het Gemeentekrediet van België voor de door die maatschappij uitgegeven obligatiën op naam;

2° op de Kongoleesche vennootschappen op aandeelen met beperkte aansprakelijkheid, voor haar actiën en obligatiën op naam.

Art. 24. Voor de aan een en denzelfden eigenaar toebehoorende of onder een en denzelfden onverdeelde boedel behoorende effecten wordt een aparte aangifte gedaan.

De aangifte wordt in twee exemplaren opgemaakt, waarvan er één aan den aangever wordt teruggegeven om hem tot receptis te dienen. Zij vermeldt:

1° de benaming en den bedrijfszetel van de maatschappij;

2° naam, voornamen en woonplaats van den persoon die eigenaar is en, in voorkomend geval, van den echtgenoot; indien de eigenaar een rechtspersoon is, den naam en den bedrijfs- of administratieven zetel.

In geval van onverdeelde of vruchtgebruik, bevat de aangifte dezelfde inlichtingen betreffende de gemeenschappelijke medeëigenaars, vruchtgebruikers of bloote eigenaars, met aanduiding van hun onderscheiden aandeelen of rechten;

3° den aard en het aantal der effecten, de nominale waarde; wanneer het om obligatiën gaat, den rentevoet en den datum, de klasse en de reeks van de uitgifte;

4° den datum van inschrijving, wanneer deze van na 9 Mei 1940 dagteekent.

Art. 25. De in artikel 23 bedoelde maatschappijen geven uiterlijk den 31° October 1944, aan den daartoe door den Minister van Financiën aangeduiden ambtenaar, kennis van het totaal aantal van haar, op den datum van in werking treden van dit besluit, in haar registers ingeschreven effecten op naam van elke categorie.

Art. 26. In geval van omzetting van de in artikel 23 bedoelde effecten op naam in effecten aan toonder, moeten deze, ten verzoeken van de maatschappij, bij een van de onder de tweede alinea van artikel 1 bedoelde banken worden gedeponeerd; zij hooren onder het bij artikelen 15 en 21 ingevoerd regime.

Binnen de vijf dagen moet de vennootschap aan den door den Minister van Financiën daartoe aangewezen ambtenaar het aantal en den aard van de gedeponeerde effecten laten weten, zoomede de plaats van bewaargeving en den naam, de voornamen en het adres van den eigenaar.

De bepalingen van dit artikel zijn insgelijks van toepassing op de effecten van de Belgische rijksschuld en van de Kongoleesche openbare schuld.

Art. 27. De bij artikel 23 bedoelde effecten op naam, welke na 9 Mei 1940 het voorwerp hebben uitgemaakt van een overdracht onder levenden, zoomede de inschrijvingen op naam van de Belgische rijksschuld of van de Kongoleesche openbare schuld welke het voorwerp van zulke overdracht zijn geweest, worden, tot verstrijken van een termijn van zes maand met ingang van het in werking treden van dit besluit, bij voorrecht aangewend tot zekerheidstelling van de sommen welke de eigenaar van deze effecten vóór het verstrijken van bewusten termijn aan den Staat verschuldigd is of zal zijn.

Dit voorrecht heeft voorrang op alle andere voorrechten met uitzondering van het voorrecht van den verkoper en het voorrecht van den pandhebbenden schuldeischer. Deze moet evenwel bewijzen dat de akte van inpandgeving vóór de bekendmaking van dit besluit werd opgemaakt.

Vorenstaande bepalingen zijn van toepassing op alle effecten op naam zonder onderscheid, voortvloeiend uit de conversie waarvan sprake in de tweede alinea van artikel 14.

Art. 28. Binnen denzelfden termijn van zes maand mogen de sub vorenstaand artikel bedoelde effecten niet het voorwerp uitmaken van een schenking onder levenden, zonder de toelating van den Minister van Financiën of van zijnen gemachtigde.

HOOFDSTUK III. — *Vreemde effecten.*

Art. 29. Worden voor de toepassing van dit besluit als vreemde effecten beschouwd:

1° de actiën, aandeelen aan toonder, effecten of certificaten van actiën, de aandeelen en obligatiën op naam en, meer algemeen, de door vreemde overheden, gemeenschappen ingevoerde openbare effecten;

2° de in vreemde munt luidende obligatiën, uitgegeven door Belgische of koloniale overheden, gemeenschappen en vennootschappen.

Art. 30. De in België wonende of verblijvende natuurlijke personen en de rechtspersonen die in België hun bedrijfszetel of hun administratieven zetel hebben, die, op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit, op om 't even welke plaats, vreemde effecten bezitten, als eigenaar of vruchtgebruiker, bewaarnemer, sequester, mandataris of schuldeischer-pandnemer, of in elke andere hoedanigheid, moeten deze opnemen in de bij artikel 4 van dit besluit voorgeschreven aangifte.

De vreemde natuurlijke of rechtspersonen die in België één of meer bedrijfszetels hebben, zijn gehouden tot dezelfde verplichting voor de door deze zetels onder zich gehouden effecten.

De sub 1° alinea bedoelde personen zijn er bovendien toe gehouden, na bewuste aangifte en afzonderlijk de in het buitenland zijnde vreemde effecten te vermelden welke hun toebehooren.

De personen die na in werking treden van dit besluit, hun woon-, verblijfplaats of bedrijfszetel in België vestigen of vreemde effecten in België invoeren moeten, binnen de vijftien dagen na hun vestiging in België of na den invoer der effecten, de door hen ingevoerde of hun toebehoorende vreemde effecten aangeven waarvan de aangifte in uitvoering van vorenstaande bepalingen niet werd gedaan.

Art. 31. Artikel 4, de 1° alinea van artikel 5, en de artikelen 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20 en 21 zijn van toepassing op de vreemde effecten.

HOOFDSTUK IV. — *Sancties.*

Art. 32. Wordt gestraft met gevangenzetting van drie maanden tot vijf jaar en met een geldboete van 700 tot 700.000 frank of met een van deze straffen alleen:

1° eenieder die een valsche aangifte heeft gedaan betreffende de identiteit van den eigenaar der effecten;

2° eenieder die in dienst eener bank het recipis van een bewaargeving van effecten zal hebben onderteekend in overtreding van artikel 13 of een teruggave zal hebben onderteekend in overtreding van artikel 13 of een teruggave zal hebben gedaan in overtreding van artikelen 15 en 19;

3° eenieder die, in de uitoefening van zijn beroep, zal hebben deelgenomen aan één der bij artikel 14 verboden verrichtingen;

4° eenieder die de bepalingen van dit besluit overtreedt.

Bij veroordeeling van een aangestelde als dader, mededader of medeplichtige, zal zijn lastgever burgerlijk aansprakelijk zijn voor de boeten en gerechtskosten, alsmede voor het nadeel dat de overtreding aan de Schatkist zal berokkend hebben.

De wet van 24 Juli 1921 op de opdecimes is niet van toepassing op de hierboven voorziene straffen.

Al de bepalingen van Boek I van het Strafwetboek zullen worden toegepast.

Niet aangegeven vreemde effecten kunnen verbeurd verklaard worden.

Fiscale bepalingen.

Art. 33. Zijn vrij van zegelrecht alle voor de uitvoering van dit besluit noodzakelijke akten en stukken.

Inwerkingtreding.

Art. 34. Deze besluitwet treedt in werking den dag van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

Besluit-wet van 6 October 1944

betreffende de aangifte van vermogens in goud en in buitenlandsche munt, van de buitenlands gelegen goederen en van de waarden op het buitenland. (Staatsblad, 7 October 1944, bl. 401.)

VERSLAG AAN DEN REGENT.

Het besluit houdt intrekking en komt in de plaats van de bepalingen van de besluitwet van 14 Mei 1940 betreffende hetzelfde onderwerp.

De hoofdbepalingen van het besluit van 14 Mei 1940 worden gehandhaafd en ten andere aangevuld om rekening te houden met de door den oorlog in het leven geroepen bijzondere omstandigheden.

Het komt er vooreerst op aan de economie te herstellen en de wisselpolitiek weder in te richten.

De vreemde munt waarover iedereen beschikt moet het Instituut voor den Wissel bekend zijn om zekerheid te hebben dat niemand vreemde munt ontvangt indien hij reeds het noodige voor zijn aankopen bezit. In beginsel moet iedereen eerst zijn eigen reserves opgebruiken alvorens op die van het land beroep te doen.

Anderzijds dient de vrijmaking van de thans in het buitenland vastzittende Belgische vermogens vergemakkelijkt. België zet den strijd aan de zijde der bondgenooten voort; deze zijn er om bezorgd de contróle welke zij thans op de

vreemde vermogens uitoefenen slechts te verlichten, voor zoover zij er zeker van zijn dat deze gelden niet rechtstreeks of onrechtstreeks ten bate van den vijand zullen worden gebruikt. Deze waarborg wordt hun verstrekt door het Instituut voor den Wissel, dat met het oog hierop de Belgische vermogens in het buitenland moet tellen met het doel zelf de vrijmaking ervan mogelijk te maken.

Deze vrijmaking, door tusschenkomst van het Instituut voor den Wissel, zal dus geschieden met inachtneming, eenerzijds, van de geallieerde belangen in den oorlog en, anderzijds, van de economische behoeften, en bijzonder van de behoeften die aan 's lands wederopbouw verbonden zijn.

Om de taak van het Instituut te vereenvoudigen, wordt voorgesteld de aangifte van kleine vermogens niet te eischen. Daarenboven kan de Minister van Financiën voorloopig of definitief van telling vrij stellen, de categorieën van goederen en waarden welke hij volgens de tijdsomstandigheden zal bepalen.

De verplichting tot aangifte bestaat, ongeacht of de goederen en waarden zich in het buitenland bevinden of in vreemde munt luiden. Deze bepaling is noodig om de wisselposities vast te stellen en doelmatige uitoefening van de controle mogelijk te maken.

Gelet op de wet van 7 September 1939, waarbij aan den Koning buitengewone machten worden verleend; Gelet op de noodzakelijkheid en de dringendheid; Herzien de besluitwet van 14 Mei 1940, betreffende de aangifte der activa in goud en in buitenlandsche munt, zoomede van de schuldvorderingen op het buitenland; Op de voordracht van Onze in Raad vergaderde Ministers; Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel 1. Behoudens in het geval voorzien in alinea 3 van dit artikel, moeten de in België woonachtige of verblijvende natuurlijke personen, zoomede de rechtspersonen die er hun bedrijfszetel hebben, bij het Instituut voor den wissel, uiterlijk binnen twee maand van de bekendmaking van dit besluit, de sub artikelen 2 en 3 vermelde goederen en waarden aangeven die hun op den datum van bekendmaking in het begin van den dag toebehooren.

Behoudens in het sub alinea 3 voorziene geval, moeten alle andere rechtspersonen dan die welke in vorenstaande alinea zijn bedoeld, binnen den daarin voorzienen termijn, zoo zij in België een bedrijfszetel bezitten, de in artikelen 2 en 3 vermelde goederen en waarden aangeven welke door bewusten zetel worden beheerd op den datum van de bekendmaking van het besluit, in het begin van den dag.

Wanneer de sub artikelen 2 en 3 vermelde waarden en goederen evenwel door de in de twee vorenstaande alinea's bedoelde personen aan een derde werden toevertrouwd onder vorm van deposito's op rekeningen courant of van deposito's zonder dekking of van pand, moet de aangifte door dezen derde voor den deponent worden gedaan.

De waarden, bestaande uit deposito's in rekening-courant, uit deposito's zonder dekking of uit pand op voorschotten of leeningen in België, moeten door den bewaarnemer voor den titularis der rekening of den deponent worden aangegeven.

Art. 2. Moeten het voorwerp van een aangifte uitmaken:

1° het goud in staven of in muntstukken, met uitzondering van de munten van verzamelingen; de vreemde en Kongoleesche bankbiljetten;

2° de schuldvorderingen op schuldenaars gevestigd in de kolonie van Belgisch Kongo en de mandaatgebieden van Ruanda-Urundi of in het buitenland, met inbegrip

van de door de openbare machten, maatschappijen en andere koloniale rechtspersonen of vreemde personen uitgegeven obligatiën;

3° alle de in de kolonie en de mandaatgebieden van Ruanda-Urundi of in het buitenland gelegen roerende en onroerende goederen;

4° de actiën en vennootschappelijke aandelen van buitenlandsche of koloniale maatschappijen en over het algemeen alle in de vorige alinea's niet voorziene roerende waarden op de kolonie en de mandaatgebieden van Ruanda-Urundi of op het buitenland.

De aangifte is vereischt, welke ook de munt zij waarin de goederen en waarden luiden.

Art. 3. Moeten eveneens worden aangegeven, de in Kongoleesche of vreemde munt luidende schuldvorderingen op in België gevestigde schuldenaars, met inbegrip van de door de openbare machten, de maatschappijen en andere in België gevestigde rechtspersonen uitgegeven obligatiën.

Art. 4. Hoeft geen aangifte te doen, de natuurlijke of rechtspersoon wiens onder artikelen 2 en 3 bepaalde gezamenlijke goederen en waarden niet méér bedragen dan de tegenwaarde van 50.000 fr.

Behooren de onder artikelen 2 en 3 bedoelde goederen en waarden onverdeeld aan verschillende eigenaars, dan zullen deze één onder hen aanwijzen om de voor de volgens eerste alinea van artikel 1 vereischte aangifte te doen.

Art. 5. De personen die hun woonplaats, hun verblijfplaats of hun bedrijfszetel in België vestigen, zoomede die welke in het land terugkeeren, moeten hun aangifte doen binnen de maand na hun vestiging of hun terugkeer. De aangifte slaat op de samenstelling van de goederen en waarden op den datum van de vestiging of den terugkeer.

Artikel 4 is op deze aangiften niet van toepassing.

Art. 6. De Minister van Financiën legt de wijze en den vorm waaronder de aangiften moeten gedaan worden, zoomede de methodes van raming vast.

Hij kan sommige categorieën van goederen en waarden van telling vrijstellen.

Art. 7. Elke inbreuk op de bepalingen van deze besluitwet en van de uitvoeringsbesluiten wordt gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot twee jaar en met een boete van 1.000 frank tot 1.000.000 frank of met ééne van deze straffen alleen.

Niet aangegeven goederen en waarden kunnen verbeurd worden verklaard.

De wet van 24 Juli 1921 betreffende de opdecimes is niet van toepassing op de bij dit besluit voorziene geldboeten.

Alle bepalingen van boek I van het Wetboek van Strafrecht zijn van toepassing op de bij deze besluitwet voorziene inbreuken.

Art. 8. Benevens de officieren van gerechtelijke politie, de ambtenaren en beambten van het bestuur der directe belastingen, van de douanen en accijnzen en van de thesaurie, zijn de bankrevisoren en de gemachtigden van het Instituut voor den Wissel gerechtigd om de overeenkomstig vorenstaand artikel gestrafte inbreuken vast te stellen. Zijn op deze inbreuken van toepassing gemaakt, de bepalingen van wetten en reglementen inzake douanen en accijnzen, betreffende het opmaken van de processen-verbaal en de aan deze akten verschuldigde rechtsgeldigheid.

Art. 9. Met het oog op het opsporen en het vaststellen van elke inbreuk op de onderhavige besluit-wet, mogen de gemachtigden van het Instituut voor den wissel elke inlichting, stuk of proces-verbaal aanvoeren waarvan zij weten, en elke akte waarvan zij door hun functiën kennis hebben.

De administratieve diensten van den Staat, de provinciën en de gemeenten, met inbegrip van de parketten en de griffies van gerechtshoven en rechtbanken moeten aan het Instituut voor den wissel van ambtswege overmaken, elke inlichting en bescheid die van dien aard zijn dat opsporing en vaststelling van deze inbreuken er door wordt vergemakkelijkt.

De gemachtigden die een onderzoek hebben ingesteld kunnen mededeeling eischen van alle mondelinge of schriftelijke inlichtingen betreffende de door hen gedane opsporingen. Zij kunnen inzonderheid zonder verplaatsing het overleggen van alle rekenschriften en bescheiden eischen welke het nagaan van de juistheid van deze vermoedens mogelijk maken. Evenwel kan iedereen die rekenschriften of bescheiden moet overleggen eerst een schriftelijk bewijs vragen van de instemming van het Instituut voor den wissel met deze vordering.

Art. 10. De gemachtigden van het Instituut voor den wissel die een in de uitoefening hunner functiën bekomen inlichting mochten openbaar maken, zijn vatbaar voor een gevangenisstraf van acht dagen tot twee jaar en voor een geldboete van 1.000 frank tot 1.000.000 frank of voor één dezer straffen alleen.

Art. 11. Het koninklijk besluit van 14 Mei 1940, betreffende de aangifte van de vermogens in goud en in vreemde munt, is niet meer van toepassing op het moederlandsch grondgebied van België.

Art. 12. De besluitwet n° 4 van 1 Mei 1944, tot afkondiging van het registreeren van de op 's Rijks grondgebied in omloop zijnde vreemde bankbiljetten, is ingetrokken.

Besluit-wet van 6 October 1944

betreffende de levensverzekerings- en capitalisatiecontracten. (Staatsblad, 7 October 1944, bl. 403.)

VERSLAG AAN DEN REGENT

Om te beletten dat massale afkopen van tijdens de bezetting gesloten contracten van levensverzekering of van capitalisatie zich onmiddellijk na de maatregelen tot gezondmaking van de valuta zouden voordoen, is het van belang de aangepaste beschikkingen uit te vaardigen die het voorwerp uitmaken van het aan de goedkeuring van den Regent voorgelegde besluit.

Gelet op de wet van 7 September 1939 waarbij aan den Koning buitengewone machten worden verleend; Gelet op de noodzakelijkheid en de dringendheid; Op de voordracht van Onze in Raad vergaderde Ministers; Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel 1. Met ingang van de inwerkingtreding van dit besluit en tot nadere bepaling, mogen de verbintenissen waarvan de uitvoering van den duur van het menschenleven afhangt en de capitalisatie-contracten, gesloten na 9 Mei 1940, door ondernemingen van levensverzekering, door openbare of particuliere verzorgingsinstellingen, met inbegrip van de in den schoot van particuliere inrichtingen opgerichte patronale verzorgingskassen of -instellingen, of door capitalisatieinrichtingen, niet het

voorwerp uitmaken van eenigerlei betaling, afkoop, overdracht, verandering van genothebende bestemming, leening op polis, inpandgeving of om het even welke daad van beschikking.

Worden beschouwd als zijnde na 9 Mei 1940 gesloten, alle verbintenissen waarvoor geen enkele daarom verbonden premie vóór dien datum werd betaald.

Zijn evenwel toegelaten, de betalingen, in één of verschillende malen, ten beloope van een totaal bedrag van 20.000 frank voor een en dezelfde polis.

Vorenstaande bepalingen, zijn eveneens van toepassing op de vóór 10 Mei 1940, gesloten verbintenissen, zoo de bedragen ervan sedert dien datum werden verhoogd of zoo de onderteekenaar sedert den zelfden datum één of meer vervroegde betalingen, voor het totaal of het gedeeltelijk bedrag en onder om het even welken vorm, van de nog verschuldigde premiën heeft gedaan.

Art. 2. De Minister van Financiën is ertoe gemachtigd voor de door hem te bepalen categoriën van verbintenissen, afwijkingen van de bepalingen van artikel 1 toe te staan.

Art. 3. De in artikel 1 van dit besluit bedoelde ondernemingen en instellingen zijn er toe gehouden, zonder verplaatsing, aan de door den Minister van Financiën daartoe aangewezen ambtenaren, haar registers, repertoria, boeken, akten en alle andere bescheiden betreffende hun bedrijvigheid mede te deelen, opdat deze ambtenaren zich van het naleven van de bepalingen van bedoeld artikel zouden kunnen vergewissen.

Art. 4. Elke inbreuk op de bepalingen van dit besluit wordt gestraft met een boete van 700 tot 700.000 frank en met gevangenzetting van drie maand tot vijf jaar of met een van deze straffen alleen.

Bij veroordeeling van een aangestelde als dader, mededader of medeplichtige, zal zijn lastgever burgerlijk aansprakelijk zijn voor de boeten en gerechtskosten, alsmede voor het nadeel dat de overtreding aan de Schatkist heeft kunnen berokkenen.

De wet van 24 Juli 1921 op de opdecimes is niet van toepassing op de hierboven voorziene straffen.

Al de bepalingen van boek 1 van het Strafwetboek zullen worden toegepast.

Art. 5. Onderhavige besluit-wet treedt in werking op den dag van bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

Besluit-wet van 6 October 1944

houdende amendement van het besluit nr 185 van 9 Juli 1935 op de bankcontrôle en het uitgifteregime van titels en effecten. (Staatsblad, 7 October 1944, bl. 405.)

VERSLAG AAN DEN REGENT

Het is van belang, inzonderheid gedurende het tijdperk van wederopbouw, de kredietpolitiek in overeenstemming te brengen met de algemeene economie en voornamelijk met den toestand van de valuta.

Meer in het bijzonder dient vermeden dat een uit misbruikelijk beroep op krediet in het leven geroepen overmatige omloop van giro-geld in de plaats trede van de door de maatregelen van bewaargeving en blokkeering onvruchtbaar gemaakte betaalmiddelen.

De voorgestelde beschikkingen maken het de Nationale Bank van België en de Bankcommissie mogelijk op de hoogte te zijn van de kredietverrichtingen der banken. Zij zullen aldus in staat zijn dezelve bij te staan om haar gedragslijn aan de leidende beginselen van kredietpolitiek aan te passen.

Gelet op de wet van 7 September 1939 waarbij aan den Koning buitengewone machten worden verleend; Gelet op de dringendheid; Gelet op de noodzakelijkheid op het gebied van krediet de werking van de Nationale Bank van België en die van de banken en bankiers voorkomend op de door de Bankcommissie opgemaakte lijst, samen te schakelen; Op de voordracht van Onze in Raad vergaderde Ministers, Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. Artikel 12 van het besluit n° 185 van 9 Juli 1935, tot oprichting van de Bankcommissie, wordt aangevuld als volgt:

De op de door de Bankcommissie opgemaakte lijst voorkomende banken en bankiers deelen aan de Nationale Bank van België en aan de Bankcommissie van ambtswege alle kredietaanvragen mede waarbij een hooger bedrag dan 1.000.000 frank wordt gevraagd en waarvan zij kennis hebben.

Op vordering hetzij van de Nationale Bank van België, hetzij van de Bankcommissie, deelen zij aan elk dezer twee instellingen gelijktijdig de opgave mede van kredieten welke onder om 't even welken vorm aan hun cliënten werden verleend, zoomede het niet gebruikt bedrag van deze kredieten.

Art. 2. Dit besluit zal in werking treden den dag van de bekendmaking in het *Staatsblad*.

Besluit-wet van 6 October 1944

tot oprichting van een Instituut voor den Wissel. (*Staatsblad*, 7 October 1944, bl. 406.)

Gelet op de wet van 7 September 1939 waarbij aan den Koning buitengewone machten worden verleend; Gelet op de noodzakelijkheid en de dringendheid; Herzien het koninklijk besluit van 31 Augustus 1932 tot oprichting van den Belgisch-Luxemburgschen Verrekeningsdienst; Herzien het koninklijk besluit n° 142 van 17 Maart 1935 tot instelling van een Centralen Wisseldienst; Op de voordracht van Onze in Raad vergaderde Ministers; Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. Er wordt een Instituut voor den Wissel ingesteld, openbare inrichting die rechtspersoonlijkheid bezit.

Zijn zetel is te Brussel gevestigd.

Art. 2. Het Instituut voor den Wissel heeft tot opdracht:

1. de hand te houden aan de uitvoering van de wettelijke en reglementaire bepalingen betreffende de wisselcontrole;

2. door toedoen van zijn gemachtigden, inbreuken op de wetgeving en op de reglementeering inzake wisselcontrole op te sporen en vast te stellen.

Art. 3. Het Instituut voor den Wissel wordt door een raad van negen leden beheerd.

De Gouverneur en een lid van het Bestuurscomité van de Nationale Bank van België, de voorzitter van de Bankcommissie, zijn leden van den Raad. Deze behelst buitendien twee door de Luxemburgsche Regeering aangeduide leden alsmede vier door den Koning aangeduide leden, waaronder één op de voordracht van den Minister van Koloniën en drie op de voordracht van den Minister van Financiën.

Art. 4. De Minister van Financiën heeft het recht alle verrichtingen van het Instituut te controleeren. Deze controle wordt door een Regeeringscommissaris uitgeoefend. Deze schorst of geeft bij den Minister van Financiën aan, elke beslissing die met de wetten of de belangen van den Staat in strijd mocht zijn.

Heeft de Minister van Financiën binnen acht dagen na de schorsing geen uitspraak gedaan, dan mag de beslissing worden uitgevoerd.

Art. 5. De Regeeringscommissaris wordt door den Koning benoemd en afgezet. Wanneer hij het dienstig acht, woont hij de vergaderingen van den Raad bij. Hij heeft raadgevende stem.

De wedde van den Regeeringscommissaris wordt door den Minister van Financiën bepaald. Zij komt ten bezware van het Instituut.

Art. 6. De Raad van het Instituut legt het reglement van huishoudelijk bestuur vast. Hij benoemt en zet de beambten af en stelt hun wedde vast. Het reglement van huishoudelijk bestuur wordt ter goedkeuring aan den Minister van Financiën voorgelegd.

Art. 7. De Nationale Bank van België is belast met de kasverrichtingen van het Instituut; zij kan door den Raad worden belast met al of deel van het dagelijksch beheer. Daartoe sluit de Raad met de Nationale Bank van België de noodige overeenkomsten.

Art. 8. Een koninklijk besluit bepaalt het bedrag der door het Instituut geheven retributies op de aan zijn tusschenkomst onderworpen verrichtingen.

Art. 9. Op 31 December van elk jaar sluit de Raad de rekeningen van het Instituut. Deze rekeningen worden aan den Minister van Financiën overgemaakt. Zij zijn aan de controle van het Rekenhof onderworpen.

Art. 10. Elk jaar brengt de Raad bij den Minister van Financiën verslag uit over zijn bedrijvigheid. Dit verslag wordt in het *Staatsblad* bekend gemaakt.

Art. 11. Het Instituut verleent de personen, die voor sommige verrichtingen zijn tusschenkomst nodig hebben, geen waarborg tegen wissel- of andere risico's welke uit deze verrichtingen kunnen voortvloeien.

Art 12. Zijn ingetrokken:

1. Het koninklijk besluit van 31 Augustus 1932;
2. Het koninklijk besluit n° 142 van 17 Maart 1935;
3. Het artikel 2 der wet van 11 Juli 1932.

Art. 13. Onderhavige besluit-wet treedt in werking op den dag van bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

Besluitwet van 6 October 1944

betreffende de contrôle op den wissel. (*Staatsblad*, 7 October 1944, bl. 408.)

VERSLAG AAN DEN REGENT.

In het complex van maatregelen tot gezondmaking van de valuta en tot herstel van een normaal bedrijfsleven, moet de wisselcontrole een belangrijke rol spelen.

Inderdaad, het is van belang dat al de middelen die wij in het buitenland bezitten niet tot persoonlijke doeleinden worden aangewend, doch in den dienst van 's lands economische heropleving kunnen losgemaakt worden, om aldus bij te dragen tot de voldoening van de algemeene behoeften.

Ten minste in den beginne zal bewuste controle moeten scherp zijn. Zij zal zich evenwel naar de eischen van de transacties moeten ploien en soepel genoeg blijven om den handel met het buitenland geen nuttelooze hinderpalen in den weg te leggen. Ten slotte is het noodig dat, naar mate van den terugkeer naar het normaal leven, de banden die zij fataal zal opleggen, geleidelijk kunnen gekort worden. De controle zal enkel gerechtvaardigd zijn door de noodzakelijkheid om voorloopig ons handelsverkeer te richten naar verkrijging van de voor 's lands wederopbouw meest noodzakelijke goederen.

De kader-besluitwet betreffende die wisselcontrôle is uiterst bondig. Zij blijft bepaald tot opgave van eenige groote grondbeginselen. Inderdaad, opdat het toezicht op het gebruik van de deviezen aan de omstandigheden kunne aangepast worden, schijnt het aangewezen het wettenapparaat tot een minimum te beperken. Aldus zullen de met de contrôle belaste organismes over vrijheid beschikken om hun gedragslijn vast te stellen door middel van reglements-bepalingen of zelfs door middel van algemeene of particuliere toelatingen, volgens de veranderlijke eischen van het oogenblik. Het gebrek aan ervaring van ons land op dit gebied stelt trouwens zelf den gebiedenden eisch dat vermeden worde een in bijzonderheden vastgelegde wet uit te vaardigen, die fataal onvoorbereid uit de mouw zou geschud en naar elke waarschijnlijkheid, na korten tijd, zou omgewerkt moeten worden.

De besluitwet huldigt volgende beginselen :

1. De Koning en de organen die hij ermede belast hem hun medewerking te verleen kunnen, door reglementaire beschikkingen, aan hun contrôle en inzonderheid aan het stelsel der voorafgaande toelatingen onderwerpen, elke akte van beschikking die van invloed kan zijn op de betaalmogelijkheden van België ten opzichte van het buitenland, alsmede elke akte van transport van eenigenlei waarden buiten het grondgebied van België;

2. De inzake deviezen bevoegde overheden kunnen de voorwaarden van tusschenkomst van de banken in de wisselverrichtingen vaststellen;

3. Invoer en uitvoer van goud zijn de Nationale Bank van België voorbehouden.

Gelet op de wet van 7 September 1939 waarbij aan den Koning buitengewone machten worden verleend; Gelet op de noodzakelijkheid en de dringendheid; Op de voordracht van Onze in Raad vergaderde Ministers, Wij hebben besloten en Wij besluiten,

Artikel 1. Bij in den Ministerraad overlegde besluiten kan de Koning de contrôle inrichten op alle om 't even welke overdrachten van goederen en waarden tusschen België en het buitenland.

Met het oog hierop kan hij, inzonderheid aan de contrôle van het Instituut voor den Wissel en meer in het bijzonder aan de voorafgaande toelating van dat Instituut onderwerpen:

1° Alle daden van beschikking betreffende goederen welke in België gevestigde personen in het buitenland bezitten, zoomede alle daden van verkrijging door deze personen van in het buitenland gelegen goederen;

2° Alle daden van beschikking betreffende de schuldvorderingen welke deze personen op vreemde schuldenaren bezitten, zoomede alle daden tot verkrijging door deze personen, van schuldvorderingen op vreemde schuldenaren;

3° Alle daden waarbij die personen om 't even welke goederen ten voordeele van buitenlanders vervreemden, aan vreemden schulden betalen of er schuldenaar van worden;

4° Alle daden waarbij deze personen in vreemde munt luidende vermogens overdragen of verkrijgen;

5° Elke in- of uitvoer van om 't even welke goederen, met uitzondering van het goud, waarop de bepalingen van onderstaand artikel 4 toepasselijk zijn.

Art. 2. Bij in den Ministerraad overlegde besluiten, kan de Koning aan het Instituut voor den Wissel de bevoegdheid overdragen om reglementen te nemen betreffende de bij artikelen 1 en 3 bedoelde aangelegenheden.

Deze reglementen zullen inzonderheid de inrichting van de contrôle betreffen waarmee dit Instituut kan worden belast.

Zij kunnen er insgelijks toe strekken deze contrôle te verzachten zoodra de omstandigheden zulks mogelijk maken.

Art. 3. Bij in den Ministerraad overlegde besluiten kan de Koning de voorwaarden van tusschenkomst van banken en andere financieele lichamen in de bij artikel 1 bedoelde verrichtingen bepalen.

Art. 4. In- en uitvoer van gemunt goud of van goud in staven, onder om 't even welken vorm, zijn de Nationale Bank van België voorbehouden.

Verhandeling van goud in België, hetzij in muntstukken, hetzij in staven, onder om 't even welken vorm, is onderworpen aan toelating van de Nationale Bank van België.

Art. 5. Elke inbreuk op de bepalingen van deze besluitwet, van de uitvoeringsbesluiten en van de door het Instituut voor den Wissel overeenkomstig artikel 2 genomen reglementen, wordt gestraft met een gevangenzitting van acht dagen tot twee jaar en met een geldboete van 5.000 tot 1.000.000 frank of met één dezer straffen alleen.

De wet van 24 Juli 1921 betreffende de opdecimes, is niet van toepassing op de bij deze besluitwet voorziene geldboeten.

Alle bepalingen van boek I van het Wetboek van strafrecht zijn van toepassing op de bij deze besluitwet voorziene inbreuken.

Bij herhaling worden de straffen tot het dubbel opgevoerd en wordt de gevangenzitting steeds uitgesproken.

De rechterlijke beslissing voorziet buitendien verbeurdverklaring van de goederen, inclusief de schuldvorderingen die het voorwerp van de inbreuk hebben uitgemaakt, voorzover zij den delinquent toebehooren, alsmede verbeurdverklaring van de winsten die de delinquent uit de inbreuk behaald heeft.

Art. 6. Behoudens de officieren van de gerechtelijke politie, zijn de ambtenaren en beampten van het bestuur der directe belastingen, der douanen en accijnzen en der Thesaurie, de bankrevisoren en de gemachtigden van het Instituut voor den wissel bevoegd om de overeenkomstig het vorig artikel strafbare inbreuken vast te stellen. De bepalingen der wetten en reglementen inzake douanen en accijnzen betreffende het opmaken der processen-verbaal en de aan die akten toegewezen rechts-geldigheid, zijn op die inbreuken van toepassing gemaakt. De vervolging wordt ten verzoeken van het Instituut voor den Wissel uitgeoefend.

Art. 7. Met het oog op het opsporen en vaststellen van elke inbreuk op de wetten, besluiten en reglementen inzake wisselcontrôle, kunnen de gemachtigden van het Instituut voor den Wissel elke inlichting, bescheid, proces-verbaal waarvan zij kennis hebben, elke handeling die hun door het uitoefenen van hun functies bekend is, inroepen.

De administratieve diensten van den Staat, de provinciën en de gemeenten inclusief de parketten en de griffies der hoven en rechtbanken, moeten van ambtswege aan het Instituut voor den Wissel, elke inlichting en bescheid overmaken die van zulken aard zijn dat de opsporing en de vaststelling van die inbreuken erdoor vergemakkelijkt worden.

De gemachtigden die een onderzoek hebben ingesteld, kunnen mededeeling vorderen van alle mondelinge of schriftelijke inlichtingen in verband met de beschuldigingen naar aanleiding waarvan zij opsporingen doen. Zij kunnen inzonderheid zonder verplaatsing, het overhandigen van alle rekenschriften en -bescheiden eischen welke het onderzoek van deze beschuldigingen kunnen mogelijk maken. Evenwel mag elkeen van wien het over-

leggen van rekenschriften of -bescheiden wordt vereischt, eerst het schriftelijk bewijs vragen van de instemming van het Instituut voor den wissel, betreffende de vordering.

Art. 8. De gemachtigden van het Instituut voor den wissel die door onvoorzichtigheid een in het uitoefenen hunner functiën, verkregen inlichting mochten openbaar maken, kunnen een gevangenisstraf van acht dagen tot twee jaar en een geldboete van 1,000 tot 1,000,000 frank of één dezer straffen alleen oploopen.

Art. 9. De bij artikelen 5 en 8 voorziene geldboeten, worden niet met opcentimes verhoogd; artikel 9 der wet van 31 Mei 1888 is niet op deze boeten toepasselijk.

Art. 10. Zijn ingetrokken het koninklijk besluit nr 141 van 17 Maart 1935 en het koninklijk besluit nr 156 van 6 April 1935.

Art. 11. Deze besluitwet treedt in werking den dag van bekendmaking in het *Staatsblad*.

Besluit-wet van 6 October 1944

betreffende de wisselcontrole. (*Staatsblad*, 7 October 1944, bl. 414.)

VERSLAG AAN DEN REGENT.

De algemeene beginselen die tot leidraad moeten dienen voor de organisatie van de wisselcontrole in België werden bij de besluitwet van 6 October 1944 vastgesteld.

Onderhavig besluit heeft ten doel een reeds meer uitgebreide reglementeering ten deze tot stand te brengen, overeenkomstig de bij die besluitwet verleende volmacht. Doch, zelfs het onderhavig besluit kan niets meer doen dan de regelen schetsen waarnaar de controle zal uitgeoefend worden. Om deze te gelijk doelmatig en soepel te maken, is het noodzakelijk, ten behoeve van de overheden van uitvoering een zeer ruime bevoegdheid te voorzien die door middel van reglementen en toelatingen zal uitgeoefend worden.

De hierna volgende beschouwingen hebben tot doel uitleg te verstrekken betreffende de algemeene bepalingen die in dit besluit vervat zijn voor de wisselcontrole.

Artikel 1. Het eerste artikel geeft een reeks van begripsomschrijvingen op. De wisselcontrole vereischt een speciale techniek, die niet gaat zonder een eigen terminologie.

Artikel 2. De wisselcontrole is niet denkbaar zonder toepassing van het stelsel van toelatingen. Er werd reeds gezegd dat de wetgever niet in staat is, eens en voor altijd, vast te stellen onder welke voorwaarden de deviezenverrichtingen mogen worden uitgevoerd. Het Instituut voor den Wissel moet vaak de bijzonderheden van die verrichtingen kennen, alvorens te kunnen oordeelen of zij al dan niet verantwoord zijn uit oogpunt van de wisselpositie van het land.

Om ten minste gedeeltelijk de nadeelen van het stelsel der toelatingen, die werkelijkheid zijn, op te heffen, voorziet het besluit de mogelijkheid om algemeene toelatingen te verleenen. Het Instituut voor den Wissel zal het mogelijk maken niet enkel één verrichting, maar een reeks van verrichtingen van denzelfden aard uit te voeren, op grond van een daartoe verleende algemeene toelating. Het spreekt vanzelf dat het Instituut, door het verleenen van dergelijke toelatingen, zekere voorzorgen zal moeten nemen. Het zal, bij voorbeeld, het houden van bepaalde registers of het op geregelde tijden inzenden van bepaalde opgaven eischen. Bedoelde algemeene toelatingen zullen trouwens slechts met omzichtigheid mogen gegeven worden. Zij die ze verkrijgen, moeten het in hen gestelde vertrouwen verdienen. Door de algemeene toelatingen worden zij zelf de uitvoerende krachten van de reglementeering inzake wissel. Zij treden, om zoo te zeggen, in de plaats van het Instituut voor den Wissel.

Artikel 3. In de bij dit artikel bedoelde materie is het volstrekt noodzakelijk speciale reglementeeringen te voorzien welke van de gewone vormen van de wisselcontrole afwijken.

Artikel 4. Het inwerkingstellen van een controlestelsel is een kieske zaak. Er zijn veelvuldige middelen waarnaar zou kunnen gegrepen worden om aan de controle te ontkomen. Er bestaat groot gevaar dat de controle in zulke mate verzwakt, dat zij de gewenschte doelmatigheid niet meer

zou bezitten. Het is noodig gebleken alle in artikel 4 opgesomde verrichtingen in de controle te omvatten. Alle zijn zij van belang uit oogpunt van den stand van 's lands wissel. Onderstaande artikelen verleenen trouwens belangrijke afwijkingen, telkens wanneer deze genoegzaam verantwoord zijn.

Artikel 5. In beginsel tasten de bij dit artikel vermelde verrichtingen den stand van 's lands wissel niet aan doch strekken er eerder toe dezen te verbeteren door het centraliseeren van sommige deviezen in handen van de banken. Dienvolgens kunnen zij zonder toelating geschieden.

Er is evenwel één voorwaarde. In het geval van de eerste alinea moet een erkende bank er in toestemmen de uit deze verrichtingen voortkomende deviezen over te nemen of, in het geval van de tweede alinea, de goederen over te nemen waarvan de overdracht wordt voorgesteld. Deze voorwaarde beperkt de mogelijkheid van verwezenlijking van deze verrichtingen. De beperking is zelfs scherper dan zij op eerste zicht lijkt. Inderdaad, zooals verder gezegd, zijn de erkende banken aan de controle van het Instituut voor den Wissel onderworpen en moeten zij de leidraden van dit Instituut volgen. Zij zullen er dus alleen in toestemmen de in artikel 5 vermelde verrichtingen te doen in de mate waarin deze met de aan het Instituut voor den wissel ontvangen instructiën strooken.

Artikel 6. De bij dit artikel vermelde regelen getuigen van dezelfde zorg als die welke tot het opstellen van artikel 4 heeft geleid. Inderdaad, de bij dit artikel bedoelde verrichtingen zijn van zulken aard dat zij den stand van 's lands wissel verzwakken; zij zijn dus aan toelating ondergeschikt.

Artikel 7. Het volstaat niet sommige goederen juridisch onbeschikbaar te maken of sommige rechtshandelingen te verbieden zooals wordt gedaan bij artikelen 4 en 6. Materieele overdracht van goederen buiten de grens, zonder toelating van het Instituut voor den Wissel, dient insgelijks verboden. Ingevolge overdracht buiten het land, hebben de Belgische overheden inderdaad op deze goederen geen vat meer. Overgedragen naar het buitenland, zouden zij aldaar het voorwerp van een rechtshandeling, zooals een verkoop, kunnen uitmaken, zonder dat het Instituut voor den wissel zulks nog zou kunnen verhinderen.

Artikel 8. Artikel 8 heeft tot doel te beletten dat een inlander die tegenover een inlandsch schuldenaar over een actief in vreemde deviezen beschikt, een conversie in Belgische franken verricht, daar waar hij deze deviezen voor het betalen eener schuld in het buitenland hadde kunnen gebruiken.

Artikel 9. Sectie III betreffende den internationalen handel werpt een gewichtige quaestie van organisatie en bevoegdheid op. Het schijnt niet twijfelachtig dat het invoeren en uitvoeren van koopwaren, ten minste gedurende een zekeren tijd na den oorlog, door de openbare machten zal moeten geleid en onder toezicht gehouden worden. In de afdeling invoer zal het er op aankomen de koopwaren te verkrijgen waaraan het land het meest behoefte heeft. Wat den uitvoer betreft, deze zal, in zekere mate, moeten gericht worden naar landen die, als compensatie, voor 's lands economie bijzonder nuttige goederen kunnen leveren. Ten andere stelt elke koop of verkoop van goederen op internationaal plan te gelijker tijd een wisselvraagstuk. Dit vraagstuk hoort onder de bevoegdheid van de financiële overheden van het land en meer in het bijzonder onder den werkkring van het Instituut voor den Wissel. Het spreekt vanzelf dat het noodzakelijk is de werking van het Ministerie van Economische Zaken en die van het Instituut voor den Wissel samen te schakelen, om aldus, op het gebied van den internationalen handel, de voor het land meest gepaste gedragslijn te volgen. Deze samenschakeling is een quaestie van huishoudelijk bestuur. Het is een vraagstuk van administratieve organisatie. Zij is geregeld bij het besluit van 9 September 1944 tot oprichting van het Comité voor Prioriteitsrechten. Onder de leden hiervan is er een gemachtigde van het Instituut voor den Wissel die belast is met de opdracht de passende deviezenpolitiek in den schoot van dit Comité na te streven en zich te verzetten tegen elken maatregel waarvan de bezwaren, uit wisseloogpunt, niet genoegzaam door secure economische voordeelen zou worden goedge maakt.

Ten andere is het volstrekt noodig de aan de importeurs en exporteurs opgelegde formaliteiten tot het minimum te beperken, en vooral tegenstrijdigheden te vermijden onder de beslissingen die door verscheidene administratieve overheden mochten genomen worden. Daarom is het dat de betrokkenen, krachtens artikelen 9 en 10, slechts een enkele

vergunning moeten aanvragen. Deze eenmaal verkregen, hebben zij de zekerheid uit alle oogpunten in orde te zijn en tot de voorgenomen verrichting te kunnen overgaan.

Artikel 9 vordert evenwel van den importeur dat hij zich met het Instituut voor den Wissel in betrekking stelt om op zijn wisselpositie te wijzen alvorens de vergunning van het Comité voor Prioriteitsrechten te vragen.

Artikel 10. Dit artikel betreft het geval van talrijke importeurs die wissel bezitten. Het kan voorkomen dat zij verplicht zijn hiervan gebruik te maken om den door hen voorgenomen invoer te betalen. In dergelijk geval sluit de hun door het Comité voor Prioriteitsrechten afgeleverde toelating *ipso facto* in, dat gebruik van dien wissel hun eveneens toegelaten is. Wordt die verplichting hun niet opgelegd, dan brengt de toelating tot invoer automatisch het recht mede deviezen bij een erkende bank te betrekken.

Telkens als de importeur den wissel die hij bezit moet gebruiken, heeft die beslissing van het Comité voor Prioriteitsrechten ten gevolge dat de instelling, die de bedoelden wissel schuldig is, kan beschikken over de zich in buitenland bevindende tegenwaarde.

Artikel 11. Het bij artikel 9 gegeven schema geldt insgelijks voor den uitvoer. Hier ook berust het in hooge mate op het Ministerie van Economische Zaken een uitvoer toe te staan of te weigeren. Uit oogpunt van wissel dient evenwel een dubbele voorzorg genomen. De door den uitvoer opgebrachte deviezen moeten aan een erkende bank worden afgeleverd om eventueel voor de betaling van hun goederen aan importeurs te worden overgedragen.

Artikel 12. Kan het doel waarvoor de bepalingen van het besluit zijn vastgesteld, inzonderheid rationeel gebruik van de deviezen en doelmatige en soepele controle van de verrichtingen, door andere middelen worden bereikt, b.v. door middel van de algemeene toelatingen, dan belet niets, in beginsel, de afschaffing van alle of van een deel der bepalingen van het besluit.

Artikel 13. De regel van dit artikel is heel natuurlijk: bijzaak komt na hoofdzaak.

Artikel 14. Ter beperking van het gevaar van willekeur bepaalt artikel 14, 2^e alinea, dat een toelating, als zij eenmaal verleend werd, verleend blijft. Anders gezegd, hij die een toelating heeft, hoeft niet te vreezen dat zij hem zal worden ontnomen vóór het verstrijken van den termijn waarvoor zij hem werd toegestaan. Hij mag definitief staat maken op de door het verleenen der toelating genomen beslissing en dienovereenkomstig handelen.

Artikel 15. De door de toepassing van artikel 14, 2^e alinea, verzekerde stabiliteit heeft grenzen. Er dient onderscheid gemaakt tusschen de algemeene en de bijzondere toelatingen. Deze laatste kunnen niet met terugwerkende kracht worden afgeschaft. Maar het ware overdreven personen, die een algemeene toelating bezitten, te veroorlooven deze verder te gebruiken wanneer ten laste van deze personen zware vermoedens bestaan dat zij van de bekomen toelating misbruik maken en de reglementeering op de deviezen schenden.

Artikel 16. Het doel van artikel 16 is het formalisme in te perken daar waar het overbodig is. Nochtans dienen de toepassingsvoorwaarden van dezen regel nader bepaald. Een persoon die van het Instituut voor den wissel toelating heeft om met een anderen persoon een verrichting te doen, mag deze door geen derden persoon vervangen. Voor deze in de plaatsstelling dient een nieuwe bijzondere toelating aangevraagd. Deze toelating is natuurlijk niet noodig indien de in de plaats van den vorigen contractant gestelde derde persoon iemand is met wie de verrichting krachtens een algemeene toelating kan geschieden. In deze voorwaarden is een nieuwe toelating van het Instituut overbodig.

Artikel 17. De artikelen 17 en 18 leggen de grondslagen van een bijzonder belangrijk deel van de reglementeering in zake wissel. Zij beoogen de medewerking van de banken voor de uitvoering van deze reglementeering.

De internationale handel sluit steeds een uitgebreide tusschenkomst van de banken in, uit oogpunt van betaling. In een regime van vrijen wissel zijn die betalingen niet meer belemmerd dan de verbintenissen waarvan zij de uitvoering zijn.

In een stelsel van wisselcontrole valt deze vrijheid weg. De overeenkomsten van den internationalen handel en de betaling van de daaruit voortvloeiende verbintenissen zijn onderworpen aan sommige gebiedende normen en tusschenkomsten van de overheid. Het naleven van deze normen en het onderwerpen aan de beslissingen der overheid hangen in groote mate van de medewerking der banken af. Daarom

bepaalt dit besluit dat de banken niet mogen deel nemen aan de verrichtingen betreffende den internationalen handel noch aan wisselverrichtingen over 't algemeen, indien zij niet vooraf door het Instituut voor den wissel werden erkend. Deze erkenning geschiedt onder bepaalde voorwaarden en inzonderheid onder die, de ledraden van het Instituut op het stuk van wissel te volgen. Bij haar erkenning moeten de banken een verklaring ondertekenen waarbij zij zich verbinden niet alleen een complex van reeds bestaande instructiën, die haar door het Instituut worden medegedeeld, doch eveneens van nieuwe voorschriften ter aanvulling van evenbedoelde na te leven.

De erkende banken moeten wisseltoestanden houden, volgens de aanduidingen van het Instituut, op geregelde tijden en eventueel zelfs alle dagen, aan het Instituut een zeker aantal inlichtingen overmaken en sommige controlemaatregelen aannemen. Daarentegen genieten de erkende banken een monopolium voor het uitvoeren van wisselverrichtingen met de cliënteel, en dan nog voeren zij deze uit volgens de instructiën van het Instituut. Zij zijn gerechtigd alle daden te verrichten welke dit besluit en de latere reglementeering opdragen aan de banken welke bewuste hoedanigheid hebben bekomen.

Artikel 18. Er wordt een grondig onderscheid gemaakt tusschen de door de erkende banken onder zich gehouden deviezen. Eenenzijds zijn er de deviezen, bekomen bij toepassing van dit besluit en van de latere reglementeering, in haar hoedanigheid van erkende bank. Anderzijds, de deviezen welke zij reeds bezitten op het tijdstip waarop zij bewuste hoedanigheid verkrijgen. Wat laatstgemelde banken betreft, deze worden behandeld als iedere inlander die deviezen bezit. Zij moeten dezelfde toelatingen aanvragen.

Voor de vermogens welke zij als erkende bank verkrijgen, daarentegen, zijn zij niet meer uitsluitend particuliere inrichtingen doch ook, in zekere mate, de vertegenwoordigsters van de overheid. Zij zullen dus volgens de bijzondere ledraden van deze overheid handelen. Door middel van deze vermogens voeren zij alle met de wisselreglementeering overeenstemmende verrichtingen uit. Zij eschen al dan niet van de tegenpartij het overleggen van een toelating volgens de in deze reglementeering voorziene onderscheidingen.

Feitelijk zijn deze vermogens de wisselreserve van het land. Zij schommelen voortdurend. Er wordt b.v. van afgenomen voor het betalen der invoeren. Zij groeien aan door de opbrengst der uitvoeren.

Het besluit laat aan de erkende banken den eigendom van de activa welke zij bij toepassing van zijn bepalingen verkrijgen. Doch men dient het geval te voorzien waarin de erkende bank niet geneigd blijkt aan importeurs of andere van de noodige toelatingen voorziene personen de deviezen te verkoopen welke zij als erkende bank bezit. Zou zou zij b.v. de deviezen wenschen te behouden omdat zij deze als een bijzonder sterke munt beschouwt. Om in dit bezwaar te voorzien, bepaalt het besluit dat de Nationale Bank van België de overdracht van bewuste deviezen steeds kan vorderen. Op hare beurt zal de Nationale Bank van België ze aan de importeurs en andere houders van toelatingen afstaan. Het is te voorzien dat de gedwongen overdrachten aan de Nationale Bank in de praktijk zeer zeldzaam zullen zijn. Het volstaat deze mogelijkheid open te houden. Anderzijds zullen de erkende banken de verkregen deviezen steeds aan de Nationale Bank van België kunnen overdragen.

Gelet op de besluitwet van 6 October 1944, betreffende de wisselcontrole; Op de voordracht van Onze in Raad vergaderde Ministers, Wij hebben besloten en besluiten:

SECTIE I. — Algemeene bepalingen; begripsomschrijving

Artikel 1. Met het oog op de toepassing van dit besluit, moet worden verstaan door:

Belgisch grondgebied: het grondgebied van het Belgisch moederland;

Koloniaal grondgebied: de Kolonië en de mandaatgebieden Ruanda-Urundi;

Vreemd grondgebied: elk ander grondgebied dan het Belgisch grondgebied, en het koloniaal grondgebied;

Inlander: elke natuurlijke persoon die op Belgisch grondgebied woonachtig is of er zijn hoofdverblijfplaats heeft, alsmede elke rechtspersoon wiens bedrijfszetel in België is gevestigd;

Buitenlander: elke natuurlijke persoon die op koloniaal grondgebied of op vreemd grondgebied woonachtig is of er zijn hoofdverblijfplaats heeft, alsmede elke rechtspersoon wiens bedrijfszetel op koloniaal of vreemd grondgebied is gevestigd.

Indien een rechtspersoon, behalve zijn op Belgisch grondgebied gevestigden bedrijfszetel, één of meer bedrijfszetels op koloniaal of vreemd grondgebied heeft, wordt hij als inlander beschouwd voor alle goederen waarvan het beheer van den bedrijfszetel afhangt en voor alle door dien zetel verrichte handelingen. Hij wordt als buitenlander beschouwd voor alle goederen waarvan het beheer van den of de op koloniaal of vreemd grondgebied gevestigde(n) bedrijfszetel of bedrijfszetels afhangt en voor alle door dien zetel of die zetels verrichte handelingen.

Eveneens, indien een rechtspersoon, behalve zijn op koloniaal of vreemd grondgebied gevestigden bedrijfszetel, één of meer bedrijfszetels op Belgisch grondgebied heeft, wordt hij als buitenlander beschouwd voor alle goederen waarvan het beheer van den bedrijfszetel afhangt en voor alle door dien zetel verrichte handelingen. Hij wordt als inlander beschouwd voor alle goederen waarvan het beheer van den of de op Belgisch grondgebied gevestigd(n) bedrijfszetel of bedrijfszetels afhangt en voor alle door dien zetel of die zetels verrichte handelingen.

Betaalmiddelen in frank: de bankbiljetten, de munten, de chèques en alle in Belgische frank luidende handelseffecten;

Betaalmiddelen in deviezen: de bankbiljetten, de munten, de chèques en alle niet in Belgische frank luidende handelseffecten;

Tegoed in frankenrekening: de in Belgische frank luidende sommen bij een bank of een andere financiële inrichting op zicht of op termijn gedeponneerd;

Tegoed in deviezenrekening: de niet in Belgische frank luidende sommen, bij een bank of een andere financiële inrichting op zicht of op termijn gedeponneerd;

Effecten: de aandelen en obligatiën aan toonder, uitgegeven door publiekrechtelijke en privaatrechtelijke inrichtingen zoodat alle aan toonder luidende bescheiden, ter vertegenwoordiging van een leening of een deel van een leening of van een gedeelte van het kapitaal van rechtspersonen;

Belgische effecten: die welke zijn uitgegeven door inrichtingen waarvan de bedrijfszetel op Belgisch grondgebied ligt;

Buitenlandsche effecten: die welke zijn uitgegeven door inrichtingen waarvan de bedrijfszetel op koloniaal of vreemd grondgebied is gevestigd.

Erkende banken: de banken en andere inrichtingen welke door het Instituut voor den Wissel gemachtigd zijn om handel te drijven in betaalmiddelen in deviezen en om deviezenrekeningen te openen.

Art. 2. Door « toelating van het Instituut voor den Wissel » wordt verstaan, de akte waarbij dit Instituut zijn instemming betuigt met een verrichting welke krachtens de bepalingen van dit besluit of van latere besluiten of reglementen, zonder deze instemming niet kan worden uitgevoerd.

De toelating is algemeen wanneer zij geldt voor een complex van verrichtingen; zij is een bijzondere toelating wanneer zij één enkele verrichting betreft.

De algemeene toelating kan worden verleend aan een bepaald persoon of aan een bepaalde groep van personen.

Art. 3. Het Instituut voor den Wissel maakt de noodige reglementen tot regeling van het verkeer van de betaalmiddelen in franken en deviezen, voor de verplaatsingen van reizigers, schippers en grensarbeiders.

Bewuste reglementen kunnen van de bepalingen van dit besluit afwijken.

SECTIE II. — Algemeene beginselen van onbeschikbaarheid van sommige goederen.

Art. 4. Behoudens in de sub sectie III voorziene gevallen, is aan een toelating van het Instituut voor den Wissel onderworpen, elke om 't even welke gedeeltelijke of totale daad van beschikking met inbegrip van inpandegeving of overdracht van vruchtgebruik betreffende navermelde goederen welke op het tijdstip van het van kracht worden van dit besluit aan een inlander toebehooren of hem later ten deel vallen:

1. De betaalmiddelen in deviezen;

2. De betaalmiddelen in franken, bestaande uit cheques en handelseffecten, wanneer de schuldenaar of een van de schuldenaars dezer cheques en effecten een buitenlander is;

3. Het tegoed in frankenrekeningen en het tegoed in deviezenrekeningen, bij een vreemde inrichting geopend, zoodat tegoed op bij een inlandsche inrichting geopende deviezenrekening;

4. De buitenlandsche effecten (titels) en de in vreemde munt luidende Belgische effecten (titels) zoodat de rente- en dividenden-coupons en de daaraan verbonden inschrijvingsrechten;

5. De aandelen, actiën en obligatiën op naam uitgegeven door inrichtingen waarvan de bedrijfszetel in 't buitenland ligt;

6. Allerhande schuldvorderingen op buitenlanders en de schuldvorderingen op inlanders welke in vreemde valuta luiden;

7. De in 't buitenland gelegen onroerende en roerende goederen.

Worden met daen van beschikking gelijkgesteld de in bewaargeving van de effecten en waarden bedoeld sub 4° of de teruggave van deze zelfde effecten en waarden door den bewaarnemer aan den bewaargever.

Art. 5. Met afwijking van artikel 4 mag iedere inlander (inlandsche), zonder toelating van het Instituut voor den Wissel één der daarin vermelde goederen aan een buitenlander overdragen, wanneer een erkende bank er in toestemt de opbrengst van deze overdracht tegen betaling in franken aan te nemen.

Met afwijking van artikel 4 mag een inlander, zonder toelating van het Instituut voor den Wissel, tegen betaling in franken, een der in bewust artikel vermelde goederen aan een erkende bank overdragen, voor zover deze er in toestemt.

Art. 6. Behoudens in de bij dit besluit voorziene gevallen, zijn aan de toelating van het Instituut voor den Wissel onderworpen:

1. Het aangaan eener verbintenis tegenover een buitenlander of het overnemen van een soortgelijke bestaande verbintenis, ter ontlasting van den schuldenaar;

2. Het toestaan van een leening aan een buitenlander, onder om het even welken vorm.

Art. 7. Behoudens in de onder sectie III voorziene gevallen, is aan toelating van het Instituut voor den Wissel onderworpen, elke uitvoer van om het even welke goederen en waarden van het Belgisch grondgebied naar het

buitenland, alsmede elke invoer van om het even welke goederen en waarden van het buitenland op Belgisch grondgebied.

Art. 8. Behoudens in de onder sectie III voorziene gevallen, is aan toelating van het Instituut voor den Wissel onderworpen, de omzetting in franken van vermogens in deviezen-rekeningen en van in vreemde valuta luidende schuldvorderingen.

SECTIE III. — Van de verrichtingen in verband met den internationalen handel.

Art. 9. Elke persoon die in het bezit is van de daartoe door het Comité voor Prioriteitsrechten afgeleverde vergunning, mag koopwaren in België invoeren.

Doch, om deze vergunning te verkrijgen, moet deze persoon bij het Instituut voor den Wissel aangifte van haar vermogens in deviezen doen en desbetreffende een attest van het Instituut bekomen dat samen met zijn aanvraag om invoervergunning moet overgelegd worden.

Art. 10. Indien de vergunning van het Comité voor Prioriteitsrechten wordt verleend onder voorwaarde dat, voor de betaling van den voorgenomen invoer, gebruik wordt gemaakt van de betaalmiddelen en deviezen of van de vermogens in rekening, deviezen of andere om het even welke goederen welke de importeur bezit, brengt deze vergunning verlof tot gebruik hiervan mede.

De aldus verleende toelating om over de vermogens in deviezenrekening bij een inlandschen bewaarnemer te beschikken zal voor evenbedoelden toelating medebrengen te beschikken over de tegenwaarde die hij bij een derde en inzonderheid bij een buitenlandschen correspondent bezit.

Is de toelating van het Comité voor Prioriteitsrechten niet afhankelijk gesteld van de onder de 1e alinea voorziene voorwaarde, dan brengt zij voor den importeur toelating mede om zich bij een erkende bank de betaalmiddelen in deviezen of andere om het even welke waarden aan te schaffen welke noodig zijn om den prijs van de ingevoerde koopwaar te betalen.

Het Instituut voor den Wissel bepaalt volgens welke modaliteiten het wordt ingelicht betreffende de verwezenlijking van den invoer en betreffende de verhandelingen nopens de deviezen die voor de betaling van de waar noodig zijn.

Art. 11. Elke persoon, in het bezit van de daartoe door het Comité voor Prioriteitsrechten verleende vergunning, mag goederen uit België uitvoeren. Hij is ertoe verplicht, binnen de acht dagen na verkrijging, aan een erkende bank, de betaalmiddelen in deviezen of de andere waarden van om het even welken aard over te dragen, welke den prijs van de uitgevoerde koopwaar vertegenwoordigen.

Het Instituut voor den Wissel bepaalt volgens welke modaliteiten het wordt ingelicht betreffende de verwezenlijking van den uitvoer en de overdracht van den wissel aan een erkende bank.

Art. 12. Het Instituut voor den Wissel kan, door middel van algemeene toelatingen, verleend aan een persoon of aan een groep van personen, volgens de door het Instituut bepaalde modaliteiten, de verplichtingen wijzigen welke overeenkomstig de bepalingen van deze sectie op de importeurs en exporteurs berusten.

Art. 13. De in deze sectie voorziene regelen in zake betaling van de in- en uitvoeren, zijn eveneens van toepassing voor het regelen van de bijkomende kosten op in- en uitvoer, als daar zijn vrachtlon, kosten van vervoer, verzekering van de koopwaar, commissieloon van de tusschenpersonen, enz.

SECTIE IV. — Van de toelatingen van het Instituut voor Wissel en de werking van de erkende banken.

Art. 14. Het Instituut voor den Wissel kan zijn toelating aan door het Instituut zelf te bepalen voorwaarden ondergeschikt maken en inzonderheid aan de voorwaarde dat, wanneer het zulks vraagt, de door het gebruiken van die toelating aangeschafte deviezen aan een erkende bank worden overgedragen.

De toelating is onherroepelijk gedurende den termijn waarvoor zij werd verleend.

Art. 15. Nochtans kan het Instituut voor den Wissel voor één of meer bepaalde personen een reeds verleende algemeene toelating voorloopig intrekken, wanneer zware vermoedens laten onderstellen dat deze persoon of personen inbreuk hebben gepleegd op wetten, besluiten en reglementen in zake wisselcontrole.

De intrekking wordt definitief door het uitspreken, over deze inbreuk, van een vonnis met kracht van gewijsde.

Intrekking heeft nooit terugwerkende kracht: alle vóór deze intrekking verrichte rechtshandelingen en afgesloten verrichtingen blijven geldig toegelaten.

Art. 16. Bezit één der bij een verrichting optredende partijen de noodige algemeene of bijzondere toelating om deze verrichting met de andere optredende partijen te doen, dan hoeven deze op hun beurt geen toelating meer aan te vragen.

Om, na toelating, een optredende partij door een andere te vervangen, dient evenwel een nieuwe toelating aangevraagd, behalve indien de aldus gewijzigde verrichting binnen de perken van een reeds vroeger verkregen algemeene toelating blijft.

Art. 17. Het Instituut voor den Wissel wijst de erkende banken aan. De aanwijzing kan worden herroepen en is afhankelijk van de vervulling van de door het Instituut voor den Wissel te bepalen voorwaarden.

De Nationale Bank van België heeft van ambtswege hoedanigheid van erkende bank.

Art. 18. Voor beheer en vervreemding van de nieuwe vermogens als erkende bank verkregen met ingang van de afkondiging van dit besluit, gedragen de erkende banken zich naar de bijzondere reglementen van het Instituut voor den Wissel.

Deze besluiten kunnen inzonderheid bepalen dat de erkende banken, onder bepaalde voorwaarden, de verplichtig hebben sommige dezer vermogens tegen den officieelen laatkoers aan de Nationale Bank van België over te dragen.

Art. 19. Het Instituut voor den Wissel neemt, in overleg met den Minister van Financiën en volgens dezes leiddraden:

1. De reglementen vereischt voor de toepassing van de bepalingen van dit besluit;

2. De reglementen welke er toe strekken de controle der wisselverrichtingen te verzachten, naar mate de omstandigheden zulks mogelijk maken.

Art. 20. Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit dat in werking treedt op den dag van bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

III. — LANDBOUW

Besluit-wet van 31 Augustus 1944

betreffende de tijdelijke maatregelen inzake regeling en liquidatie der Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie. (Staatsblad, 17 September 1944, bl. 72.)

De dossiers en archieven, de lokalen, de goederen van het Centraal of Plaatselijk Bestuur van de N.L.V.C., zijn resp. toevertrouwd aan het Ministerie van Landbouw en Bevoorrading, aan de provincie-gouverneurs, de arrondissementscommissarissen en de Colleges van Burgemeesters en Schepenen.

Wat betreft de voortbrenging, de aflevering, het vervoer, de herwerking en de verdeeling van de landbouw- en voedingsproducten, blijft de vigeerende wetgeving van onder de vijandelijke bezetting voorlopig en voor een periode van maximaal drie maanden in zwang.

De daartoe noodige machten zullen door de hooger aangehaalde overheidsinstanties elk in het kader van haar bevoegdheid, worden uitgeoefend.

Uitvoeringsbesluit van 18 September 1944

Eerste besluit ter uitvoering van de besluit-wet van 31 Augustus 1944 betreffende de tijdelijke maatregelen tot regeling en tot de liquidatie van de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie. (Staatsblad, 22 September 1944, bl. 157 en 6 October 1944, bl. 352.)

Gelet op de besluit-wet van 31 Augustus 1944 betreffende de tijdelijke maatregelen tot regeling en tot de liquidatie van de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie; Overwegende dat de uitvoering van deze besluitwet dient geregeld te worden, Besluiten :

I. — Vereffening van de N. L. V. C.

Artikel 1, § 1. Een vereffenaar, genaamd « Vereffenaar van de N. L. V. C. », zal belast worden met het opmaken van den inventaris der onroerende goederen, die aan de centrale diensten van de in artikel 1 van bovenvermelde besluit-wet van 31 Augustus 1944 bedoelde organismen toebehooren, te weten:

1° aan de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie, opgericht bij besluit van den Secretaris-Generaal van het Ministerie van Landbouw- en Voedselvoorziening, in datum van 27 Augustus 1940;

2° aan de Hoofdgroeperingen deel uitmakend van bedoelde corporatie, te weten: de hoofdgroeperingen « Graangewassen en Veevoerders », « Vee, Vleesch en Bijproducten » en « Zuivel, Vetten en Eieren », opgericht bij besluit van den Secretaris-Generaal van het Ministerie van Landbouw- en Voedselvoorziening, in datum van 18 September 1940;

de Hoofdgroepering « Tuinbouwproducten, Groenten, Fruit », opgericht bij besluit van denzelfden Secretaris-Generaal, in datum van 27 December 1940;

de Hoofdgroeperingen « Grondstoffen voor den Landbouw », « Suiker en Nijverheidsteelten », « Aardappelen », « Visch en Visscherijproducten », « Brouwerij, Mouterij, Stokerij, Dranken in het Algemeen » en « Koloniale Waren », opgericht bij verordening van den Leider van de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie, in datum van 25 April 1941;

3° aan de Voedingscentrales, voor het gebied van elk der in 2° bedoelde Hoofdgroeperingen, opgericht bij verordening van den Leider van de Nationale Landbouw-

en Voedingscorporatie, in datum van 7 Februari 1941, 10 Mei 1941, 31 Mei 1941 en 25 November 1941;

4° aan den « Financieelen Dienst van de Voedingscentrales », opgericht bij besluit van 1 Augustus 1942 van den Secretaris-Generaal van het Ministerie van Landbouw- en Voedselvoorziening;

5° aan den « Dienst voor Voedselafval », opgericht bij besluit van 10 Juni 1941 van den Secretaris-Generaal;

6° aan de « Boerenwacht », opgericht bij besluit van 24 Juni 1941 van den Secretaris-Generaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken en Volksgezondheid — en van den Secretaris-Generaal van het Ministerie van Landbouw en Voedselvoorziening;

7° aan de sectoren «Voedingsnijverheid » en « Handel en Distributie van Voedingswaren », opgericht bij besluit van 30 Januari 1942 van den Secretaris-Generaal van het Ministerie van Economische Zaken en van den Secretaris-Generaal van het Ministerie van Landbouw en Voedselvoorziening, alsmede aan den sector « Landbouw », opgericht door den Leider van de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie;

8° aan den « Rijksdienst voor Landbouwvennootschappen », opgericht bij verordening van 25 Februari 1942 van den Secretaris-Generaal van het Ministerie van Landbouw en Voedselvoorziening;

9° aan de scheidsrechtelijke Commissie bij de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie, opgericht bij besluit van 30 Juli 1941 van den Secretaris-Generaal van het Ministerie van Landbouw en Voedselvoorziening;

§ 2. De vereffenaar van de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie zal aan de provinciegouverneurs, aan de arrondissementscommissarissen en aan de colleges van burgemeesters en schepenen onderrichtingen verstrekken betreffende het opmaken van den inventaris der roerende en onroerende goederen, toebehoorende aan de provinciale, gewestelijke en plaatselijke diensten, die van de in § 1 bedoelde organismen afhangen, alsmede betreffende de uitvoering van § 2 van onderstand artikel 5.

Art. 2. De vereffenaar van de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie, zal, na onderzoek van de schuldvorderingen ten laste van de in artikel 1 bedoelde organismen in naam van den Staat overgaan tot de vereffening van deze schuldvorderingen, dit onverminderd de persoonlijke aansprakelijkheid van de leiders en agenten van bedoelde organismen. Te dien einde zal hij alle noodige en nuttige verrichtingen doen, en inzonderheid dadingen aangaan en compromissen teekenen, vóór het gerecht verschijnen, hetzij als eischer, hetzij als verveerder en in het algemeen zal hij elke daad van beschikking of van beheer mogen stellen zooals de uitvoering van zijn opdracht het vereischt.

Art. 3. De duur van het mandaat van den vereffenaar van de N. L. V. C. wordt op zes maand bepaald te rekenen van den dag zijner aanstelling. Hij zal iedere maand aan de Ministers van Landbouw en van Bevoorrading een verslag over den stand der vereffening laten geworden.

II. — Voorloopige reglementeringsmaatregelen.

Art. 4. Worden ingetrokken de reglementeringen welke het voorwerp uitmaakten van:

1° het besluit van 15 Juni 1942, betreffende de ordening der markt van groenten en fruit; het besluit van 22 December 1941, houdende oprichting van een Compen-

satiekas voor de confituurnijverheid en van een Commissie met macht van toezicht op en van beschikking over de fondsen van bedoelde kas; de verordeningen ter uitvoering van deze besluiten en, in het algemeen, alle verordeningen, berichten, omzendbrieven, enz... uitgaande van de Hoofdgroepering « Tuinbouwproducten »;

2° alle verordeningen, berichten, omzendbrieven, enz... uitgaande van de Hoofdgroepering « Suiker en Nijverheidsteelten ». Deze intrekking doet geen afbreuk aan de teelt- en leveringsverplichtingen van suikerbieten en cichorei;

3° het besluit van 5 Mei 1941, houdende reglementeering van de fabricage van bier en instelling van de brouwkaart met uitzondering van de bepalingen houdende reglementeering van de densiteit van het bier; het besluit van 5 Februari 1944, houdende reglementeering van de distillatie van wijn, fruitwijn, cider en azijn; de verordening ter uitvoering van deze besluiten en, in het algemeen, alle verordeningen, berichten, omzendbrieven, enz... uitgaande van de Hoofdgroepering « Brouwerij, Mouterij, Stokerij, Dranken in het algemeen »;

4° alle verordeningen, berichten, omzendbrieven, enz... uitgaande van de Hoofdgroepering « Koloniale Waren ».

Worden insgelijks ingetrokken de reglementeeringen welke het voorwerp uitmaakten van:

1° het besluit van 1 Februari 1943 betreffende het verplicht scheuren van weiden;

2° het besluit van 25 Augustus 1944 waarbij de teelt van oliehoudende planten, met het oog op den oogst van 1945 wordt opgelegd.

Art. 5 § 1. De diensten, onontbeerlijk voor de uitvoering van de van kracht blijvende reglementeering, en afhange van de Hoofdgroepering « Graangewassen en Veevoeders », « Zuivel, Vetten en Eieren », « Vee, Vleesch en Bijproducten », « Aardappelen », « Suiker en Nijverheidsteelten », « Grondstoffen voor den Landbouw », « Visch en Visscherijproducten », alsmede de diensten afhange van het hoofdbestuur van de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie die zich bezig hielden met het teeltplan, den inventaris van den veestapel, het leveren van slachtdieren en zuivelproducten, worden aan de Ministeries van Landbouw en van Bevoorrading, toegevoegd, respectievelijk onder de benaming « Dienst Graangewassen en Veevoeders », « Dienst Zuivel, Vetten en Eieren », « Dienst Vee, Vleesch en Bijproducten », « Dienst Aardappelen », « Dienst Grondstoffen voor den Landbouw », « Dienst Suikerbieten en Koffiecichorei », « Dienst voor Landbouwonderzoek en -leveringen ».

§ 2. De provinciale diensten ressorteerd onder de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie en onder de Hoofdgroeperingen worden, naar gelang het geval, aan de provinciale, arrondissements- of gemeentelijke of intercommunale burealen voor bevoorrading, verbonden.

Art. 6. Onderhavig besluit wordt van kracht den dag waarop het in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

IV. — NIJVERHEID

Besluit-wet van 1 September 1944

betreffende de vereffening van de Warencentrales.
(Staatsblad, 6 September 1944, bl. 528.)

Bij dit besluit wordt de minister onder wien de Economische Zaken ressorteeren gemachtigd de wijze vast te stellen waarop de Warencentrales zullen worden geliquideerd en de hiervoor in de plaats tredende diensten in te richten.

Ministerieel besluit van 14 September 1944

houdende vaststelling van de procedure tot aflevering van vergunningen tot bevoorrading, invoer, uitvoer en doorvoer. (Staatsblad, 20 September 1944, bl. 116.)

V. — ARBEID

Besluit-wet van 23 Augustus 1944

tot tijdelijke schorsing van het recht om aan de arbeids-, bedienden- of dienstverhuringcontracten een einde te maken (Staatsblad, 13 September 1944, bl. 35).

Dit besluit is van openbare orde. Behalve voor het huispersoneel, schorst het tijdelijk het recht om arbeids-, bedienden- of dienstverhuringcontracten van onbepaalden duur door arbeiders, bedienden of huiswerkers gesloten, op te zeggen. Anderzijds, verlengt het voor een zekeren termijn de contracten van bepaalden of onbepaalden duur welke in de bij art. 2 bedoelde voorwaarden komen te verlopen.

Besluit-wet van 31 Augustus 1944

betreffende de schorsing in de uitvoering van zekere werk-, ambts- of dienstverhuringcontracten (Staatsblad, 13 September 1944, bl. 37).

Bij dit besluit wordt de uitvoering geschorst van zekere arbeids-, bedienden- of dienstverhuringcontracten afgesloten door Belgen die wegens de oorlogsomstandigheden of de vijandelijke bezetting hun contract niet konden uitvoeren.

Het voorziet eveneens de wederopname der belanghebbenden in hun vroegere bezigheden indien zij naar België terugkeeren zoodra hiervoor de mogelijkheid geboden wordt.

Besluit-wet van 31 Augustus 1944

betreffende de ontbinding van de Unie voor Hand- en Geestesarbeiders (U.H.G.A.) en het onder sequester stellen van de goederen er van (Staatsblad, 13 September 1944, bl. 39).

Ministerieel besluit van 13 September 1944

genomen in uitvoering van de besluit-wet van 23 Augustus 1944 tot tijdelijke schorsing van het recht om aan de arbeids-, bedienden- of dienstverhuring-contracten een einde te maken (Staatsblad, 15-16 September 1944, bl. 56).

De besluit-wet van 23 Augustus 1944 tot tijdelijke schorsing van het recht om aan de arbeids-, bedienden- of dienstverhuring-contracten een einde te maken, wordt, in al de van den vijand bevrijde streken van het grondgebied, in toepassing gebracht op den dag dat dit besluit in het *Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

Ministerieel besluit van 4 October 1944

genomen in uitvoering van de besluitwet van 23 Augustus 1944 tot tijdelijke schorsing van het recht om aan de arbeids-, bedienden- of dienstverhuring-contracten een einde te maken. (Staatsblad, 5 October 1944, bl. 341.)

VII. — BUITENLANDSCHE HANDEL

Besluit van 27 Juli 1944

betreffende de door de secretarissen-generaal genomen besluiten inzake de bevoegdheden van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandsche Handel (Staatsblad, 13 September 1944, bl. 35).

Gelet op artikel 82 der Grondwet; — Gelet op het besluit van 28 Mei 1940; — Gelet op de besluit-wet van 1 Mei 1944 tot uitlegging van artikel 5 der wet van 10 Mei 1940 betreffende opdracht van macht in oorlogstijd; — Gelet op artikel 3 van de besluit-wet van 5 Mei 1944 betreffende de besluiten genomen en de andere bestuursdaden verricht, tijdens de vijandelijke bezetting, door de secretarissen-generaal en door hen die dezer bevoegdheden hebben uitgeoefend, — Hebben besloten en besluiten :

Artikel 1. — Er wordt zonder terugwerkende kracht een einde gemaakt aan de tijdelijke geldigheid der hieronder opgesomde besluiten :

1°) Het besluit van 4 October 1940, tot wijziging van de benaming van den Belgisch-Luxemburgschen Verrekeningsdienst en tot opnemng van dezen Dienst in het Ministerie van Economische Zaken;

2°) Het besluit van 4 October 1940, tot oprichting van een Algemeene Directie voor buitenlandschen handel en deviezen bij het Ministerie van Economische Zaken;

3°) Het besluit van 10 Januari 1941, waarbij de dienst van buitenlandschen handel naar het Ministerie van Economische Zaken wordt overgebracht;

4°) Het besluit van 10 Januari 1941, waarbij het Internationaal Bureau der douanetarieven aan het Ministerie van Economische Zaken wordt toegevoegd;

5°) Het besluit van 10 Januari 1941, waarbij de Centrale Dienst der contingenten en vergunningen overgebracht wordt naar de bij het Ministerie van Economische Zaken opgerichte algemeene directie voor buitenlandschen handel en deviezen;

6°) Het besluit van 10 Januari 1941, tot vaststelling van de inrichting en de bevoegdheden der Algemeene Directie voor buitenlandschen handel en deviezen bij het Ministerie van Economische Zaken;

7°) Het besluit van 15 Mei 1941, betreffende de toevoeging van de algemeene directie der kanselarij en der betwiste zaken aan het Ministerie van Buitenlandsche Zaken en Volksgezondheid.

Dientengevolge herkrijgen de administraties, bureau's en diensten die in deze besluiten worden beoogd, hun vroegere bevoegdheid, inrichting en benaming.

Art. 2. — De Ministers van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel, van Justitie, van Buitenlandsche Zaken, van Financiën en van Economische Zaken en Middenstand zijn, ieder wat hem betreft, met de uitvoering van dit besluit belast.

Art. 3. — Dit besluit treedt in werking den dag waarop het in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.

Londen, den 27^{en} Juli 1944.

Ministerieel besluit van 14 September 1944

houdende vaststelling van de procedure tot aflevering van vergunningen tot bevoorrading, invoer, uitvoer en doorvoer. (Staatsblad, 20 September 1944, bl. 116.)

VIII. — VERKEERSWEZEN

Besluit van 14 September 1944

betreffende de oprichting van een Belgische Zending van Vervoer te Londen. (Staatsblad, 6 Oct. 1944, bl. 353.)

Er wordt een Belgische Zending van Vervoer opgericht, welke te Londen is gevestigd.

Zij heeft tot doel de verbinding te verzekeren tusschen het Ministerie van Verkeerswezen te Brussel en de ver-

schillende Britsche departementen en organismen, publieke of private, met dewelke dit Ministerie in onmiddellijke verbinding moet blijven.

Besluit van 15 September 1944

genomen ter uitvoering van de besluit-wet van 14 September 1944 houdende contrôle van het goederenvervoer door middel van wegvoertuigen. (Staatsblad, 20 September 1944, bl. 113.)

IX. — PRIJZEN EN LOONEN

Besluit van 1 September 1944

der in Raad vergaderde Ministers op het bevrozen van de onder de bezetting opgelegde prijzen. (Staatsblad, 6 September 1944, bl. 526.)

VERSLAG AAN DEN RAAD

De besluit-wet van 5 Mei 1944, betreffende de besluiten genomen en de andere bestuursdaden verricht, tijdens de vijandelijke bezetting, door de secretarissen-generaal en door hen die deze bevoegdheden hebben uitgeoefend, stelt de nietigheid vast van het besluit der secretarissen-generaal, dd. 20 Augustus 1940 tot oprichting van het Commissariaat voor Prijzen en Loonen, evenals van de besluiten betreffende de vaststelling der prijzen, loonen, diensten en prestaties.

Artikel 2 van deze wetsbepaling laat den Koning toe, bij besluit van de in Raad vergaderde Ministers en voor een beperkten duur, alle overgangsmaatregelen te nemen die gaan tot het in werking stellen van de nietig verklaarde reglementatie.

Er kan niet aan gedacht worden alle reglementatie op de prijzen op radicale wijze af te schaffen zonder gevaar te loopen een chaos te scheppen en zonder het economisch herstel te belemmeren. De terugkeer tot den vrijen handel moet tragsgewijze geschieden om doelmatig te zijn.

Dit zijn de redenen die geleid hebben tot het ontwerp dat ter beraadslaging aan den Raad wordt voorgelegd.

Luidens artikel 1 zijn de prijzen zooals ze blijken uit de nietige reglementatie, voorloopig in voege gesteld.

Artikel 2 geeft aan den Minister van Economische Zaken het recht ze in hun geheel of gedeeltelijk te wijzigen.

Om ze zoo spoedig mogelijk te kunnen wijzigen, zelfs gedurende het tijdperk dat onmiddellijk op de vrijmaking van het grondgebied volgt, kunnen de machten van den Minister van Economische Zaken in zijn naam en op zijn verantwoordelijkheid uitgeoefend worden door het Hoofd van de Zending voor Burgerlijke Zaken.

Artikel 3 schaft de noodzakelijkheid van een bekendmaking in het « Staatsblad » af.

Artikel 4 brengt in herinnering dat het ontwerp genomen bij toepassing van artikel 4 van de besluit-wet van 5 Mei 1944, geen grootere draagwijdte kan hebben dan die bepaald door bedoelde besluit-wet.

Wij, Ministers in Raad vergaderd, Gelet op artikel 82 van de Grondwet; Gelet op het besluit van 28 Mei 1940; Gelet op de besluit-wet van 5 Mei 1944, betreffende de besluiten en andere daden van bestuur tijdens de vijandelijke bezetting, verricht door de secretarissen-generaal en door hen die dezer ambt hebben uitgeoefend; Gelet op artikel 4 van deze besluit-wet; Gelet op de nietigheid van het besluit van 29 Augustus 1940 tot instelling van het Commissariaat voor Prijzen en Loonen, alsmede de besluiten betreffende de vaststelling van prijzen, loonen, diensten en prestaties; Overwegende dat het voor het evenwicht van 's Lands bedrijfsleven gevaarlijk zou zijn al de gevolgen van de reglementeering betreffende de onder de bezetting opgelegde prijzen zonder overgang af te schaffen; Overwegende dat het noodig is de prijzenreglementeering progressief te wijzigen en aan te passen; Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. — Tot er anders over beschikt wordt, moeten de prijzen zooals zij in de onder de bezetting opgelegde reglementeering zijn bepaald, worden nagekomen.

Inbreuk op deze bepaling wordt opgespoord, vervolgd en gestraft overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk III van de besluit-wet van 27 October 1939, betreffende 's Lands bevoorrading.

Art. 2. — De Minister tot wiens bevoegdheid Economische zaken behooren, heeft de macht de prijzen, zooals zij in de onder de bezetting opgelegde reglementeering zijn bepaald, voor heel het grondgebied of voor een deel ervan te wijzigen.

Deze macht kan, binnen de door hem bepaalde perken en onder zijn leiding, in zijn naam door het Hoofd der Zending voor Burgerlijke Zaken uitgeoefend.

Art. 3. — De tot uitvoering van artikel 2 van dit besluit genomen maatregelen, worden ter kennis van de bevolking gebracht hetzij door het Staatsblad, hetzij door de provinciegouverneurs of door de burgemeesters der gemeenten in den vorm en op de wijze als voorgeschreven voor de bekendmaking der provincie- en gemeenteverordeningen. Behoudens strijdige bepalingen, zijn de maatregelen den dag zelve der bekendmaking bindend.

Art. 4. — Dit besluit treedt in werking den dag waarop het in het Staatsblad is bekend gemaakt. Het treedt buiten werking uiterlijk twaalf maanden na de algehele bevrijding van het grondgebied.

Londen, 1 September 1944.

Besluit-wet van 1 September 1944

betreffende de vereffening van het Commissariaat voor Prijzen en Loonen. (Staatsblad, 6 September 1944, bl. 530.)

Bij dit besluit worden de Ministers onder wie de Economische Zaken, Arbeid en Sociale Voorzorg ressorteeren gemachtigd het Commissariaat voor Prijzen en Loonen te Liquideeren.

Besluit van 9 September 1944

houdende instelling ten voorloopigen titel van prijsregulende commissies. (Staatsblad, 20 September 1944, bl. 115.)

Ten voorloopigen titel zijn, bij het Ministerie van Economische Zaken, een Centrale en voorts plaatselijke prijsregulende commissies ingesteld wier taak het is raad te geven en voor te lichten.

Besluit van 29 September 1944

houdende regeling van den prijs der consumptieaardappelen. (Staatsblad, 2-3 October 1944, bl. 290.)

X. — RANTSOENEERING EN RAVITAILLEERING

Besluit-wet van 30 Augustus 1944

tot wijziging van de besluit-wet van 27 October 1939, ter aanvulling van de maatregelen voor het verzekeren van de bevoorrading van het land en voor het voorkomen en het beteugelen van de misbruiken in den handel van sommige eet- of koopwaren. (Staatsblad, 6 September 1944, bl. 518.)

VERSLAG AAN DEN RAAD

Het ter beraadslaging aan den Raad voorgelegde ontwerp wijzigt de besluit-wet van 27 October 1939, genomen in uitvoering van de wet van 27 October 1939 op de volmacht.

Dit ontwerp ook wordt in uitvoering van deze wetsbepaling genomen.

De besluit-wet van 27 October, die was opgevat om aan de noodwendigheden van 1939 het hoofd te bieden, werd geamendeerd en de bepalingen er van werden bij den aan-

vang van den oorlog door de besluit-wetten van 11 en 14 Mei 1940 uitgebreid.

De huidige toestand die vermoedelijk nog moeilijker is dan dien van 1940, maakt het noodzakelijk de economische controle te behouden en deze controle voorloopig tot de heele economische bedrijvigheid uit te breiden.

Het is om die volstreekte uniformiteit te verzekeren dat de artikelen 1, 2 en 3 van het ontwerp U worden voorgesteld.

Voor het geval waarin het wegens de militaire gebeurtenissen niet mogelijk mocht zijn de maatregelen die wegens de omstandigheden dringend moeten worden genomen, in het « Staatsblad » bekend te maken, laat artikel 4 toe een minder strenge wijze van bekendmaking toe te passen.

Artikel 5 van het ontwerp bepaalt op uitdrukkelijke en beperkende wijze degenen die, binnen de door de bevoegde Ministers bepaalde grenzen, in hun naam en op hun verantwoordelijkheid mogen handelen. Deze maatregelen moet toelaten het hoofd te bieden aan de verkeersmoeilijkheden gedurende het tijdperk volgend op den vooruitgang van de geallieerde legers en de vrijmaking van het grondgebied.

Wij, Ministers in Raad vergaderd, Gelet op de artikelen 26 en 82 van de Grondwet; Gelet op het besluit van 28 Mei 1940; Gezien de onmogelijkheid de wetgevende Kamers bijeen te roepen; Gelet op de wet van 7 September 1939, waarbij aan den Koning bijzondere machten worden gegeven, en inzonderheid op artikel 1, 3° en 4°, van deze wet; Gelet op het besluit van de in Raad vergaderde Ministers, dd. 31 December 1942, op het ravitailleren en wederbevoorraden van het land, en op het besluit van 2 September 1943, waarbij zekere ministerieele bevoegdheden worden overgedragen en voormeld besluit wordt gewijzigd; Herzien de besluit-wet van 27 October 1939, gewijzigd door de besluit-wetten van 11 en 14 Mei 1940 ter aanvulling van de maatregelen voor het verzekeren van de bevoorrading van het land en voor het voorkomen en het beteugelen van de misbruiken in den handel van sommige eet- of koopwaren; Hebben besloten en besluit:

Art. 1. — De bepalingen van alinea's 1 en 2 van artikel 1 van de besluit-wet van 27 October 1939 zijn vervangen door de volgende:

« Het is verboden op de nationale markt produkten, stoffen, eetwaren of koopwaren te verkoopen, te koop aan te bieden of te koopen aan een hooger prijs dan den krachtens de bepalingen van deze besluit-wet vastgestelden maximumverkoopprijs.

» Zoo geen maximum-verkoopprijs werd vastgesteld, is het verboden op de nationale markt produkten, stoffen, eetwaren of koopwaren te verkoopen of te koop aan te bieden aan een hooger prijs dan den normalen prijs. In deze gevallen beoordeelen de Hoven en Rechtbanken oppermachtig het abnormale karakter van den prijs. »

Art. 2. — De bepalingen van artikel 2 van de besluit-wet van 27 October 1939 zijn vervangen door de volgende:

« De Minister tot wiens bevoegdheid Economische Zaken behooren kan, 't zij voor het geheele Rijksg gebied, 't zij voor sommige gedeelten er van, den maximum-verkoopprijs van de door hem aangeduide produkten, stoffen, eetwaren of koopwaren vaststellen.

» Hij kan voor alle door hem aangeduide produkten, stoffen, eetwaren of koopwaren de grens der door elken verkooper of tusschenpersoon vooraf te nemen winst vaststellen.

» Hij kan alle modaliteiten voorschrijven die voor het uitvoeren en het in toepassing brengen van de bij dit artikel bepaalde beschikkingen noodzakelijk zijn. »

Art. 3. — De bepalingen van artikel 3 van de besluit-wet van 27 October 1939, gewijzigd door de besluit-wetten van 11 en 14 Mei 1940, zijn vervangen door de volgende:

« De Ministers tot wier bevoegdheid Economische Zaken, Landbouw of Ravitaillering behooren, kunnen, indien de omstandigheden zulks dringend vereischen, elk wat hem betreft, het voortbrengen, het vervaardigen of bereiden, het aanhouden, omwerken, gebruiken, verdeelen, verkoopen, uitstallen, te koop aanbieden, leveren en vervoeren van de door hem aangeduide produkten, stoffen, eetwaren en koopwaren verbieden of reglementeeren.

» Zij kunnen alle maatregelen uitvaardigen om het verbruik van de door hen aangeduide produkten, stoffen, eetwaren en koopwaren te controleeren en te beperken, namelijk door ze te rantsoeneeren, door den verkoop er van te verbieden of door de sluiting te bevelen van de inrichtingen die ze verkoopen op de door hen aangewezen dagen en uren. »

OVERGANGSBEPALINGEN

Art. 4. — Zoolang zulks door de omstandigheden wordt vereischt, worden de maatregelen die in uitvoering van de besluit-wet van 27 October 1939 worden genomen door de Ministers tot wier bevoegdheid Economische Zaken, Landbouw of Ravitaillering behooren, 't zij door het Staatsblad, 't zij door de provinciegouverneurs, 't zij door de burgemeesters der gemeenten ter kennis van de bevolking gebracht, in den vorm en op de wijze die voorgeschreven zijn voor de bekendmaking van de provinciale en gemeentelijke reglementen. Behoudens andersluidende bepaling treden deze maatregelen in werking den dag zelf waarop ze bekendgemaakt worden.

Art. 5. — De macht die door deze besluit-wet wordt verleend aan de Ministers tot wier bevoegdheid Economische Zaken, Landbouw en Ravitaillering behooren, kan binnen de door hen bepaalde perken en onder hun leiding en op hun verantwoordelijkheid in hun naam uitgeoefend worden,

- 1) door het hoofd en door de adviseurs van de Zending voor burgerlijke zaken;
- 2) door den Provinciegouverneur.

Art. 6. — Deze besluit-wet treedt in werking den dag waarop ze in het Staatsblad is bekendgemaakt.

Kondigen de tegenwoordige besluit-wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het Staatsblad bekendgemaakt worde.

Londen, 30 Augustus 1944.

Ministerieel besluit van 31 Augustus 1944

betreffende de rantsoeneering van levensmiddelen. (Staatsblad, 6 September 1944, bl. 524.)

Besluit-wet van 31 Augustus 1944

betreffende de tijdelijke maatregelen inzake regeling en liquidatie der Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie. (Staatsblad, 17 September 1944, bl. 72.) — Zie ook rubriek III.

Uitvoeringsbesluit van 18 September 1944

Eerste besluit ter uitvoering van de besluit-wet van 31 Augustus 1944 betreffende de tijdelijke maatregelen tot regeling en tot de liquidatie van de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie. (Staatsblad, 22 September 1944, bl. 157 en 6 October 1944, bl. 352.) — Zie ook rubriek III.

Besluit van 25 September 1944

betreffende de rantsoenering van zeep. (Staatsblad, 6 October 1944, bl. 353.)

Besluit van 27 September 1944

Rantsoeneringsbesluit betreffende den verkoop in het klein van sommige huisbrandstoffen. (Staatsblad, 2-3 October 1944, bl. 288.)

Ministerieel besluit van 30 September 1944

houdende reglementeering van de aflevering van electrischen stroom aan de verbruikers in uitzonderlijke toestanden, door toepassing van de besluit-wet van 27 October 1939 ter aanvulling van de maatregelen getroffen voor het verzekeren van de bevoorrading van het land en ten einde alle misbruik in den handel in bepaalde waren en koopwaren te voorkomen en te beteugelen. (Staatsblad, 5 October 1944, bl. 338.)

Besluit van 2 October 1944

getroffen in uitvoering van een besluit van den Minister van Economische Zaken op 30 September 1944, houdende reglementeering van de levering van electrische energie aan de verbruikers, in buitengewone omstandigheden. (Staatsblad, 5 October 1944, bl. 340.)

Besluit van 2 October 1944

waarbij de samenstelling van het broodmeel wordt vastgesteld. (Staatsblad, 6 October 1944, bl. 351.)

XI. — WEDEROPBOUW EN OORLOGSSCHADE

Besluit van 14 September 1944

houdende overplaatsing van de diensten van het Commissariaat-Generaal voor 's Lands Wederopbouw. (Staatsblad, 22 September 1944, bl. 152.)

Gelet op artikel 82 van de Grondwet; Gelet op het besluit van 28 Mei 1940; Gelet op artikel 1, A, n° 23, en artikel 7 van de besluit-wet van 5 Mei 1944; Hebben besloten en besluiten :

Artikel 1. Zijn overgebracht naar het Ministerie van Openbare Werken, met de er op betrekking hebbende kredieten, de diensten van den Commissaris-Generaal

voor 's Lands Wederopbouw, met uitzondering van den Dienst voor oorlogsschade aan roerende en onroerende goederen, die met zijn kredieten verbonden is aan het Ministerie van Financiën.

Art. 2. De kredieten betreffende den Dienst voor ruiling en vernietiging van springstoffen en het Militair Cartografisch Instituut worden overgebracht naar de begrooting van het Ministerie van Landsverdediging.

Art. 3. De Ministers van Landsverdediging, van Openbare Werken en van Financiën zijn, ieder wat hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in werking treedt den dag van zijn bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

DOORLOOPENDE MAANDSTATISTIEKEN

(Inhoud zie laatste bladzijde van het Tijdschrift.)

RENTETARIEF VOOR DISCONTO EN BELEENINGEN (in pCt.).

2

TIJDVAK	OFFICIEEL DISCONTO VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË				CALLGELD in de markt
	Disconto		Beleeningen en voorschotten op overheidspapier (*) (1)		
	handelsaccepten en warrants	niet-geaccepteerde wissels en promessen	met ten hoogste 120 dagen looptijd	met meer dan 120 dagen looptijd	
Jaargemiddelden :					
1942.....	2,—	3,—	2,—	3,—	0,75
1943.....	2,—	3,—	2,—	3,—	0,66
Maandgemiddelden :					
1943 November.....	2,—	3,—	2,—	3,—	0,625
December.....	2,—	3,—	2,—	3,—	0,625
1944 Januari.....	2,—	3,—	2,—	3,—	0,625
Februari.....	2,—	3,—	2,—	3,—	0,625
Maart.....	2,—	3,—	2,—	3,—	0,625
April.....	2,—	3,—	2,—	3,—	0,625
Mei.....	2,—	3,—	2,—	3,—	0,625
Juni.....	2,—	3,—	2,—	3,—	0,625
Juli.....	2,—	3,—	2,—	3,—	0,625
Augustus.....	2,—	3,—	2,—	3,—	0,625

(*) Quotiteit der voorschotten in Augustus 1944 :

<p>Rente 2 pCt. :</p> <p>Beleeningen en voorschotten in rekening-courant op overheidspapier met ten hoogste 120 dagen looptijd ..... 95 pCt.</p>	<p>Rente 3 pCt. :</p> <p>Beleeningen en voorschotten in rekening-courant op overheidspapier met meer dan 120 dagen looptijd :</p> <p>a) Tienjaars obligatiën (1940-1950) ..... 90 pCt.</p> <p>b) Vijfjaars 3 ½ pCt. Schatkistcert. (1941-1946) (1) .. 90 pCt.</p> <p>c) Vijftienjaars (hoogstens) 3 ½ pCt. Schatkistcertificaten (emiss. 1942). 1ste en 2e reeks ..... 90 pCt.</p> <p>d) Vijf- tien- of twintigjaars 3 ½ pCt. Schatkistcertificaten (1943) ..... 90 pCt.</p> <p>e) Tienjaars (1944) 3 ½ pCt. Schatkistcertificaten .... 90 pCt.</p> <p>f) Ander overheidspapier ..... 80 pCt.</p>
--	---

(1) Sedert 29 Januari 1942, worden op vijfjaars 3 1/2 pCt. Schatkistcertificaten beleeningen en voorschotten toegestaan tegen 3 1/2 pCt., doch slechts in speciale door de Nationale Bank van België goed bevonden gevallen. (Bedrag van het voorschot : 90 pCt.)

NOTEERINGEN VAN ENKELE OVERHEIDSFONDSEN. — VERGELIJKENDE TABEL.

14

AARD DER EFFECTEN	Noteering voor	NOTEERING PER				
		1 Mei 1940	1 Mei 1944	1 Juni 1944	3 Juli 1944	1 Augustus 1944
I. — Rechtstr. Belgische binnenland. Staatsschuld (Rente bij te rekenen).						
2 ½ % Schuld	100,—	51,75	80,95	81,10	81,50	83,50
3 % Schuld, 2e reeks	100,—	65,80	96,55	96,65	97,90	99,65
3 ½ % Schuld 1937	100,—	69,25	98,—	98,—	98,45	100,60
3 ½ % Schuld 1943	100,—	—	92,45	91,90	92,50	95,—
Geïnificeerde 4 % Schuld	100,—	79,50	104,60	104,75	106,15	109,50
Tienjaars obligatiën (1940-1950), 4 %	100,—	—	101,55	101,80	102,45	102,75
Vijfjaars Schatkistcertificaten, 3 ½ %, 1941-1946	100,—	—	101,50	102,50	101,95	103,25
Vijftienjaars (hoogstens) Schatkistcertificaten, 3 ½ %, 1942	100,—	—	102,70	102,50	103,60	103,75
Vijf- tien- twintigjaars Schatkistcertificaten, 3 ½ %, 1943	100,—	—	100,90	101,—	101,25	101,85
Tienjaars Schatkistcertificaten, 3 ½ %, 1944	100,—	—	—	—	100,50	100,10
4 % Lotenleening van 1933	1.050,—	901,—	1.252,—	1.259,—	1.282,—	1.303,—
Lotenleening 1938 (3 ½ % tot 1947; daarna 4 %)	500,—	411,—	574,—	578,—	591,—	591,—
Lotenleening 1941 (3 % tot 1946; 3 ½ % van 1946 tot 1951; daarna 4 %) ..	1.000,—	—	1.020,—	1.017,—	1.030,—	1.031,—
II. — Indirecte Staatsschuld en door den Staat gewaarborgde schuld (Rente bij te rekenen).						
4 % Lotenleening der Verwoeste Gewesten 1923	525,—	443,—	600,—	603,—	611,—	633,—
6 % pref. aand. v. d. Nat. Maats. der Belg. Spoorw. (Zwits. schijf)	500,—	511,—	750,—	750,—	751,—	751,—
6 % pref. aand. v. d. Nat. Maatschappij der Belgische Spoorw. (Ned. schijf) ..	500,—	510,—	732,—	700,—	711,—	711,—
4 % pref. aand. v. d. Nat. Maatschappij der Belgische Spoorw. (Belg. schijf) ..	500,—	391,—	597,—	595,—	617,—	640,—
(*) 3 % Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, coup. Januari-Juli ..	100,—	56,—	91,—	89,65	92,50	93,25
3 ½ % Beheer van Telegraaf en Telefoon, 1943	100,—	—	93,65	93,20	94,25	94,65
III. — Rechtstrecksche Koloniale Schuld (geblok. stukken, verhandelbaar door overdracht).						
Renteloos : Belgisch Congo, Lotenleening 1888	100,—	129,50	298,—	308,—	308,—	340,—
<i>Bij te rekenen rente :</i>						
3 % Koloniale Schuld 1904	100,—	64,45	86,—	86,—	85,75	90,25
4 % Koloniale Schuld 1938	100,—	77,50	104,—	103,—	103,15	106,35
(*) 3 ½ % Koloniale Schuld 1937	100,—	65,50	95,20	93,80	94,30	97,50

(*) In den regel zijn de coupons der leeningen belastingvrij; de coupons waarop 2 pCt. belasting wordt betaald, zijn met een sterretje geteekend.

MAANDINDEXCIJFERS VAN DE BEURS TE BRUSSEL.

Basistijdvak 1936 tot 1938 = 100.

15

DATUM	Algemeen indexcijfer	Verzekeringen, bank, en financ. instellingen	Ontroerende goederen, hypoth. en hotelwezen	Tramwegen Buurtspoorwegen	Tramwegen en electric. (Trusts)	Gas en electriciteit	Metaal- nijverheid	Steenkolon- mijnen	Zink, lood en mijnen	Glas- en spiegelglas- fabrieken	Textielnijverh. en zijdefabrieken	Koloniale waarden	Constructie	Scheikundige producten	Diversen
1943 Juni.....	250	233	317	192	235	211	190	373	164	213	289	309	314	197	233
Juli.....	241	224	308	184	220	208	179	360	160	204	279	299	311	186	227
2 Augustus	199	184	259	154	174	169	169	306	135	180	235	236	268	164	186
1 September	210	192	264	163	187	183	181	315	144	195	248	247	287	173	199
1 October	237	218	286	180	213	201	192	350	156	210	277	291	310	190	224
3 November	238	218	290	180	213	201	189	342	158	215	279	293	314	193	230
1 December	243	224	312	195	223	208	189	345	164	221	294	294	323	200	240
1944 4 Januari	257	222	303	188	214	207	187	338	162	216	287	285	324	193	236
1 Februari	231	219	300	186	211	200	183	326	154	214	277	276	320	189	229
1 Maart	237	222	314	191	217	207	185	336	160	218	282	282	320	203	237
3 April	245	224	325	201	226	216	187	343	167	230	291	295	344	209	243
1 Mei	254	233	343	204	234	216	187	346	176	251	301	317	357	212	245
1 Juni	260	242	351	207	236	214	191	346	181	281	305	330	395	211	251
3 Juli	277	252	381	219	248	235	221	381	200	299	329	332	436	235	263
1 Augustus	273	252	371	218	246	228	224	371	199	298	325	321	423	230	267

OMZETTEN TER BEURZE VAN BRUSSEL EN ANTWERPEN.

TIJDVAK	BRUSSEL (1)			ANTWERPEN			BRUSSEL EN ANTWERPEN	
	Aantal beursdagen	Aantal verhand. fonds. (duizenden stukken)	Verhandels-bedragen (miljoenen franken)	Aantal beursdagen	Aantal verhand. fonds. (duizenden stukken)	Verhandels-bedragen (miljoenen franken)	Aantal verh. fonds. (duizenden stukken)	Verhandels-bedragen (miljoenen franken)
1942	251	9.973	11.887	224	293	1.958	10.266	13.845
1943	253	7.612	11.514	249	305	2.806	7.917	14.320
1943 Mei	21	481	681	21	21	165	502	846
Juni	20	444	658	19	20	162	464	820
Juli	22	726	1.145	22	28	271	754	1.416
Augustus	21	548	889	19	23	196	571	1.085
September	22	661	1.091	22	26	234	687	1.325
October	21	517	806	21	22	279	539	1.085
November	20	593	883	20	21	180	614	1.063
December	23	473	754	23	21	192	494	946
1944 Januari	20	405	718	20	20	224	425	942
Februari	21	433	755	21	21	264	454	1.019
Maart	23	582	877	23	23	324	605	1.201
April	18	561	867	18	19	221	580	1.088
Mei	21	547	855	21	25	261	572	1.116
Juni	22	652	1.052	21	27	278	679	1.330
Juli	21	759	1.059	21	30	305	789	1.364

(1) Omvat de transacties in vast- en niet vastrederende waarden, met uitzondering van: a) de rechtstreeksche Staatsleeningen; b) de Oorlogschadeleening 1922; c) al de leeningen der Kolonie van 1887 tot 1937.

NOTEERINGEN EN RENDEMENTEN VAN DE VOORNAAMSTE OBLIGATIETYPEN.

DATUM	TOONAANGEVENDE TYPEN								OBLIGATIES VAN MAATSCHAPPIJEN Allerlei typen			
	Koers				Rendement (t. o. v. den koers alleen)				Gemiddelde beurswaarde	Gemiddelde netto rendement		
	I	II	III	IV	I	II	III	IV				
	Getunific. Schuld 4 %	Koloniale Schuld 4 %	Provinc., steden en gemeenten 4 %	Nijverheids- en handels-ondernemingen 4 % 4 ½ %	Getunific. Schuld 4 %	Koloniale Schuld 4 %	Provinc., steden en gemeenten 4 %	Nijverheids- en handels-onderneming. 4 % 4 ½ %				
1943 1 Juli	102,—	101,—	101,10	—	103,76	3,92	3,96	3,96	—	4,34	103,96	4,28
2 Augustus	100,—	100,—	98,51	—	101,48	4,—	4,—	4,06	—	4,43	101,61	4,38
1 September	100,—	100,—	99,68	—	102,67	4,—	4,—	4,01	—	4,38	101,70	4,37
1 October	101,—	100,10	100,37	—	104,08	3,96	4,—	3,98	—	4,32	103,76	4,29
3 November	101,85	100,30	101,29	—	105,15	3,93	3,99	3,95	—	4,28	104,31	4,26
1 December	102,—	100,80	101,62	—	104,92	3,92	3,97	3,94	—	4,29	104,58	4,26
1944 4 Januari	102,65	101,55	101,88	101,65	105,67	3,90	3,94	3,93	3,93	4,26	104,88	4,24
1 Februari	103,40	101,50	v 101,60	v 101,85	v 106,31	3,87	3,94	v 3,94	v 3,93	v 4,23	v 105,59	v 4,21
1 Maart	105,20	102,90	v 102,45	v 102,69	v 106,27	3,80	3,89	v 3,90	v 3,90	v 4,23	v 105,64	v 4,20
3 April	103,45	103,75	v 101,49	v 102,40	v 105,46	3,87	3,86	v 3,94	v 3,91	v 4,27	v 105,21	v 4,23
1 Mei	104,15	103,75	v 101,39	v 101,15	v 104,88	3,84	3,86	v 3,95	v 3,95	v 4,29	v 104,43	v 4,25
1 Juni	104,60	104,—	v 100,28	v 101,28	v 104,40	3,82	3,85	v 3,99	v 3,95	v 4,31	v 104,21	v 4,26
3 Juli	104,75	103,—	v 102,61	v 103,64	v 105,69	3,82	3,88	v 3,90	v 3,86	v 4,26	v 105,72	v 4,20
1 Augustus	106,15	103,15	v 103,73	v 103,05	v 107,63	3,77	3,88	v 3,86	v 3,88	v 4,18	v 107,05	v 4,15
31 Augustus	109,50	106,35	v 103,91	v 105,15	v 111,31	3,65	3,76	v 3,85	v 3,80	v 4,04	v 109,81	v 4,04

N. B. — Voor de samenstelling: zie Maartnummer 1939, op blz. 193.

EMISSIES VAN DE BELGISCHE EN CONGOLEESCHE NIJVERHEIDSEN HANDELSVENNOOTSCHAPPEN.

Retrospectief overzicht (duizenden franken).

TIJDVAK	OPRICHTINGEN VAN VENNOOTSCHAPPEN				KAPITAALSVERHOOGINGEN (N. V., comm. venn. op aand. en P. V. B. A.)			OBLIGAT. UITGIFT.	Totaal der uitgiften	STORTINGEN ANDERE DAN IN GELD		Netto-uitgiften (3)
	N.V. en com. op aand.		P. V. B. A.		Oud kapitaal	Nominiaal verhooging	Gestort bedrag op nomin. waarde			Nominiaal bedrag	Nominiaal bedrag	
	Nominiaal bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde	Nominiaal bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde								
1942	87.546	84.418	211.810	204.997	762.222	674.298	627.501	150.612	1.124.266	398.023	283.476	351.042
1943	136.449	135.738	257.829	249.369	1.145.545	590.283	567.992	924.000	1.908.561	387.322	148.050	1.192.936
1943 Eerste 7 maanden ..	108.349	107.763	128.754	126.236	538.853	249.767	228.987	739.000	1.225.870	245.896	32.012	788.413
1944 Eerste 7 maanden ..	93.220	89.903	225.411	221.547	244.594	211.344	205.491	394.600	924.575	329.083	25.127	518.831
1943 Mei	61.050	61.050	15.917	15.817	11.067	11.625	10.525	150.000	238.592	74.487	1.740	167.480
Juni	13.549	13.299	15.452	15.064	44.210	38.500	28.260	174.000	241.501	26.310	1.800	129.155
Juli	12.250	11.914	25.125	25.125	12.817	10.271	6.971	—	47.646	27.851	1.600	14.559
Augustus	8.100	8.100	23.487	22.323	24.840	28.165	28.165	80.000	139.752	22.721	7.750	117.117
September	9.500	9.500	33.165	32.577	18.439	29.603	29.354	60.000	132.268	44.203	3.000	60.778
October	5.000	4.875	25.348	23.965	50.050	57.085	57.085	40.000	127.433	20.704	36.845	48.376
November	1.700	1.700	17.369	16.196	251.623	54.042	54.042	—	73.111	17.961	—	54.481
December	3.800	3.800	29.706	28.072	261.740	171.621	170.359	5.000	210.127	35.837	68.443	123.771
1944 Januari	62.200	60.397	23.223	23.149	13.010	13.930	13.698	31.000	130.353	77.862	1.800	50.882
Februari	—	—	33.945	33.603	63.150	48.350	48.350	12.600	94.895	51.859	6.730	35.964
Maart	5.760	5.760	26.838	26.479	14.317	20.426	18.453	5.000	58.024	33.626	50	22.016
April	5.825	5.375	65.568	63.798	47.236	51.657	51.509	178.000	301.050	84.594	1.050	213.038
Mei	8.300	8.060	34.369	33.891	71.517	39.125	37.625	45.000	126.794	38.377	10.437	75.762
Juni	3.800	3.800	25.017	25.017	20.024	19.651	19.651	98.000	146.468	23.675	930	81.863
Juli	7.335	6.511	16.451	16.610	15.340	18.205	16.205	25.000	66.991	19.890	4.130	39.306

(1) In de oprichtingen en kapitaalsverhoeningen begrepen. — (2) In de kapitaalsverhoeningen begrepen. — (3) Omvatten de volgestorte bedragen op aandelen, de obligatie-uitgiften, de uitgifte-premieën (zie detail der emissies), verminderd met de stortingen andere dan in geld en de uitgifte bestemd voor aflossing van oude leeningen (zie detail der emissies).

BANKOPERATIES VAN HET GEMEENTECREDIET.

(Voorschotten en terugbetalingen op leningen toegestaan aan publiekrechtelijke lichamen en instellingen van openbaar nut ter bestrijding der uitgaven).

TIJDVAK	BUITENGEWONE UITGAVEN		GEWONE UITGAVEN	
	Uit rekening genomen	Netto terugbetaald	Netto voorschotten	Netto terugbetaald
	(duizenden franken)			
1942	523.513	123.710	324.127	460.523
1943	960.961	89.288	376.852	314.133
1943 Juni	15.242	4.309	13.405	2.452
Juli	267.455	4.099	17.370	120.569
Augustus	182.091	5.741	29.085	9.308
September	68.305	1.483	25.723	19.929
October	116.143	5.253	16.898	37.281
November	74.468	2.093	11.334	32.158
December	121.754	47.014	27.190	40.967
1944 Januari	65.014	2.564	24.058	65.433
Februari	17.896	1.914	28.089	19.013
Maart	30.096	24.926	37.331	10.528
April	7.508	1.861	99.361	1.054
Mei	70.189	673	77.450	757
Juni	75.035	647	32.101	1.653
Juli	103.516	1.229	18.284	4.141
Augustus	244.256	828	20.346	20.613

HYPOTHEEK-
INSCHRIJVINGEN (1).

TIJDVAK	Bedrag naar de geïnde inschrijvingsrechten berekend
	(duizenden franken)
1942 Maandgemiddelde	182.331
1943 Maandgemiddelde	181.132
1943 April	177.069
Mei	173.416
Juni	173.024
Juli	182.417
Augustus	162.923
September	185.625
October	208.820
November	147.556
December	264.460
1944 Januari	164.600
Februari	187.383
Maart	206.786
April	174.384
Mei	191.846
Juni	221.062

(1) Incl. de hernieuwingen aan het eind van het vijftiende jaar; deze beloopt ongeveer 1 pCt. van het totaal; excl. de wettelijke hypotheek.

OPBRENGST VAN DE BELASTINGEN.

a) Ontvangsten zonder onderscheid van begrotingsjaar
(gemeentelijke en provinciale opcentiemen niet inbegrepen)
(millioenen franken).

TIJDVAK	Directe belastingen	Douanen en accijnzen	Registratierechten	Globale ontvangsten van het tijdvak	Globale gecumuleerde ontvangst van Januari tot en met de aangeduide maand
1942	5.591	2.829	5.405	13.825	—
1943	7.474	2.269	5.445	15.189	—
1943 April	650	164	445	1.259	5.379
Mei	791	166	431	1.388	6.767
Juni	564	166	424	1.154	7.921
Juli	486	183	441	1.110	9.032
Augustus	502	145	405	1.052	10.084
September	477	176	477	1.130	11.214
October	575	257	438	1.270	12.484
November	607	248	424	1.279	13.763
December	739	213	474	1.426	15.189
1944 Januari	820	185	469	1.474	1.474
Februari	565	182	454	1.201	2.675
Maart	718	204	570	1.492	4.168
April	731	164	379	1.274	5.442
Mei	878	143	416	1.437	6.879
Juni	630	167	340	1.137	8.016

b) Totale ontvangsten van de begrotingsjaren 1943 en 1944 vóór 30 Juni 1944 geïnd
(gemeentelijke en provinciale opcentiemen niet inbegrepen)
(millioenen franken).

	BEGROTINGSJAAR 1943		BEGROTINGSJAAR 1944		JUNI 1944	
	Geïnde ontvangsten	Budgetaire ramingen	Geïnde ontvangsten	Budgetaire ramingen	Ontvangst, voor rekening van	
					begrotingsjaar 1943 (1)	begrotingsjaar 1944
I. Directe belastingen	7.521	5.770	2.256	1.760	—	630
II. Douanen en accijnzen	2.272	2.693	1.020	977	—	167
waarvan douanen	272	400	124	136	—	16
accijnzen	1.833	799	799	838	—	140
bijzondere verbruikstaxes	151	2.286	91	—	—	10
III. Registratie	5.443	5.298	2.624	2.652	—	340
waarvan registratie	816	880	459	300	—	72
erfenissen	472	425	256	180	—	62
zegel en gelijkgestelde taxes	4.000	3.800	1.847	2.000	—	199
Totaal	15.236	13.671	5.899	5.389	—	1.137
Verskil in vergelijking met de budgetaire ramingen	+ 1.565		+ 510			

NOTA. — Het tijdperk van invordering der directe belastingen loopt langer dan het kalenderjaar. Voor deze belastingsoort zijn de cijfers dus maar definitief na het afsluiten van het begrotingsjaar.

(1) Het dienstjaar 1943 werd afgesloten op 30 April 1944.

STAND VAN DE RIJKSSCHULD

(millioenen franken).

26

AARD	31 Maart 1940	31 Maart 1943	30 Juni 1943	30 Sept. 1943	31 Dec. 1943	31 Maart 1944	30 Juni 1944
A. — Geconsolideerde schuld :							
Directe binnenlandsche schuld.....	26.184	30.664	34.247	34.144	33.840	33.808	33.665
Indirecte binnenlandsche schuld.....	8.910	8.226	8.221	8.149	8.147	8.130	8.124
	35.094	38.890	42.468	42.293	41.987	41.938	41.789
Buitenlandsche leeningen (*)	4.936	4.094	4.094	3.709	3.708	3.687	3.687
Schulden tegenover buitenlandsche regeeringen (*)	12.673	12.843	12.843	12.843	12.843	12.843	12.843
	17.609	16.937	16.937	16.552	16.551	16.530	16.530
B. — Schuld op halfflangen termijn (1) :							
Binnenlandsche schuld	1.259	18.733	20.529	21.220	27.387	28.214	33.316
Buitenlandsche schuld (*)	—	—	—	—	—	—	—
	1.259	18.733	20.529	21.220	27.387	28.214	33.316
C. — Schuld op korten termijn (2) :							
Binnenlandsche schuld	6.234	40.579	41.192	47.480	46.977	52.820	55.194
Buitenlandsche schuld (*)	713	404	405	400	400	400	400
	6.947	40.983	41.597	47.880	47.377	53.220	55.594
D. — Schuld op zicht (3) :							
Binnenlandsche schuld	3.384	3.059	3.059	3.059	3.059	3.059	3.059

(*) Het bedrag der buitenlandsche schulden is vastgesteld volgens de wisselkoersen te Brussel op 30 April 1940. Van 1936 af, zijn de 5 1/2 % leeningen 1932 en 1934 berekend op basis van 195,675 Belgische frank voor 100 Fransche nominaal kapitaal.

(1) Effecten met ten minste één en ten hoogste vijf jaar looptijd.

(2) Effecten met minder dan één jaar looptijd.

(3) Op 31 Maart 1940: Particulier girotegoed op de postchèque-rekeningen. Daarna: Renteloze Schatkistbon, geëmitteerd in tegenwaarde van het particulier girotegoed op postchèque-rekening, per 3 Augustus 1940, datum waarop dit tegoed werd overgedragen aan de Emissiebank te Brussel, die met het beheer er van werd belast, op grond eener overeenkomst tusschen het Ministerie van Financiën, de Emissiebank te Brussel en de Nationale Bank van België. Voor dezen Schatkistbon werd geen vervaldag vastgesteld.

RENDEMENT DER BELGISCHE NAAMLooZE VENNOOTSCHAPPEN. — Retrospectief overzicht.

30

TIJDVAK	AANTAL VENNOOTSCHAPPEN			Gestort kapitaal	Reservcs	NETTO RESULTAAT		Betaalbaar gesteld bruto dividend	Obligatie- schuld (1) (*)	Bruto obligatie- coupons (*)
	getelde	met winst	met verlies			winst	verlies			
(Duizenden franken)										
1942	7.194	5.566	1.628	40.653.822	13.356.925	3.270.873	294.353	1.799.194	6.517.556	292.239
1943	7.314	5.559	1.755	40.558.416	13.329.725	2.860.243	485.459	1.576.821	6.509.343	287.302
1943 Eerste 7 maanden	5.011	3.813	1.198	25.574.024	9.436.368	1.966.544	216.392	1.088.234	4.087.907	182.310
1944 Eerste 7 maanden	4.973	3.710	1.263	27.433.474	9.413.788	1.713.559	353.751	925.267	4.655.051	200.749
1943 Mei	1.006	751	255	7.146.290	2.822.425	594.933	67.242	359.967	321.033	14.470
Juni	616	443	173	2.962.447	661.647	211.809	22.137	106.515	428.720	19.494
Juli	338	253	85	1.879.209	999.166	153.108	17.958	63.508	881.643	40.061
Augustus	152	123	29	489.751	170.297	35.128	6.195	19.973	351.993	15.205
September	226	165	61	911.911	156.149	59.382	5.237	32.962	366.169	16.118
October	472	366	106	3.802.433	947.423	240.978	59.333	157.309	935.467	39.115
November	241	182	59	3.694.884	1.363.515	167.765	145.025	113.899	289.988	12.730
December	201	156	45	1.907.571	572.263	126.165	11.732	56.378	477.819	21.824
1944 Januari	95	71	24	449.655	135.153	22.011	6.095	11.514	955.258	42.800
Februari	172	129	43	361.254	119.752	21.300	4.651	7.439	472.444	20.157
Maart	1.177	878	299	5.168.873	2.302.370	309.977	59.985	146.862	404.301	17.946
April	1.547	1.148	399	9.280.865	2.307.675	520.759	89.232	279.188	818.873	34.055
Mei	1.114	841	273	7.737.253	2.961.766	539.674	133.318	33.358	413.930	18.125
Juni	541	404	137	2.413.863	618.342	184.911	22.585	84.138	525.897	23.027
Juli	327	239	88	2.021.711	968.730	114.927	37.885	62.768	1.064.348	44.639

(1) Voor de maandelijksche resultaten, slaan de in aanmerking genomen leeningen op andere vennootschappen dan deze waarop de vorige kolommen betrekking hebben.

(*) Sedert Mei 1940, enkele uitzonderingen niet te na gesproken, bevatten de getallen nog slechts de in België, in Belgische franken geëmitteerde leeningen.

I. — RENDEMENT DER BELGISCHE NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPPEN.

Betaalbaar gestelde dividenden en obligatiecoupons in Juni 1944.

30

RUBRIEKEN	AANTAL VENNOOTSCHAPPEN			Gestort kapitaal	Reserves	NETTO RESULTAAT		Uitgekeerde bruto winst	Obligataire schuld (1)	Bruto obligatiecoupons (2)
	getelde	met winst	met verlies			winst	verlies			

(Duizenden franken)

A. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in België.

1a Particuliere banken	6	5	1	452.000	194.507	46.977	487	19.719	—	—
1b Banken van openbaar nut	—	—	—	—	—	—	—	—	50.000	1.875
2. Verzekeringen	22	19	3	53.900	48.784	16.365	132	6.047	—	—
3. Financiële inrichtingen	65	52	13	453.534	92.100	17.905	500	14.017	90.524	3.786
4. Invoer, uitvoer	8	6	2	13.775	11.215	1.852	150	264	—	—
5. Handel in metalen	8	5	3	6.205	2.595	909	113	319	—	—
6. Handel in klerst. en meubelen	20	12	8	90.022	16.374	7.623	298	3.972	9.509	463
7. Handel in eetwaren	21	14	7	31.138	10.782	4.993	174	1.688	4.653	262
8. Diverse handel	113	90	23	144.782	18.724	14.823	901	4.321	16.420	671
9. Suikerfabrieken	3	2	1	4.250	1.576	789	172	590	—	—
10. Maalderijen	—	—	—	—	—	—	—	—	1.000	50
11. Bierbrouwerijen	8	7	1	14.356	6.253	216	159	121	—	—
12. Stokerijen	1	—	1	600	— 113	—	195	—	—	—
13. Andere voedingsindustrieën	16	9	7	19.345	— 289	923	1.577	114	1.151	58
14. Steengroeven	7	3	4	7.016	6.733	365	207	200	—	—
15. Kolennijnen	2	—	2	80.000	5.585	—	6.320	—	67.960	3.167
16. Mijnbouw	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17. Gas	—	—	—	—	—	—	—	—	2.914	146
18. Electriciteit	8	8	—	114.742	15.121	11.232	—	9.068	46.283	2.165
19. Electricische constructie	6	6	—	18.425	6.175	2.973	—	1.051	107.476	4.411
20. Hotels, bioscopen, schouwburgen	13	10	3	17.680	3.996	3.004	77	874	804	40
21. Drukkerijen, publiciteit	14	9	5	23.725	2.708	4.197	573	2.005	—	—
22. Textielnijverheid	31	18	13	230.475	38.236	7.994	5.319	2.596	3.128	166
23. Kunst- en ceramieke bouwstoffen	17	15	2	40.690	11.447	1.446	56	257	750	41
24a Siderurgie	2	2	—	1.425	132	40	—	—	25.225	1.275
24b Mechanische constructie	27	24	3	101.278	23.440	10.392	111	3.482	3.536	185
24c Non-ferro metalen	1	—	1	10.000	— 6.270	—	236	—	7.187	323
25. Gebouw (openbare werken)	15	11	4	29.311	3.088	1.711	380	467	1.000	60
26. Papierindustrieën	3	2	1	3.400	1.329	350	392	43	2.354	141
28. Chemische industrieën	20	16	4	183.262	37.899	10.879	828	7.742	19.050	708
29. Houtindustrieën	7	6	1	6.072	2.243	1.551	5	98	—	—
30. Leerlooierijen en riemfabrieken	5	3	2	22.300	420	1.627	111	480	—	—
31. Automobielen	2	1	1	120	150	16	1	—	—	—
32. Glasblazerijen en kristalfabrieken	1	1	—	7.000	78	516	—	290	—	—
33. Spiegelgieterijen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34. Diverse industrieën	32	23	9	93.940	40.127	10.060	2.337	3.217	39.245	1.773
35. Spoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	3.000	195
36. Buurtspoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37. Scheepvaart en vliegwezen	15	9	6	10.150	1.112	641	168	176	—	—
38. Telegrafien, telefonen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39. Electricische tramwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	7.250	447
40. Autobussen	1	—	1	50	— 61	—	61	—	—	—
41. Andere vervoerondernemingen	9	5	4	10.100	— 750	272	538	81	—	—
42. Diverse andere industrieën	4	3	1	1.895	— 123	54	7	17	—	—
TOTAAL...	533	396	137	2.296.963	595.318	182.695	22.585	83.316	510.419	22.408

B. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in Congo.

1. Bank, financiële vennootschappen	2	2	—	28.000	1.122	360	—	200	—	—
2. Handelsvennootschappen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Nijverheidsvennootschappen	2	2	—	8.900	2.419	372	—	532	—	—
4. Landbouwvennootschappen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Openbare diensten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTAAL...	4	4	—	36.900	3.541	732	—	732	—	—

C. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in het buitenland.

1. Electriciteit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Spoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Tramwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Plant. en koloniale vennootschappen	1	1	—	10.000	1.771	348	—	—	—	—
5. Diverse vennootschappen	3	3	—	70.000	17.712	1.136	—	90	15.478	619
TOTAAL...	4	4	—	80.000	19.483	1.484	—	90	15.478	619
ALGEMEEN TOTAAL...	541	404	137	2.413.863	618.342	184.911	22.585	84.138	525.897	23.027

(1) De getelde leningen slaan op andere vennootschappen dan deze opgegeven in de vorige kolommen; daarenboven, sedert Mei 1940, op enkele uitzonderingen na, omvatten deze cijfers slechts de in België, in Belgische franken uitgegeven leningen.

(2) Daarenboven werd er gedurende de maand Juni 1944 betaalbaar gesteld:

(duizenden franken)

Coupons van binnenlandsche Staatsleningen (geconsolideerde en op gemiddelden termijn)	252.093
Coupons van leningen van de Kolonie	2.785
Coupons van provinciën en gemeenten	10.502
Coupons van verscheidene leningen	11.550

TOTAAL... 276.930

RENDEMENT DER BELGISCHE NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPPEN.

Betaalbaar gestelde dividenden en obligatiecoupons in Juli 1944.

30

RUBRIEKEN	AANTAL VENNOOTSCHAPPEN			Gestort kapitaal	Reserves	NETTO RESULTAAT		Uitgekeerde bruto winst	Obligatieschuld (1)	Bruto obligatiecoupons (2)
	getelde	met winst	met verlies			winst	verlies			

(Duizenden franken)

A. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in België.

1a Particuliere banken	1	1	—	10.000	4.508	256	—	—	—	—
1b Banken van openbaar nut	—	—	—	—	—	—	—	—	207.235	6.061
2. Verzekeringen	5	3	2	4.500	1.518	539	25	250	—	—
3. Financiële inrichtingen	34	26	8	607.150	173.386	34.962	865	12.501	167.977	8.437
4. Invoer, uitvoer	1	1	—	200	— 7	4	—	—	—	—
5. Handel in metalen	4	2	2	5.025	1.434	36	135	—	300	18
6. Handel in klerst. en meubelen	10	8	2	83.840	32.842	9.794	364	4.164	30.000	600
7. Handel in eetwaren	12	11	1	19.850	4.859	1.337	14	82	152	8
8. Diverse handel	61	46	15	75.713	17.971	3.439	2.308	949	—	—
9. Suikerfabrieken	2	1	1	19.150	6.802	446	18	406	12.500	625
10. Maalderijen	2	2	—	3.400	2.479	343	—	—	—	—
11. Bierbrouwerijen	8	6	2	23.095	— 2.643	311	359	50	12.298	500
12. Stokerijen	3	2	1	5.100	2.270	4.006	85	384	—	—
13. Andere voedingsindustrieën	13	9	4	51.507	8.705	6.121	2.046	2.413	1.754	88
14. Steengroeven	6	5	1	16.708	2.928	874	138	480	195	9
15. Kolenmijnen	3	—	3	30.144	386.538	—	3.552	—	164.558	7.077
16. Mijnbouw	—	—	—	—	—	—	—	—	606	36
17. Gas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18. Electriciteit	3	3	—	75.640	39.365	10.482	—	8.896	44.890	2.235
19. Electricische constructie	1	1	—	2.000	865	15	—	—	9.981	558
20. Hotels, bioscopen, schouwburgen	12	9	3	10.842	2.197	1.525	19	493	855	40
21. Drukkerijen, publiciteit	8	7	1	8.352	378	506	344	144	—	—
22. Textielnijverheid	24	14	10	170.787	49.237	8.888	4.100	5.869	17.784	802
23. Kunst- en ceramische bouwstoffen	13	11	2	49.186	9.479	1.651	1.112	1.122	10.500	515
24a Siderurgie	1	—	1	100.000	80.714	—	9.853	—	22.845	1.173
24b Mechanische constructie	18	14	4	104.760	25.177	5.671	1.500	3.257	46.933	2.121
24c Non-ferro metalen	1	—	1	31.500	— 214	—	413	—	37.500	1.505
25. Gebouw (openbare werken)	12	10	2	43.700	6.207	2.198	55	1.617	941	47
26. Papierindustrieën	—	—	—	—	—	—	—	—	8.062	368
28. Chemische industrieën	6	5	1	17.450	9.876	768	250	258	5.380	247
29. Houtindustrieën	4	3	1	36.600	14.729	1.633	93	—	2.000	80
30. Leerlooierijen en riemfabrieken	—	—	—	—	—	—	—	—	12.930	589
31. Automobielen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32. Glasblazerijen en kristalfabrieken	1	—	1	1.000	— 1.637	—	70	—	—	—
33. Spiegelgieterijen	—	—	—	—	—	—	—	—	42.039	1.969
34. Diverse industrieën	31	23	8	122.664	47.937	7.888	6.811	2.329	36.226	2.054
35. Spoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	1.412	42
36. Buurtspoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37. Scheepvaart en vliegwezen	9	5	4	31.950	2.015	1.658	1.169	375	7.195	288
38. Telegrafen, telefonen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39. Electricische tramwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40. Autobussen	3	1	2	3.240	— 13.631	6	465	—	—	—
41. Andere vervoerondernemingen	4	2	2	13.900	1.807	146	273	300	2.500	125
42. Diverse andere industrieën	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTAAL...	316	231	85	1.778.953	918.091	105.503	36.436	46.339	907.548	38.217

B. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in Congo.

1. Bank, financiële vennootschappen	3	1	2	141.150	32.340	1	1.342	8.348	—	—
2. Handelsvennootschappen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Nijverheidsvennootschappen	3	3	—	33.865	1.717	2.529	—	2.295	—	—
4. Landbouwvennootschappen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Openbare diensten	1	1	—	5.100	2.000	1.418	—	1.050	151.909	6.180
TOTAAL...	7	5	2	180.115	36.057	3.948	1.342	11.693	151.909	6.180

C. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in het buitenland.

1. Electriciteit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Spoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Tramwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Plant. en koloniale vennootschappen	1	1	—	9.115	1.206	301	—	—	—	—
5. Diverse vennootschappen	3	2	1	53.528	13.376	5.175	107	4.736	4.891	242
TOTAAL...	4	3	1	62.643	14.582	5.476	107	4.736	4.891	242
ALGEMEEN TOTAAL...	327	239	88	2.621.711	968.730	114.927	37.885	62.768	1.064.348	44.639

(1) De getelde leeningen slaan op andere vennootschappen dan deze opgegeven in de vorige kolommen; daarenboven, sedert Mei 1940, op enkele uitzonderingen na, omvatten deze cijfers slechts de in België, in Belgische franken uitgegeven leeningen.

(2) Daarenboven werd er gedurende de maand Juli 1944 betaalbaar gesteld:

(duizenden franken)

Coupons van binnenlandsche Staatsleeningen (geconsolideerde en op gemiddelden termijn)	9.399
Coupons van leeningen van de Kolonie	20.650
Coupons van provinciën en gemeenten	22.684
Coupons van verscheidene leeningen	49.224

TOTAAL... 101.957

Coupons van buitenlandsche Staatsleeningen **14.335**

ALGEMEENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS.

Inlagen op persoonlijke spaarboekjes (Netto spaarbedrag) (duizenden franken).

TIJDVAK	Inlagen	Uitbetalingen	Saldi	Tegood der inleggers op het eind van het tijdvak (1)	Aantal spaarboekjes op het eind van 't jaar
1941	1.438.342	1.671.475	— 233.134	11.626.941	6.022.395
1942	2.258.689	1.418.174	840.515	12.798.936	6.191.105
1943 Juni	277.013	114.142	162.871	14.062.024	
Juli	332.975	128.655	204.320	14.266.344	
Augustus	307.939	103.576	204.363	14.470.707	
September	400.820	117.519	283.301	14.754.008	
October	435.465	117.624	317.841	15.071.849	
November	447.275	110.281	336.994	15.408.843	
December	457.286	152.421	304.865	16.108.123	
1944 Januari	527.178	117.334	409.844	16.517.967	
Februari	431.094	133.655	297.439	16.815.406	
Maart	424.922	163.723	261.199	17.076.605	
April	481.752	166.862	314.890	17.391.495	
Mei	431.560	149.301	282.259	17.673.754	
Juni	371.311	133.916	237.395	17.911.149	
Juli	348.985	117.664	231.321	18.142.470	
Augustus	337.928	103.800	234.128	18.376.598	

(1) De tegoeden op 31 December 1941, 1942 en 1943 omvatten de gekapitaliseerde renten van het dienstjaar.

Stortingen ingeschreven op de rekeningen der aangeslotenen bij de Lijfrentekas (duizenden franken).

TIJDVAK	HANDBEIDERS en vrije stortingen, buiten het raam van de verplichte verzekeringswetten (wetten van 16 Maart 1865 en 15 December 1937)	BEDIENDEN (wetten van 10 Maart 1925 en 18 Juni 1930)	MIJNWERKERS (wetten bij koninklijk besluit van 25 Augustus 1937 samengevoerd)	Totaal
1941	238.377	49.446	18.228	306.052
1942	293.458	56.815	20.333	370.607
1943 April	26.553	5.083	5.339	99.106
Mei	25.295	5.154		
Juni	26.732	4.950	5.178	95.837
Juli	26.481	5.287		
Augustus	24.067	4.970		
September	24.770	5.084	5.195	97.342
October	29.630	5.480		
November	23.003	5.278	5.499	103.345
December	22.805	5.891		
1944 Januari	v 24.813	v 5.170	v 5.123	v 96.304
Februari	v 27.319	v 5.346		
Maart	v 28.475	v 6.723		
April	v 25.010	v 5.674		
Mei	v 24.677	v 5.017		
Juni	v 24.411	v 6.392		

BEDRIJVIGHEID DER VERREKENINGSKAMERS.

35

TIJDVAK	VERREKENINGSKAMERS					Omloopsnelheid van het geld in de banken (1)	LIQUIDATIEKAS VAN DE BEURS VAN BRUSSEL		
	HOOFDBANK, BIJBANK EN AGENTSCHAP.			HOOFDBANK			CONTANT		
	Aantal kamers op het eind v. h. tijd.	Aantal verrekende stuks (duizenden)	Verrekende kapitalen (miljoenen franken)	Aantal verrekende stuks (duizenden)	Verrekende kapitalen (miljoenen franken)		Aantal zittingen	Aantal deelnemers op het eind v. h. tijd.	Geliquid. bedrag (miljoenen franken) (2)
1942 Maandgemiddelde	38 (3)	106	34.881	50	27.871	4,91	21	740 (3)	1.851
1943 Maandgemiddelde	38 (3)	114	48.181	57	39.759	4,86	21	731 (3)	2.246
1943 Juni	38	131	43.209	78	36.017	4,82	20	735	1.561
Juli	38	145	48.497	87	40.374	—	22	734	2.756
Augustus	38	101	48.474	47	40.934	—	21	733	2.104
September	38	106	51.102	49	42.119	4,68	22	732	2.281
October	38	111	58.803	52	48.290	—	21	732	2.073
November	38	108	48.730	51	40.513	—	20	731	1.817
December	38	118	51.071	56	41.950	4,86	22	731	1.849
1944 Januari	38	112	57.806	53	48.615	—	20	724	1.890
Februari	38	109	51.895	52	43.072	—	21	722	2.084
Maart	38	118	63.448	57	53.960	4,86	23	719	2.688
April	38	103	58.409	51	46.602	—	18	719	2.299
Mei	38	96	48.137	47	38.048	—	21	718	2.139
Juni	38	109	63.875	53	54.509	4,56	22	718	2.381
Juli	38	100	54.639	48	47.145	—	20	708	2.544
Augustus	38	100	54.639	48	49.947	—	21	709	3.193

(1) Verhouding van het totaal bedrag der in den loop van het aangeduide kwartaal verrekende bedragen tot het saldo, per eind trimester, der deposito-rekeningen op zicht en op minder dan 30 dagen. — (2) De aankopen of de verkoopen zijn maar één maal geteld. — (3) Op 31 December.

POSTCHEQUE- EN GIROVERKEER

(miljoenen franken).

36

TIJDVAK	Aantal rekeningen op 't eind van het tijdvak	Totaal tegoed (Daggemiddelde)	Tegoed van particulieren	CREDIT		DEBET		Algemeene beweging	Verrichtingen zonder gebruik van specie pct.	Omloopsnelheid (2)
				Stortingen	Giro's	Chèques en diversen	Giro's			
1942 Maandgemiddelde	(1) 473.271	7.949	5.378	4.780	17.440	4.765	17.440	44.425	88,6	2,73
1943 Maandgemiddelde	(1) 495.566	8.581	6.380	5.829	19.770	5.733	19.770	51.101	88,5	2,91
1943 Juni	484.632	8.540	6.193	4.881	18.210	4.798	18.210	46.101	89	2,81
Juli	486.580	8.263	6.372	6.121	20.749	6.277	20.749	53.897	89	3,03
Augustus	488.586	8.449	6.496	5.619	18.498	5.392	18.498	48.006	88	2,72
September	490.617	8.504	6.540	5.543	19.158	5.588	19.158	49.445	88	2,80
October	492.623	8.844	6.925	7.629	22.469	6.978	22.469	59.546	88	3,20
November	494.129	9.189	6.917	5.988	18.853	5.888	18.853	49.582	88	2,69
December	495.566	9.261	6.964	6.083	22.027	6.677	22.027	56.814	89	2,98
1944 Januari	496.844	9.454	7.035	7.273	20.965	6.018	20.965	55.220	88	2,74
Februari	497.701	9.888	7.271	5.831	20.606	6.048	20.606	53.091	86	2,70
Maart	498.713	9.888	7.478	6.725	22.527	6.458	22.527	58.239	88	2,71
April	499.693	10.107	7.756	6.764	18.501	6.335	18.501	50.101	87	2,56
Mei	500.298	10.954	8.222	5.581	14.831	4.542	14.831	39.784	87	1,77
Juni	500.399	11.153	8.413	5.840	17.364	6.316	17.364	46.883	89	2,04
Juli	500.812	10.921	8.210	4.873	15.956	5.245	15.956	42.030	87	1,83
Augustus	501.230	10.683	8.277	5.427	17.745	5.690	17.745	46.607	88	2,13

(1) Op 31 December. — (2) Verhouding per type-maand van 25 dagen, van den debet-omzet tot het gemiddeld dagelijksch tegoed.

VERBRUIKSINDEXCIJFERS (*).
(Basistijdvak 1936 tot 1938 = 100.)

65

TIJDVAK	GROOTE WARENHUIZEN (1)				WINKELS MET BIJHUIZEN		COOPERATIES EN PATROONSWINKELS					
	Kleding		Meubelen		Voedingswaren		Bakkerij		Voedingswaren		Kleding	
	1942	1943	1942	1943	1942	1943	1942	1943	1942	1943	1942	1943
Juli	112	105	166	103	126	149	53	53	105	98	70	58
Augustus	129	66	147	142	115	148	50	45	88	95	60	49
September	131	104	172	139	113	148	48	46	91	95	68	48
October	151	163	169	146	126	139	52	47	96	91	70	53
November	137	101	181	126	117	138	47	45	91	93	67	48
December	159	108	199	150	154	178	49	49	118	122	75	58
	1943	1944	1943	1944	1943	1944	1943	1944	1943	1944	1943	1944
Januari	122	73	245	145	131	160	48	48	103	120	74	62
Februari	122	105	188	160	121	158	42	48	94	116	58	47
Maart	139	104	153	155	132	164	52	55	104	122	69	55
April	132	92	135	142	124	134	49	49	92	107	66	41
Mei	128	94	123	98	129	127	52	54	82	102	60	45
Juni	118	68	124	92	127	149	48	62	83	110	53	43

(*) Voor het verbruik van suiker, lucifers, margarine en toebeide vetten, zie tabel nr 56.
(1) Daar het indexcijfer betreffende de « Huishoudelijke artikelen en andere » onder de heerschende omstandigheden niet meer als representatief kan worden beschouwd, wordt de publicatie ervan tijdelijk stopgezet.

TABAKVERBRUIK.
(Productie en invoer.)

66

TIJDVAK	Sigaren	Sigarillos	Sigaretten	Rook-, snuif- en pruimtabak
	(miljoenen stuks)			(tons)
1942	105	218	3.285	8.772
1943	101	208	1.889	4.408
1941 2 ^o trimester	38	66	885	2.578
3 ^o id.	35	52	961	2.791
4 ^o id.	29	47	956	2.693
1942 1 ^o id.	25	55	866	2.575
2 ^o id.	27	54	878	2.215
3 ^o id.	25	52	887	2.218
4 ^o id.	28	57	654	1.764
1943 1 ^o id.	28	54	480	1.264
2 ^o id.	22	48	378	983
3 ^o id.	25	49	484	952
4 ^o id.	26	57	547	1.209
1944 1 ^o id.	22	58	687	1.066
2 ^o id.	23	46	521	947

SLACHTINGEN IN DE 13 VOORNAAMSTE SLACHTHUIZEN VAN HET LAND (*).

67

TIJDVAK	Grootvee (Ossen, stieren, koeien, vaarzen)	Paarden	Kalveren	Varkens, biggen	Schapen, lammeren, geiten
1942 Maandgemiddelde	20.922	203	18.434	376	562
1943 Maandgemiddelde	14.077	307	16.993	367	723
1943 Juni	13.230	217	27.052	265	118
Juli	9.556	157	18.633	278	94
Augustus	9.323	155	10.641	257	90
September	16.476	207	12.603	419	198
October	20.835	323	12.188	609	1.162
November	24.580	674	8.783	838	2.145
December	26.628	800	9.721	836	4.090
1944 Januari	8.931	422	7.814	674	746
Februari	10.725	245	11.460	1.039	471
Maart	13.402	241	22.562	1.830	557
April	7.038	171	20.789	1.187	215
Mei	5.231	190	16.049	737	270
Juni	10.351	198	16.569	736	269
Juli	8.782	221	14.241	664	516
Augustus	5.651	104	6.359	194	479

(*) Sedert Maart 1943, 12 slachthuizen — dit van Brussel wordt op dezen datum geschorst.

BEDRIJVIGHEID VAN DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ DER BELGISCHE SPOORWEGEN.

a) Bedrijfsontvangsten en -uitgaven
(millioenen franken).

70

TIJDVAK	REIZIGERS		ONTVANGSTEN				UITGAVEN	SALDO	UITBATINGSOEFFICIENT
	Aantal (duizenden)	Reizigers-km. (millioenen)	Reizigers en bagage	Goederen	Diverse	Totaal			
1942 Maandgemiddelde.	15.249	495	106,9	119,3	8,8	235,0	308,6	— 73,6	131,32
1943 Maandgemiddelde.	16.457	531	122,8	117,9	12,9	253,6	353,0	— 99,4	139,17
1943 Februari	15.402	487	101,3	103,8	9,5	214,6	331,4	— 116,8	154,45
Maart	16.999	548	122,1	132,2	10,4	264,7	343,7	— 79,0	129,82
April	16.023	524	121,1	119,6	11,0	251,7	340,4	— 88,7	135,27
Mei	16.142	526	124,3	128,2	10,4	262,9	337,7	— 74,8	128,45
Juni	15.707	519	126,9	123,2	10,0	260,1	329,3	— 69,2	126,57
Juli	15.628	523	129,6	128,5	13,6	271,7	355,7	— 84,0	130,92
Augustus	16.749	557	142,6	121,1	9,1	272,8	359,3	— 86,5	131,69
September	17.299	554	130,6	117,3	9,8	257,7	362,2	— 104,5	140,57
October	17.222	555	129,5	126,5	9,4	265,4	365,1	— 99,7	137,58
November	18.058	559	118,2	114,1	7,2	239,5	363,5	— 124,0	151,75
December	16.098	508	113,1	103,9	42,6	259,6	418,4	— 158,8	161,16
1944 Januari	* 18.116	* 562	113,6	100,7	14,8	229,1	329,3	— 100,2	149,82
Februari	* 16.165	* 515	108,5	97,6	10,9	217,0	369,1	— 152,1	170,07
Maart			114,8	106,4	18,0	239,2	403,4	— 164,2	168,62
April			91,8	52,0	13,9	157,7	380,2	— 222,5	241,12

(*) Benaderende cijfers.

b) Vervoer der voornaamste zware goederen. — Gezamenlijk verkeer (1).

TIJDVAK	Tons-kilom. (millioenen)	(duizenden tons)											Vervoerde tons-kilom. (duizend.)
		Totaal	Landbouw- en voedingsproducten	Brandstoffen	Ertsen	Metaalwaren	Bouwmateriaal, glas en spiegelglas	Producten der grootbedrijven, zand, kiezel en aarde	Textiel, leerhoor., kleeding	Chemische en arseenkundige producten	Nijverheidsvetten en oliën, petroleum, teer	Verschillende	
1942 Maandgemiddelde.	264	3.212	319	1.530	352	168	251	259	21	107	35	170	7.808
1943 Maandgemiddelde.	255	3.260	339	1.425	408	205	267	256	28	109	32	191	8.526
1942 December	228	2.884	413	1.274	335	153	261	173	19	79	34	143	8.735
1943 Januari	204	2.839	175	1.213	322	168	207	161	27	86	32	148	7.657
Februari	229	2.836	214	1.298	372	177	255	197	21	94	33	175	8.494
Maart	280	3.453	292	1.650	404	212	283	229	26	133	37	187	10.084
April	269	3.366	252	1.523	402	214	292	273	27	132	33	218	8.782
Mei	294	3.769	155	1.649	453	248	348	449	29	148	34	266	8.138
Juni	276	3.503	142	1.583	419	249	314	407	17	131	31	210	7.708
Juli	298	3.740	192	1.620	520	222	315	411	15	157	36	252	8.024
Augustus	266	3.382	241	1.519	461	220	277	278	34	102	32	218	7.253
September	241	3.028	281	1.375	425	177	249	189	43	83	29	177	7.363
October	262	3.530	787	1.352	420	195	241	195	47	84	31	178	9.823
November	236	3.287	971	1.082	373	192	215	157	34	88	28	147	10.722
December	207	2.691	364	1.235	323	183	213	125	20	78	29	121	8.269
1944 Januari	196	2.435	200	951	302	215	224	171	26	116	28	202	7.307
Februari	202	2.355	205	1.020	314	190	198	134	20	95	28	151	7.245

(1) Militair vervoer niet inbegrepen.

VOORNAAMSTE POSTEN DER WEEKSTATEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE
(millioenen franken).

85

	1941	1942	1943	1944								31 Aug.
	Gemiddelde jaarcijfers			Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	August.	
				Gemiddelde maandcijfers								
ACTIVA												
Goud	21.655	21.655	21.655	21.655	21.655	21.655	21.655	21.655	21.655	21.655	21.655	21.655
Bankbiljet, en specie te leveren door de Banque de France	452	452	452	452	452	452	452	452	452	452	452	452
Vorderingen in vreemde munt	49	45	45	46	46	47	47	47	47	47	47	47
Buitenlandse bankbiljetten en specie	986	925	(1)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Emissiebank te Brussel	5.522	16.227	39.129	50.694	52.336	53.808	55.392	56.981	58.735	60.780	62.715	64.100
Crediet aan het particuliere bedrijfsleven	699	608	608	892	895	614	694	837	396	272	346	556
Crediet aan den Staat en de openb. lich.	11.971	17.945	14.217	11.282	11.474	12.171	11.998	11.126	13.587	14.626	14.866	14.001
Overheidsfondsen	1.935	1.879	1.753	1.893	1.680	1.627	1.891	1.995	2.133	1.912	1.955	1.873
PASSIVA												
Bankbiljetten in omloop	41.233	57.626	75.658	84.558	86.270	87.997	89.271	90.772	94.256	96.966	99.118	100.319
Rekening-courantsaldi	1.438	1.396	1.439	1.580	1.484	1.590	2.074	1.536	1.971	1.985	2.122	1.571

(1) Overgebracht op den staat van de Emissiebank te Brussel met ingang van 29 December 1942.

ALGEMEENE KWARTAALSTAAT DER BELGISCHE BANKEN (1)

85

Als gevolg van de omstandigheden, zijn in de hierna gepubliceerde staten de activa- en passiva-bestaanddelen van de bijhuizen en agentschappen gevestigd in het buitenland en in de Kolonie niet vervat.

(millioenen franken).

RUBRIEKEN	30 Sept. 1943	31 Dec. 1943	31 Maart 1944	30 Juni 1944
ACTIVA.				
A. Spaargelden (artikel 15, koninklijk besluit 42)	—	—	—	—
B. Beschikbare en vlottende middelen :				
Kas, Nationale Bank, Postrekening	1.057	2.318	2.680	3.093
Daggeld	409	431	434	423
Bankiers	2.934	2.748	2.797	2.817
Moedermaatschappij, filialen en dochtermaatschappijen	469	427	496	440
Andere te innen waarden op korten termijn	494	352	436	436
Wissels	29.154	28.514	31.734	32.433
Prolongaties en voorschotten op effecten	449	483	428	404
Debiteuren wegens verstrekte acceptaties	52	52	76	48
Diverse debiteuren	4.565	4.919	4.741	4.588
Effecten	4.499	5.182	4.923	5.069
a) Belegde wettelijke reserve	131	132	133	140
b) Belgische overheidsfondsen	3.352	3.976	3.755	3.898
c) Buitenlandse overheidsfondsen	136	154	156	157
d) Bankaandeelen	212	213	212	213
e) Andere fondsen	668	687	667	661
Diversen	123	199	130	135
Niet gestort kapitaal	24	27	24	24
Totaal beschikbare en vlottende middelen ..	44.229	45.632	48.899	49.910
C. Vastgelegde middelen :				
Oprichtings- en eerste inrichtingskosten	2	5	5	5
Gebouwen	288	292	290	288
Participaties in de dochtermaatschappijen voor immobiliën	107	107	107	107
Vorderingen op dochtermaatschappijen voor immobiliën	58	57	57	57
Materieel en meubilair	15	15	15	15
Totaal vastgelegde middelen	470	476	474	472
Algemeen totaal der activa	44.699	46.108	49.373	50.382

PASSIVA.

A. Spaargelden (artikel 15, koninklijk besluit 42)	—	—	—	—
B. Opvraagbaar :				
Bevoorrechte of gewaarborgde schuldeischers	11	29	18	174
Daggeld	17	18	33	20
Bankiers	1.747	1.577	1.635	1.562
Moedermaatschappij, filialen en dochtermaatschappijen	294	319	310	341
Geaccepteerde wissels	52	52	76	48
Andere te betalen waarden op kort termijn	451	492	446	457
Crediteuren wegens wissels ter incasso	257	276	226	244
Deposito's en crediteuren	38.018	39.451	42.649	43.578
a) Dadelijk opvraagbaar en op ten hoogste 30 dagen	31.447	32.604	35.646	36.975
b) Op meer dan 30 dagen	6.571	6.847	7.003	6.603
Obligaties en kasbons	15	14	14	14
Nog te storten bedragen op fondsen en participaties	255	255	253	253
Diversen	723	682	773	675
Totaal opvraagbaar	41.840	43.165	46.433	47.367
C. Niet opvraagbaar :				
Kapitaal	2.148	2.197	2.189	2.209
Niet beschikbare reserve wegens uitgiftepremie	67	68	68	68
Wettelijke reserve (artikel 13, koninklijk besluit 185)	119	119	122	125
Beschikbare reserve	360	360	365	417
Reservefonds	165	199	196	196
Totaal niet opvraagbaar	2.859	2.943	2.940	3.015
Algemeen totaal der passiva	44.699	46.108	49.373	50.382

(1) Omloopsnelheid van het geld in de banken, zie tabel nr 35.

INHOUDSTAFEL DER DOORLOOPENDE MAANDSTATISTIEKEN.

(De gegevens vergezeld van het letterteeken « v » zijn als voorloopig te beschouwen.)

	Tabel nr		Tabel nr
Geldmarkt.			
Rentetarief voor disconto en beleeningen.	2		
Kapitaalmarkt.			
I. Noteeringen van enkele overheidsfondsen (vergelijkende tabel).	14		
II. Maandelijksche indexcijfers van de Beurs van Brussel; Omzetten ter Beurze van Brussel en Antwerpen.	15		
III. Noteeringen en rendementen van de voornaamste obligatietypen.	16		
IV. Kapitaaluitgiften in België en Belgisch Congo :	17		
a) Retrospectief overzicht;			
b) Detail der uitgiften : Juli 1944.			
V. Bankverrichtingen van het Gemeentecrediet.	19		
VI. Hypotheekinschrijvingen.	20		
Rijksfinanciën.			
I. Opbrengst van de belastingen.	25		
II. Stand van de Staatsschuld.	26		
Het Inkomen en het Sparen.			
I. Rendement der Belgische naamlooze vennootschappen :	30		
a) Retrospectief overzicht;			
b) Detailgegevens per bedrijfsklasse : Juni 1944;			
c) Detailgegevens per bedrijfsklasse : Juli 1944.			
		II. Algemeen Spaar- en Lijfrentekas :	31
		a) Inlagen op particuliere spaarboekjes;	
		b) Stortingen ingeschreven op de rekeningen der aangeslotenen ter Lijfrentekas.	
		Loop der Zaken.	
		I. Verrekeningskamers.	35
		II. Postchèque- en giroverkeer.	36
		Voortbrenging.	
		I. Steenkoolmijnen en metaalproductie.	55
		II. Diverse producties.	56
		Verbruik.	
		I. Indexcijfers van den kleinverkoop.	65
		II. Tabakverbruik.	66
		III. Slachtingen.	67
		Vervoer.	
		Bedrijvigheid van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en van de Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen.	70
		Bankstatistieken.	
		I. Staten van de Nationale Bank van België.	85
		II. Algemeene kwartaalstaat der Belgische banken.	

Abonnementsprijs per jaargang : fr. **150** voor België.
fr. **180** voor het buitenland.

Losse exemplaren : fr. **12,50** voor België.
fr. **15,—** voor het buitenland.

De betaling moet vooraf geschieden door overmaking op postgironummer 500 der Nationale Bank van België, of op de in hare boeken geopende rekening-courant onder de rubriek « Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting ».

De abonneuten worden verzocht op te geven welke uitgave zij wenschen te ontvangen : de Nederlandsche of de Fransche.

BRUSSEL. - Drukk. Nationale Bank v. België.
Hoofdingenieur Techn. Diensten : P. AUSSEMS.
15, J.-G. Eggerickxstraat - Sint-Pieters-Woluwe.
